

NOKIANKAUPUNKI

Tilinpäätös 2013

NOKIA PÄHKINÄNKUORESSA (2013)

Pinta-ala 348 km²
josta vettä 59 km²

Asukasluku 31.12.2013 32 690

Työpaikat toimialoittain:
(v. 2011 tieto)

Yksityiset ja julkiset palvelut 57,5 %
Teollisuus- ja rakennustoiminta 40,3 %
Maa- metsä- ja kalatalous 1,0 %
Toimiala tuntematon 1,2 %

Tuloveroprosentti v. 2013 19,75 %

Taloustietoja:	tp 2013	tp 2012
Toimintamenot (ulkoiset)	177,5 milj. euroa	165,5 milj. euroa
Investointimenot	20,3 milj. euroa	14,7 milj. euroa
Vuosikate	17,7 milj. euroa	15,0 milj. euroa
	542 € / as	464 € /as
Pitkäaikaiset lainat 31.12.	50,5 milj. euroa	52,0 milj. euroa
	1 546 €/as	1 607 € /as
Kuntakonsernin pitkäaikaiset lainat 31.12.	82,6 milj. euroa	83,4 milj. euroa
	2 526 €/as	2 579 € /as

Kannen kuva: Kulttuuripolku2013/Valokuvapajat Emäkosken ja Nokianvirran koulut
Taitto: Marita Gröndahl
Paino: Multiprint Oy, Tampere 2014

Nokian kaupungin
tilinpäätös
2013

TILINPÄÄTÖS 2013

Sisältö

Talousjohtajan katsaus	7
KAUPUNGIN JOHTAMINEN	
Kaupungin hallinto-organisaatio	9
Kaupunginvaltuusto	10
Kaupunginhallitus	11
TOIMINTAKERTOMUS	
Yleinen taloudellinen kehitys	15
Kunnallistalouden kehitys	16
Nokian kaupungin talouden kehitys sekä arvio kehityksestä	17
Talousarvion toteutuminen	20
Tilinpäätöksen vaikutus kuluvaan vuoden talousarvioon	21
Kaupunginhallituksen esitys tuloksen käsittelystä	21
Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	23
Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista tekijöistä	23
Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä	28
Konsernitarkastelu	31
Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	32
KOKO KAUPUNGIN STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	35
TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	
PALVELUKESKUKSITTAIN	
Hallintokeskus	43
Hallintopalvelut	43
Kehittämis- ja elinkeinopalvelut	44
Kaupunginhallitus	47
Luottamustoimi	47
Perusturvakeskus	49
Lähipalvelut	49
Perhepalvelut	51
Vanhuspalvelut	54
Erityispalvelut	57
Kasvatus- ja opetuskeskus	61
Hallinto- ja tukipalvelut	61
Perusopetus	63
Lukio	67
Pirkan opisto	69
Varhaiskasvatus	72
Vapaa-aikakeskus	75
Kulttuuritoimi	75
Kirjastotoimi	77
Liikuntatoimi	79

Nuorisotoimi	82
Tekninen keskus	85
Johto ja hallinto	85
Varikko	87
Tilatekniikka	88
Kunnallistekniikka	90
Maankäyttö	93
Ruoka- ja siivouspalvelut	96
Aluetuotanto	98
Vesihuoltolaitos	100
Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluyksikkö	102
 TULOSLASKELMAN TOTEUTUMISVERTAILU	 105
INVESTOINTIEN TOTEUTUMISVERTAILU	106
TULOSLASKELMA	109
RAHOITUSLASKELMA	110
TASE	111
KONSERNIN TULOSLASKELMA	113
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	114
KONSERNITASE	115
 LIITETIEDOT	
Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	117
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	117
Tuloslaskelman liitetiedot	118
Tasetta koskevat liitetiedot	122
Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	128
Henkilöstöä koskevat liitetiedot	129
Omistukset muissa yhteisöissä	130
 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	
Vesihuoltolaitosta koskevat laskelmat	131
 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	
Nokian kaupunginhallituksen allekirjoitus	133
Tilintarkastuskertomus kaupunginvaltuustolle	134
 LUETTELOT JA SELVITYKSET	
Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja tositelajeista	135
 NOKIAN KAUPUNGIN HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS	 137
 NOKIAN KAUPUNGIN ORGANISAATIOHIERARGIA	

Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2013 näyttäytyy monien rakenteellisten uudistushankkeiden vuotena, jotka työllistivät monin eri tavoin koko kuntakenttää. Näistä erityisesti on mainittava sosiaali- ja terveyspalveluiden ja kuntarakenteiden uudistamishankkeet. Huomioiden erityisesti valtion talouden velkaantuminen ja myös koko julkisen talouden tulevaisuuskuva, uudistamisille sinällään on laajaa ymmärrystä. Valtion ohjaamat uudistamishankkeet olivat kuitenkin hyvin kiistanalaisia. Myös Nokian kaupunki suhtautui esillä olleisiin valmisteluihin hyvin kriittisesti, jopa kielteisesti.

Nokia osallistui kuitenkin Tampereen kaupunkiseudun omaehtoiseen selvitystyöhön, jonka erityisenä tehtävänä oli hakea vaihtoehtoisia malleja elinvoimaisuuden lisäämiselle kaupunkiseudulla. Selvityksen yhtenä osana oli myös kuntajakolain mukainen selvitys mahdollisista kuntaliitoksista. Kaupunkiseudun seutuselvitys työllisti luottamushenkilö- ja viranhaltijajohtoa hyvin paljon: Erilaisia työkokouksia oli kymmenien työpäivien edestä.

Seutuselvityksen tekijäksi valittu emeritus maaherra Rauno Saari veti työn aikataulussa hyvin osallistavalla otteella. Hän vieraili Nokiallakin kolmasti keskustelemassa päättäjien kanssa sekä järjesti yhdessä kaupungin kanssa yhden yleisötilaisuuden. Nytemmin selvitysmies on antanut raporttinsa valtuustojen käsiteltäväksi. Raportissa kuntaliitoksille vaihtoehtona esitetään uudenlaista seutukaupunkimallia. Nokialaisilla on ollut vahva tahtotila jatkaa itsenäisenä kaupunkina. Seutukaupunkia koskevaan jatkoselvitystyöhön kaupunginvaltuusto ottaa kantaa keväällä 2014.

Itsenäisyys edellyttää, että kaupungin palvelurakenne on kunnossa ja talous hallitun tasapainoinen. Nokian kaupunginvaltuusto jatkoi määrätietoisesti talouden tasapainottamistyötä jo viidettä vuotta peräkkäin. Toteutetulla politiikalla on kyetty pysäyttämään kaupungin velkaantumiskehitys. Lainamäärä oli Nokialla kertomusvuoden lopussa 1 546 euroa/asukas. Ennakkotiedon mukaan Manner-Suomen kunnissa se oli keskimäärin noin 2 550 euroa/asukas.

Edellä oleva on tapahtunut huolimatta noin 15 milj. euron vuosittaisista bruttoinvestoinneista ja kaupungin jatkuvasta kasvusta. Kertomusvuonna

asukasmäärä kasvoi 336 asukkaalla ollen ennakkotiedon mukaan 32 690. Nokian onkin säilynyt suositun asuinpaikkana, ja kaupunkilaiset ovat pääosin tyytyväisiä Nokian palveluihin. Viime vuosien talouden kehitys mahdollistaa sen, että vuosille 2014 - 2016 päätettyjä tai suunniteltuja merkittäviä investointeja pystytään rahoittamaan ilman kohtuutonta velkaantumista.

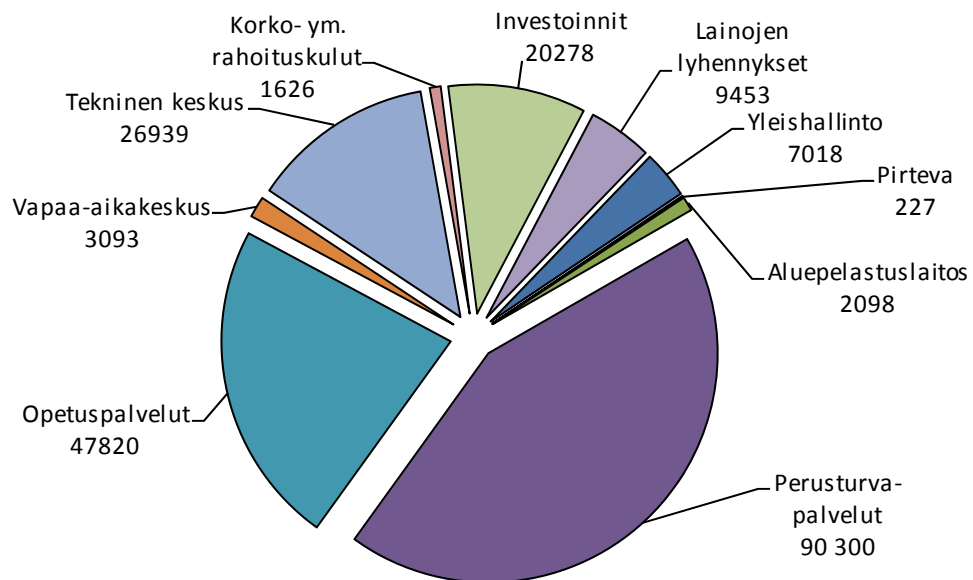
Vuoden 2013 tilinpäätös näyttää varsin hyvältä. Tuloksesta lähes puolet koostuu kuitenkin kertaluonteisista eristä. Vuonna 2014 verotulojen kasvu pysähtyy ennakkotietojen mukaan kokonaan. Verotulojen huono ennuste johtuu erityisesti pitkittyneestä huonosta kansainvälisestä taloussuhdanteesta ja sitä kautta pahasti huonontuneesta työttömyydestä (Nokialla 15 %). Tämän lisäksi painetta tulee todennäköisestä valtionosuuksien leikkaamisesta ja valmisteilla olevasta valtionosuusuudistuksesta, jossa Nokia on ennakkolaskelmien mukaan menettäjä kuten pääosa kunnista. Samaan aikaan kaupungin toimintamenojen kasvu on muuttunut taas huolestuttavan korkeaksi. Kaupungin henkilökunnan ja päättäjien tuleekin huolehtia siitä, että aktiivisella kehittämistyöllä toimintamenot saadaan jälleen tulokehityksen raameihin.

Kertomusvuosi oli 2012 vaaleilla valitun valtuuston 1. toimintavuosi. Uusi valtuusto aloitti kaupungin strategian päivittämällä. Prosessin aikana syntyi onnistumissuunnitelma ”Hyvinvoiva Nokia 2016”. Sen tavoitteena on asukkaiden hyvinvointi ja toimintaperiaatteena terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä taloudellisuus. Onnistumissuunnitelman toteutumista seurataan mm. tämän tilinpäätöksen liitteenä olevalla hyvinvointikertomuksella.

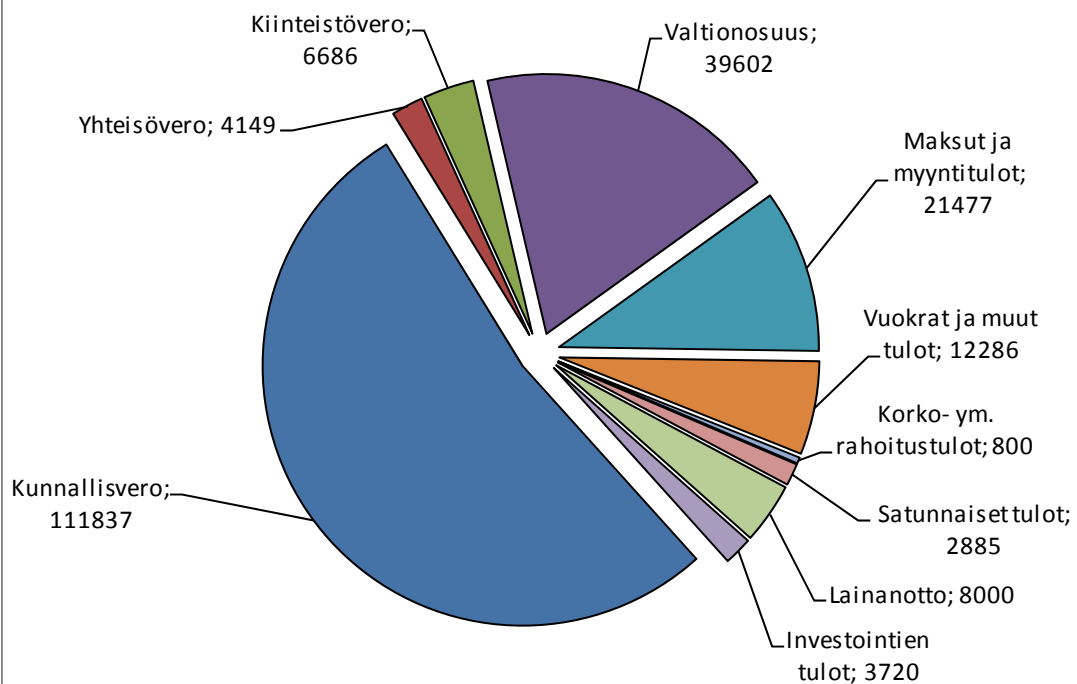
Nokia on hyvä kaupunki. Yhä parempiin tavoitteisiin päästään suuntaamalla katse tulevaisuuteen sekä avoimella yhteistyöllä kaupunkilaisten, päättäjien ja henkilökunnan välillä. Toivon kaikille voimia jatkaa määrätietoista työtä Nokian kehittämiseksi hyvinvoinnin mallikunnaksi. Samalla kiitän kaikkia kaupunkimme kehittämiseen ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseen tähän saakka myötävaikuttaneita henkilöitä ja organisaatioita.

Eero Väättäinen
kaupunginjohtaja

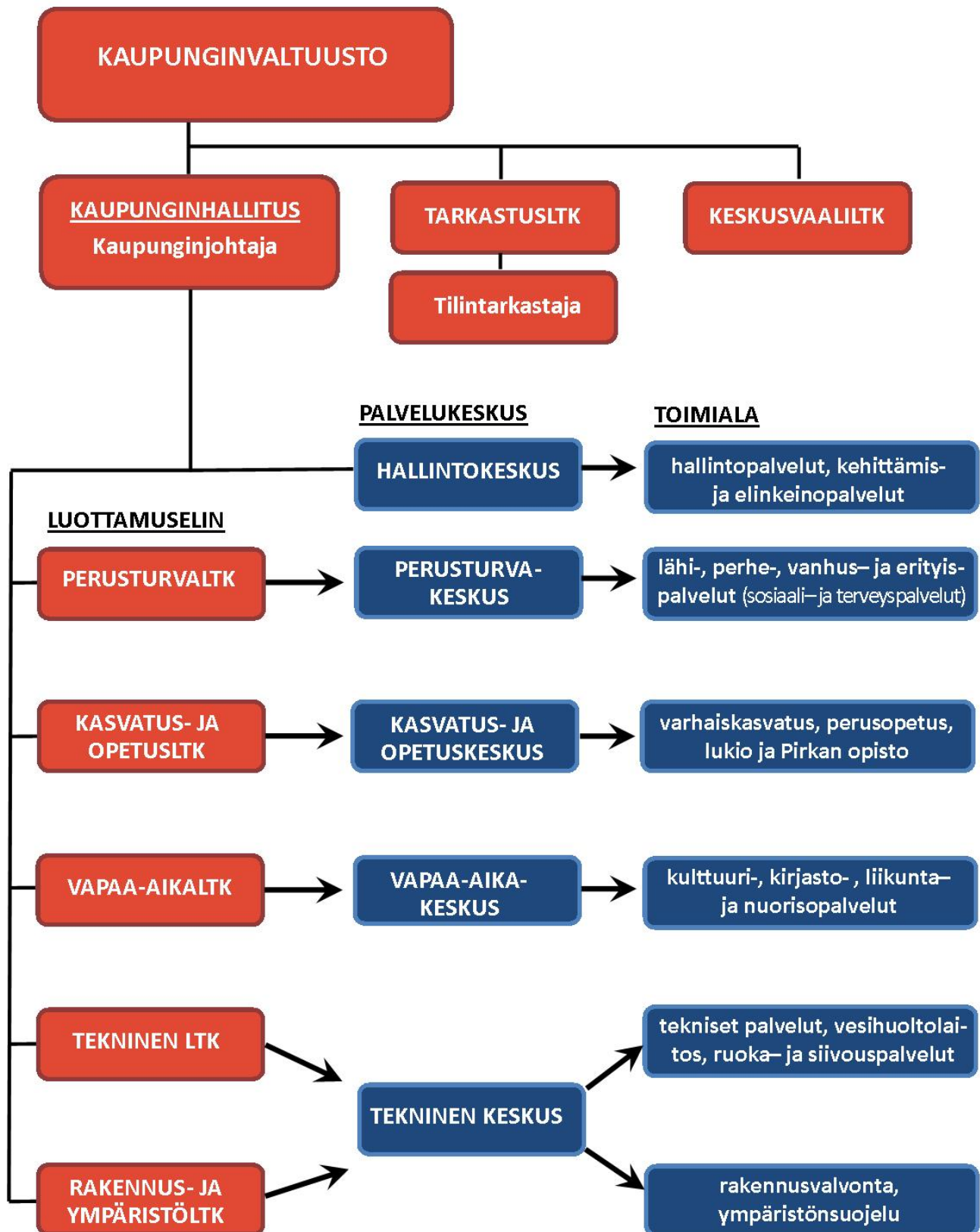
Nokian kaupungin kokonaismenot (ulkoiset) v. 2013
208 852 € (1000 €)

Nokian kaupungin kokonaistulot (ulkoiset) v. 2013
211 442 € (1000 €)

NOKIAN KAUPUNGIN HALLINTO-ORGANISAATIO 1.1.2013

Valtuutetut vuonna 2013

SDP	Alanne Esa	suunnittelija
KOK	Arpiainen Auli	terveydenhoitaja, osastonhoitaja (28.10.2013 alkaen)
SDP	1.vpj Asell Marko	liikuntapaikkojen hoitaja
VAS	Flink Kai	paperikoneenhoitaja
VIHR	Forssén Anitta	perushoitaja
VAS	Haapala Matti	työnjohtaja, eläk.
KOK	PJ Haapaniemi Jari	yrittäjä, lukkoseppä
VIHR	Harju Hannu	supervisor
SDP	Heinonen Kalevi	moottoriasentaja
SKP	Hernesniemi Herkku	pääluottamusmies, eläk.
SDP	Hiltunen Raisa	sairaanhoitaja, terveydenhoitaja
VAS	Hyyti Kristiina	kemianteollisuuden työntekijä,eläk.
KOK	Hälli Pasi	DI, projektipäällikkö (28.10.2013 saakka)
SDP	Hänninen Jouni	insinööri, suunnittelupäällikkö
PS	Isokangas Tuomo	sairaanhoitaja, artesaani puuseppä
SDP	Jaakkola Jouko	filosofian lisensiaatti, tutkija
KESK	Jokinen Tuula	emäntä
PS	Kallio Leena	diplomi-insinööri, eMBA
VAS	Kallio Seppo	kunnallisneuvos
VAS	Keränen Taina	oikeus-tradenomi
VAS	Keränen Toivo	työsuojelusihteeri, eläk.
KOK	Kilpikari Päivi	varatuomari, käräjätuomari
KOK	Kork Jarmo	MOT/maajohtaja
PS	Laakso Mika	rakennusmies
SDP	Laitinen Arja	sairaanhoitaja, osastonhoitaja
VAS	Laminsivu Kimmo	renkaantestiasentaja
KOK	Lehmussaari Nea	opiskelija
SDP	Lehto Roope	yhteyspäällikkö
VAS	Lehtonen Anneli	lehtori
KD	Luukko Tarja	FM, tiedottaja
VIHR	Lähde Leo	lehtori, eläk.
SDP	Makkonen Janne	pääluottamusmies
PS	Marjamaa Pia	insinööri
KOK	Martikkala Esa	ins.,toimitusjohtaja
KOK	Matikka Johanna	KTM, tuoteryhmävastaava,ostaja
SDP	Nenonen Tuomo	sosiaalineuvos
SDP	Nevala Sisko	varhaiskasvatuksen aluejohtaja
SDP	Nurminen Raija	terveydenhoitaja
SDP	Ojala Reino	työnjohtaja, eläk.
KOK	Paalanen Piila FM,	opettaja
KESK	Pulakka Esko	maanviljelijä,insinööri
PS	Pulakka Jukka	ent.yrittäjä
VIHR	Pulakka Miika	tuotantovastaava

KOK	Rautalin Tommi	yrittäjä
SKP	Salonen Eero maalari,	eläk.
SKP	Schadrin Pauli	asentaja
PS	Sissala Maija	taksinkuljettaja, refleksologi
KESK	Siuvo Janne	agrologi, insinööri
PS	Toivainen Juha	autonkuljettaja, opiskelija
VIHR	2.vpj. Tomminen Antti	opettaja
KOK	Vuorisalo Timo	kehityspäällikkö, insinööri
KOK	Väre Mikko	HTM

Kaupunginhallitus 2013

Varsinaiset jäsenet:

SDP	Pj	Laitinen Arja	sairaanhoitaja, osastonhoitaja
KOK	1.vpj	Paalanen Piila	FM, opettaja
PS	2.vpj	Kallio Leena	diplomi-insinööri,eMBA
KESK		Siuvo Janne	agrologi, insinööri
KOK		Hälli Pasi	DI, projektipäällikkö (28.10.2013 saakka)
KOK		Kork Jarmo	MOT/maajohtaja (28.10.2013 alkaen)
SDP		Lehto Roope	yhteyspäällikkö
VAS		Lehtonen Anneli	lehtori
VAS		Laminsivu Kimmo	renkaantestiasentaja
VIHR		Lähde Leo	lehtori, eläk.

Henkilökohtaiset varajäsenet:

SDP		Nurminen Raija	terveydenhoitaja
KOK		Matikka Johanna	KTM, tuoteryhmävastaava, ostaja
PS		Laakso Mika	rakennusmies
KESK		Pulakka Esko	maanviljelijä/insinööri
KOK		Kork Jarmo	MOT/maajohtaja (28.10.2013 saakka)
KOK		Kilpikari Päivi	varatuomari, käräjätuomari (28.10.2013 alkaen)
SDP		Alanne Esa	suunnittelija
VAS		Keränen Taina	oikeus-tradenomi
SKP		Hernesniemi Herkku	pääluottamusmies, eläk.
VIHR		Forssén Anitta	perushoitaja

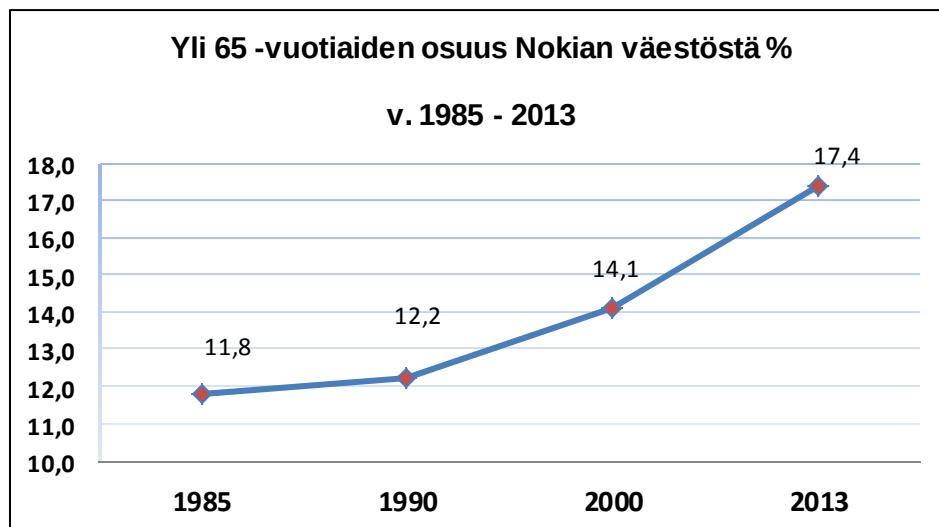
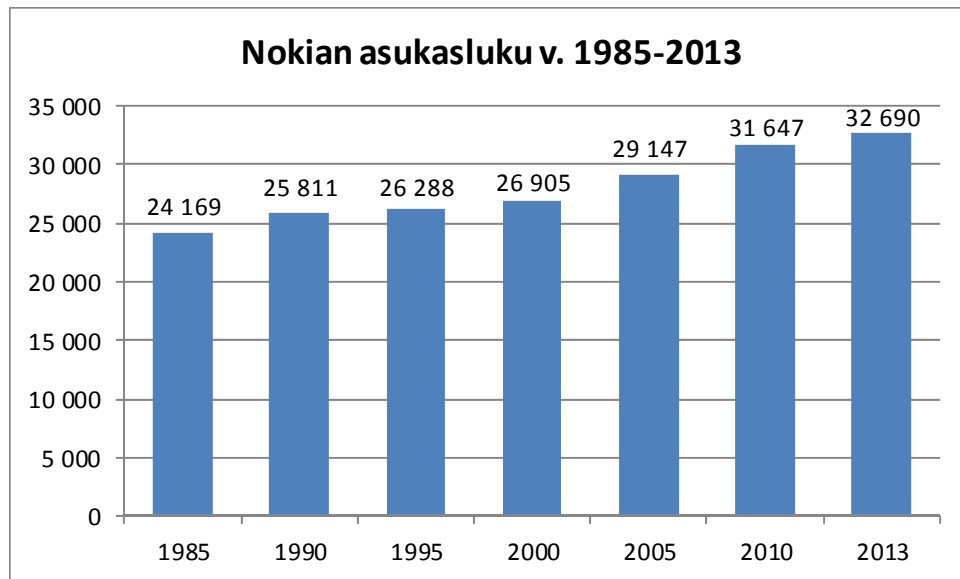
Nokian väestö osa-alueittain vuosina 1980 - 2013 (31.12.)

	1980	%	1990	%	2000	%	2013	%
536 Nokia	23 646	100,0	26 063	100,0	26 905	100,0	32 690	100,0
5361 Keskustaaajama	18 774	79,4	21 190	81,3	22 049	82,0	26 964	82,5
536101 Pohjoispuoli	12 743	53,9	14 240	54,6	14 560	54,1	17 433	53,3
536101001 Ydinkeskusta	3 225	13,6	2 788	10,7	3 298	12,3	3 635	11,1
536101002 Kankaantaka	2 384	10,1	2 310	8,9	2 084	7,7	2 173	6,6
536101003 Myllyhaka	2 206	9,3	2 905	11,1	2 686	10,0	3 023	9,2
536101004 Alhoniitty	991	4,2	1 030	4,0	1 332	5,0	2 915	8,9
536101005 Alinenjärvi			905	3,5	802	3,0		
536101006 Aaroninkorpi, Lähdeniitty	1 899	8,0	2 136	8,2	1 882	7,0	1 688	5,2
536101007 Haavisto, Harjuniitty	1 061	4,5	1 224	4,7	1 183	4,4	1 940	5,9
536101008 Vihnus	185	0,8	163	0,6	556	2,1	1 239	3,8
536101009 Maatjala	588	2,5	514	2,0	526	2,0	504	1,5
536101010 Viiki	204	0,9	265	1,0	206	0,8	316	1,0
536102 Eteläpuoli	6 031	25,5	6 950	26,7	7 489	27,8	9 531	29,2
536102011 Nokian Kartano	50	0,2	39	0,1	24	0,1	154	0,5
536102012 Koskenmäki	3 534	14,9	3 296	12,6	3 178	11,8	3 186	9,7
536102013 Vihola-Tyrkkölä	867	3,7	1 828	7,0	2 029	7,5	2 926	9,0
536102014 Kattilainen	1 212	5,1	1 052	4,0	1 952	7,3	2 146	6,6
536102015 Kohmala	117	0,5	89	0,3	92	0,3	61	0,2
536102016 Tervasuo	251	1,1	196	0,8	214	0,8	1 058	3,2
5362 Muu Nokia	4 872	20,6	4 589	17,6	4 637	17,2	5 516	16,9
536203 Siuro; Kulju; Linnavuori	2 179	9,2	2 257	8,7	2 217	8,2	2 514	7,7
536203017 Linnavuori	920	3,9	878	3,4	719	2,7	835	2,6
536203018 Siuro	715	3,0	870	3,3	890	3,3	965	3,0
536203019 Kulju	544	2,3	509	2,0	608	2,3	714	2,2
536204 Haja-alue Pohjoispuoli	950	4,0	790	3,0	869	3,2	1 118	3,4
536204020 Kynijärvi (2012 alk)							4	0,0
536204021 Jaakkola	276	1,2	161	0,6	205	0,8	244	0,7
536204022 Kuljunperä	196	0,8	167	0,6	140	0,5	154	0,5
536204023 Kauniainen	231	1,0	214	0,8	217	0,8	264	0,8
536204020 Pinsiö	243	1,0	248	1,0	307	1,1	452	1,4
536205 Haja-alue Eteläpuoli	1 743	7,4	1 542	5,9	1 551	5,8	1 884	5,8
536205025 Sarkola	360	1,5	335	1,3	323	1,2	425	1,3
536205026 Taivalkunta	289	1,2	264	1,0	296	1,1	369	1,1
536205027 Sorva	335	1,4	224	0,9	264	1,0	301	0,9
536205028 Tottijärvi	444	1,9	460	1,8	420	1,6	431	1,3
536205029 Metsäkulma	315	1,3	259	1,0	248	0,9	241	0,7
536205030 Tottijärvi, Pappila (2012 alk).							117	0,4
Tuntematon	289	1,2	284	1,1	219	0,8	210	0,6

Nokian asukasluku 31.12.2013: 32 690

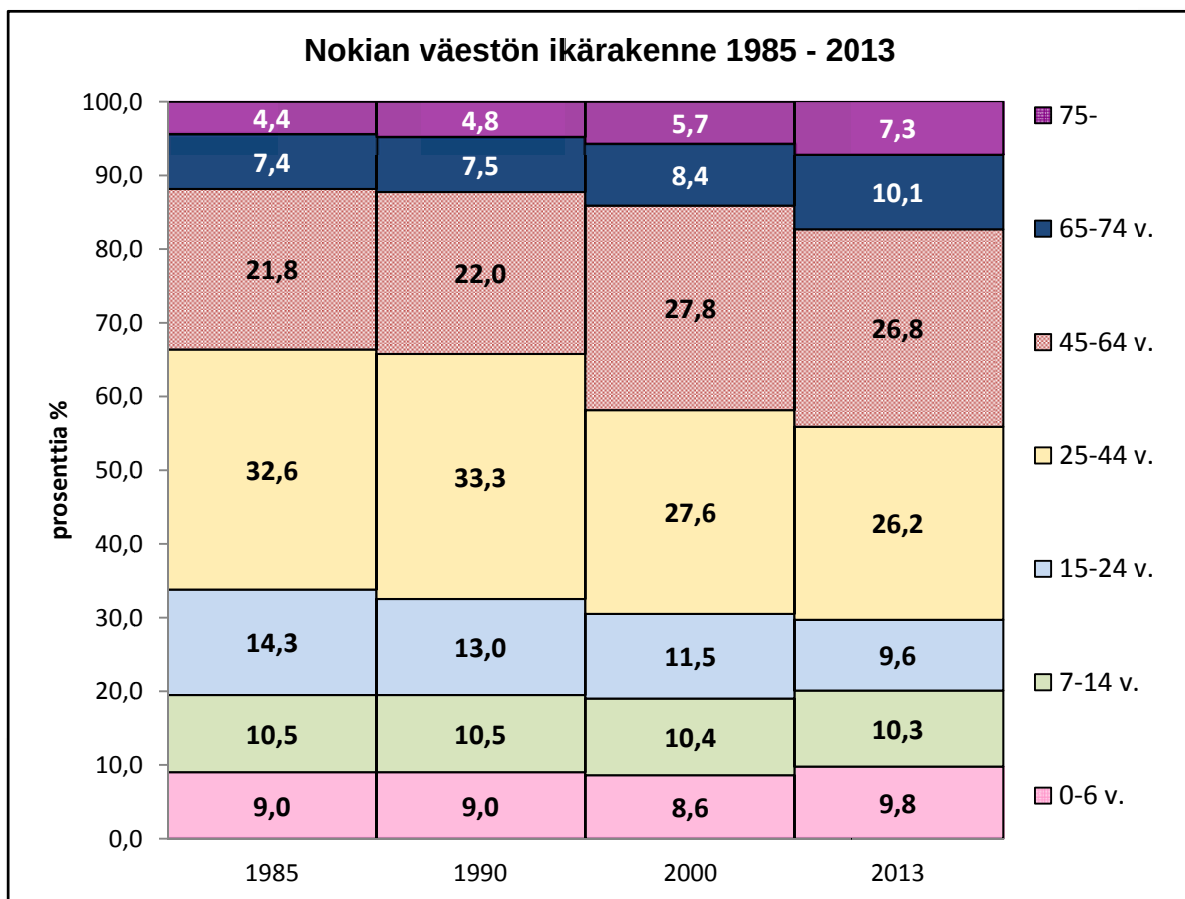
Naisia: 16 504

Miehiä: 16 186

Nokian väestön ikärakenne 1985 - 2013

Ikäryhmä	1985	%	1990	%	2000	%	2013	%
0-6 v.	2 196	9,0	2 356	9,0	2 318	8,6	3 190	9,8
7-14 v.	2 548	10,5	2 727	10,5	2 799	10,4	3 369	10,3
15-24 v.	3 483	14,3	3 397	13,0	3 093	11,5	3 128	9,6
25-44 v.	7 922	32,6	8 666	33,3	7 435	27,6	8 559	26,2
45-64 v.	5 300	21,8	5 726	22,0	7 467	27,8	8 761	26,8
65-74 v.	1 810	7,4	1 944	7,5	2 259	8,4	3 299	10,1
75-	1 066	4,4	1 247	4,8	1 534	5,7	2 384	7,3
85-	134	0,6	186	0,7	295	1,1	623	1,9
Yht.	24 325	100,0	26 063	100,0	26 905	100,0	32 690	100,0

TOIMINTAKERTOMUS

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön mukaan odotuksille euroalueen talouskasvun vahvistumisesta on nyt aiempaa parempia perusteita, sillä tilastot viittavat maltillisen kasvun käynnistyneen ja laajemminkin kansainvälisessä taloudessa on positiivista virettä. Suomen tilanne ei kuitenkaan näytä yhtä hyvältä, sillä valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote supistui viime vuonna -1,2 %, ja kuluvana vuonna päästään vain maltilliseen 0,8 % kasvuun. Kuluvan vuoden kasvun oletetaan tulevan pitkälti ulkomaankaupasta, sillä yksityisen kulutuksen ennustetaan polkevan paikallaan ja yksityisten investointien supistuvan edelleen.

Viime vuonna talous supistui jo toista vuotta peräkkäin. Talouden heikko kehitys on ollut laaja-alaista. Yksityinen kulutus ja yksityiset investoinnit laskivat merkittävästi ja kasvua tuki vain hiukan se, että tuonti väheni vientiä enemmän. Työmarkkinoiden tilanne pysyi yleiseen talouskehitykseen nähden hyvänä edellisinä vuosina, mutta viime vuonna työllisyys heikentyi nopeasti ja työttömyysaste kohosi 8,2 prosenttiin. Huomionarvoista on se, että vuoden 2013 lopulla työttömäksi rekisteröityjen määrä ylitti vajaalla sadallatuhannella virallisen työttömyystilaston mukaisen työttömien määrän. Kuluvana vuonna työllisyystilanteen ennakoidaan edelleen heikentyvän, mutta vuonna 2015 voidaan jo nähdä hienoinen käänne parempaan päin. Kotimaisen kysynnän pysyessä heikkona on todennäköistä, että talouden palveluvaltaistuminen hidastuu, eikä talouden kasvu ole sen vuoksi kovin työllistävää.

Tänä vuonna talouden kasvun ennakoidaan olevan pitkälti ulkomaankaupan varassa. Reaalitulojen laskun, työttömyyden lisääntymisen ja heikkojen tulevaisuuden odotusten johdosta yksityinen kulutus polkee miltei paikallaan. Yksityisten investointien ennustetaan kuluvana vuonna alenevan vielä 3,7 prosentilla, mikä johtaa alle 16 prosentin investointiasteeseen suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kotimainen kysynnän rooli talouskasvun vauhdittajana jää kaiken kaikkiaan pieneksi, sillä sen ennustetaan kasvavan vain 0,2 %. Teollisuustuotanto kääntyy kuitenkin parin negatiivisen

vuoden jälkeen kasvuun ja vetää osaltaan myös palveluiden tuotantoa nousevalle uralle.

Kokonaistuotannon aleneminen kahtena peräkkäisenä vuotena on heikentänyt entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa hallituksen mittavista sopeutustoimista huolimatta. Julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen nousi viime vuonna 57 prosenttiin ja tänä vuonna se ylittää 60 prosentin rajan. BKT:n kasvu on myös lähivuosina niin vaikeaa, ettei se yksistään riitä korjaamaan julkisen talouden epätasapainoa. Tulevaa kasvua hidastaa työikäisen väestön supistuminen ja talouden tuotantopotentiaalin hidas kasvu. Samanaikaisesti julkisen talouden ikäsidonnaiset menot jatkavat kasvuaan ikääntyneiden määrän kasvaessa. Tästä syystä Suomen julkisen talouden rahoitus on kesämättömällä uralla pitkällä aikavälillä. Talouden kasvuedellytysten vahvistamiseksi ja kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi hallitus sopi elokuussa 2013 budjettiriihessään rakenneuudistusohjelmasta ja keskustelu jatkuu julkista taloutta tasapainottavista lisätoimista.

Nimelliset ansiot kohosivat vuonna 2013 arviolta kaksi prosenttia, josta 1,4 prosenttiyksikköä selittyy sopimuskorotuksilla. Tulevina vuosina ansiotasoa kehittyy hyvin kattavasti viime syksynä solmitun työllisyys- ja kasvusopimuksen mukaisesti. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan ansiot nousevat kuluvana vuonna 1,3 %, josta sopimuskorotusten osuus on 0,7 prosenttiyksikköä. Vuonna 2015 sopimuskorotusten vaikutuksen arvioidaan jäävän 0,5 prosenttiin, mutta ansioiden nousevan kuitenkin 1,2 %. Kuluttajahinnat kohosivat viime vuonna keskimäärin 1,5 %, ja alkaneenakin vuonna inflaation oletetaan pysyvän samoissa lukemissa. Välillisen verotuksen kiristymisen uskotaan vaikuttavan tänä vuonna noin puolen prosenttiyksikön verran hintojen nousuun.

Palkansaajien yhteenlaskettu käytettävissä olevan reaalitulo supistui viime vuonna 1,1 prosenttia, mihin vaikutti ennen kaikkea työllisyyden heikkeneminen. Kuluvana vuonna palkansaajien yhteenlaskettujen reaalitulojen odotetaan supistuvan 0,8 % ansiokehityksen hidastuessa. Ensi vuonna laskun oletetaan jäävään enää 0,1 prosenttiin, sillä työllisyyskehityksen arvioidaan kääntyvän parempaan suuntaan.

Suhteellisilla yksikkötyökustannuksilla mitaten Suomen tehdasteollisuuden kilpailukyvyyn arvioidaan heikentyneen viime vuonna noin viisi prosenttia vuosien 2011 ja 2012 tapaan. Yli puolet viime vuoden heikkenemisestä tulee valuuttakursin vaikutuksesta ja loput kilpailijamaita nopeammasta yksikkötyökustannusten kasvusta. Yksikkötyökustannusten kasvun lisäksi Suomen vaihtosuhte on heikentynyt ja välituotteiden kautta tulevat kustannuspaineet ovat kasvaneet, mikä on heikentänyt yritysten edellytyksiä toimia kannattavasti ja tuottaa Suomelle arvonlisäystä eli talouskasvua. Euroopan komission ennusteen mukaan tulevina vuosina koko talouden yksikkötyökustannusten kasvuvauhti hidastuu kilpailijamaiden tasolle ja vaihtosuhteen heikkeneminen pysähtyy.

Kunnallistalouden kehitys

Kuntaliiton julkaisemien vuoden 2013 tilinpäätösten ennakotietojen mukaan kuntien yhteenlaskettu tulos oli noin 300 miljoonaa euroa positiivinen. Tulos parani edellisestä vuodesta noin 600 miljoonaa euroa. Taustalla ovat toimintakulujen kasvun puolittuminen ja verotuksen kertaeristä johtunut verotulojen kasvu.

Vuosikate oli negatiivinen viime vuonna yhteensä 36 kunnalla. Vuonna 2012 vastaava luku oli yli kaksinkertainen. Kuntien verotulot kasvoivat 6,8 prosenttia edellisvuodesta.

Viime vuoden tuloksen syntymiseen vaikuttanut, tulosta vahvistava seikka oli kuntien toimintojen tehostaminen, josta ainakin 400 miljoonaa euroa toteutui KT Kuntayönantajien selvityksen mukaan henkilöstömenosäästöinä. Lisäksi tulosta kohensivat verotuksen kertaerät 400 miljoonalla eurolla sekä tulo- ja kiinteistöveroprosenttien korotukset noin 170 miljoonalla eurolla.

Tulokseen heikentävästi vaikuttaneita tekijöitä olivat puolestaan valtionosuusleikkaukset, sekä kuntien tehtävien kasvu ja palveluiden kysynnän lisäys. Osaltaan kuntien positiivista tulosta selittää kuntien toimintojen yhtiöittäminen, mikä ei toimenpiteenä sellaisenaan tuo lisää rahaa kunnille.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 2,7 miljardia euroa, jossa oli kasvua noin 900 miljoonaa euroa edellisvuodesta. Kuntien osalta tulo-rahoitus ei kuitenkaan ollut riittävä, sillä vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Investoinneista rahoitettiin vuosikatteella kunnissa ja kuntayhtymissä vain alle 60 prosenttia. Yhteenlaskettu vuosikate riitti poistoihin vain seitsemässä Manner-Suomen maakunnassa. Muissa yhdeksätoista maakunnassa vuosikate ei riittänyt kattamaan poistoja. Kanta-Hämeessä oli korkein vuosikate suhteessa poistoihin, 131 prosenttia, pienin vuosikate suhteessa poistoihin oli Päijät-Hämeessä, 48 prosenttia.

Vuosikatteen riittävyys poistoihin nähden parani kaikissa kuntakokoluokissa. Kuntakoon mukaan tarkasteltuna vuosikate suhteessa poistoihin oli korkein 10.000–20.000 asukkaan kunnissa, 115 prosenttia, ja alhaisin 40.000–100.000 asukkaan kunnissa, 84 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu lainakanta oli arviolta 15,6 miljardia euroa vuoden 2013 lopussa. Kasvua edellisvuodesta oli noin 13 %. Manner-Suomen kunnissa keskimääräinen lainakanta oli 2.553 euroa/asukas. Eri kuntakokoluokissa lainakannat asukasta kohti olivat melko tasaisia. Alhaisin lainakanta oli 2.000–6.000 asukkaan kunnissa, 2.069 euroa asukasta kohti. Kahdessa suurimmassa kuntakokoluokassa lainakanta asukasta kohti oli yli 2.700 euroa.

Vuoden 2014 osalta on odotettavissa kuntien tulopohjan kasvuvauhdin merkittävää hidastumista, muun muassa valtionosuudet pienenevät suoritettujen leikkausten johdosta noin 100 miljoonaa euroa. Verotulojen kasvun arvioidaan hidastuvan viime vuoden 6,8 prosentista alle kolmannekseen, eli 2,1 prosenttiin tänä vuonna. Kuntaliitto arvioi, että vuonna 2014 kuntien verotulojen kasvu jää alle toimintamenojen kasvuun.

KT Kuntatyönantajien joulukuussa 2013 tekemän kyselyn mukaan kunnat tulevat sopeuttamaan henkilöstömenoja noin 600 miljoonalla eurolla tänä vuonna.

Nokian kaupungin talouden kehitys sekä arvio tulevasta kehityksestä

Käyttötalous

Vuoteen 2008 asti kaupungin toimintamenojen kasvu oli keskimäärin 8 % vuodessa. Joulukuussa 2008 kaupunginvaltuusto päätti aloittaa talouden sopeuttamistyön. Tämä oli välttämätöntä, sillä talouden taantuman vuoksi kaupungin tulopohja oli pettänyt ja mm. verotulot vähenivät. Ko. vuosikymmenen aikana oli myös kaupungin palvelurakennetta kehitetty erittäin paljon yli taloudellisen kestokyvyn.

Tasapainotusohjelmassa oli kolme päälinjaa: käyttötalousmenojen kasvun tulee olla maltillinen, investoinnit saavat vuositasolla olla nettona noin 15 miljoonaa euroa ja näin erittäin voimakas velkaantuminen tulee saada pysähtymään.

Ohjelman toteutuksen tulokset näkyvät hyvin seuraavassa pylväsdiagrammissa varsinkin vuosien 2009 - 2010 osalla. Vuosien 2011 - 2013 tilinpäätöksissä nettomenojen kasvu on yhä 2000-luvun alkuvuosia hitaampaa, mutta kuitenkin taas nopeampaa kuin vuosina 2009 - 2010. Varsinkin vuoden 2013 kasvu on jälleen huolestuttavan korkea.

Bruttokäyttömenojen kasvu oli vuonna 2013 5,9 % (vuonna 2012 5,2 %) ja ulkoisten bruttomenojen kasvu 6,4 % (vuonna 2012 5,3 %). Kasvusta noin 1,5 % -yksikköä selittyy Pirkan Opiston toiminnan aloittamisella vuoden 2013 alussa. Vuonna 2014 verotulot eivät tule kasvamaan lainkaan, ja arvioiden mukaan seuraavinakin vuosina enintään 4 % vuodessa. Niinpä käyttömenojen kasvun tulee olla seuraavina vuosina mieluummin vuosien 2009 ja 2010 tasoa.

Henkilöstömenot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 5,8 % (vuonna 2012 5,7 %). Yleinen palkkataso ei juuri noussut, joten kasvu johtuu

pääosin uusista vakansseista sekä sijaiskulujen (8,4 %) ja erilliskorvauksien (8,8 %) kasvusta. Henkilöstömenojen kasvuun tulee kiinnittää tulevina vuosina erityistä huomiota.

Ulkoisten palvelujen ostot nousivat 6,0 % (vuonna 2012 4,2 %). Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ulkoisten ostojen kulut kasvoivat 2,2 % (vuonna 2012 7,4 %).

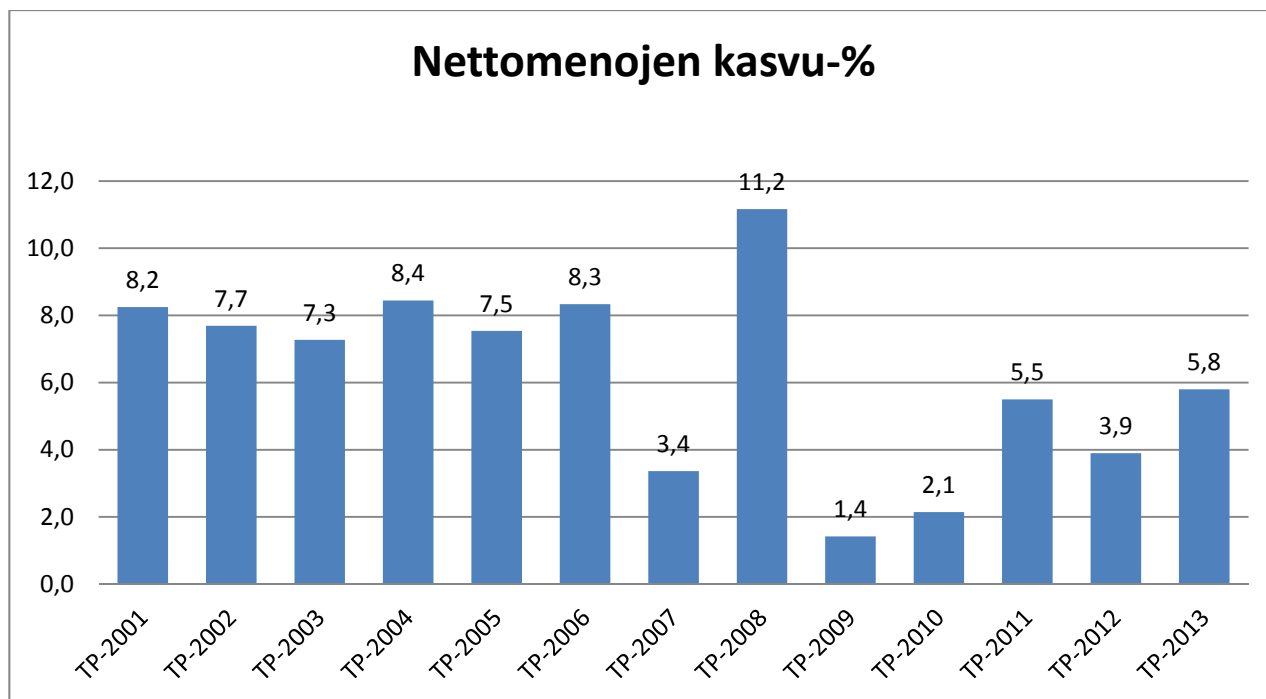
Toimielimittäin tarkasteltuna kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden bruttomenot kasvoivat 14.500 € (0,2 %) ja nettomenot 0,8 % (vuonna 2012 9,8 %) edelliseen vuoteen verrattuna.

Perusturvalautakunnalla bruttomenot kasvoivat 6,7 miljoonaa euroa (8,0 %). Nettomenot kasvoivat 8,5 % (vuonna 2012 5,5 %, vuonna 2011 4,3 %; vuonna 2010 1,6 %; vuonna 2009 - 1,2 %).

Kasvatus- ja opetuslautakunnalla bruttomenot kasvoivat 4,8 miljoonaa euroa (8,5 %). Kasvusta noin 2,3 miljoonaa euroa (4,1 % -yksikköä) johtuu Pirkan Opiston toiminnan aloittamisesta. Nettomenot kasvoivat 6,3 % (vuonna 2012 + 3,2 %, vuonna 2011 -1,5 %, vuonna 2010 + 3,7 %; vuonna 2009 + 3,7 %).

Vapaa-aikakeskuksen alaisten tulosalueiden bruttomenot kasvoivat 295.000 € (5,4 %). Nettomenot kasvoivat 4,7 % (vuonna 2012 6,6 %, vuonna 2011 - 2,7 %; vuonna 2010 - 6,6 %).

Teknisen keskuksen ulkoiset toimintamenot kasvoivat 3,3 % kun ne vuonna 2012 kasvoivat 6,6 %, vuonna 2011 pysyivät edellisen vuoden tasolla ja vuonna 2010 laskivat 3,4 %, kun luvuista korjaa kirjaustavasta (valmistus omaan käyttöön) johtuvat eroavaisuudet.

Toiminnan rahoitus

Vuosina 2011 - 2012 kaupungin verotulot palautuivat vuosikymmenen taitteen laskusta. Vuonna 2012 kunnallisveroa tilitettiin 7,7 miljoonaa euroa eli 7,8 % enemmän kuin vuonna 2011. Kasvuvauhti alkoi hiipua tilinpäätösvuonna 2013. Kunnallisveroa tilitettiin 5,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2012, mikä tarkoittaa 5,4 % kasvuvauhtia. Kasvussa on mukana ylimääräinen noin yhden miljoonan euron erä, joka johtuu tilitysnopeuden paranemisesta. Vuonna 2014 ennakkotiedon mukaan kunnallisverotulot tulevat jopa vähenemään.

Yhteisöverotulot romahtivat vuosina 2011 ja 2012. Vuonna 2012 negatiivinen muutos oli todella kova eli 3,2 miljoonaa euroa ja - 53,3 %. Yhteisöverojen tuotto palautui kuitenkin osittain vuonna 2013, jolloin veroja kertyi 1,1 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän (kasvu 38 %). Kiinteistöverojen hitaassa kasvussa (2,4 %) näkyy uudisrakentamisen vähentyminen.

Kaiken kaikkiaan verotulot kasvoivat 7,5 miljoonaa euroa eli 6,5 %. Toteuma ylitti talousarvion 3,2 miljoonalla eurolla.

Valtionosuusleikkauksista huolimatta valtionosuudet jatkoivat kasvuaan. Osittain kasvu johtuu Pirkan Opiston aloittamisen aiheuttamasta valti-

onosuuskasvusta. Euroissa kasvu oli noin 3,2 miljoonaa euroa ja prosenteissa 8,6 %.

Muut rahoitustuotot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna noin 5 %. Syy on etenkin korkotuottojen vähentyminen. Korkokulut pienenevät 6,2 %.

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Vuosikatteen kertyi 17.720.521 euroa. Kasvua edelliseen vuoteen on noin 2,7 miljoonaa euroa. Tämä oli viides vuosi peräkkäin kun vuosikate kattaa poistot. Vuosikate kattaa myös tällä kertaa nettoinvestointeja, koska Pirko -koulutuskuntayhtymän purun ja Pirko -kiinteistöjen perustamisesta johtuen investointiosaan on kirjattu 6,5 miljoonaa euroa Pirko -kiinteistöjen osakkeiden merkitsemiseen. Todellisuudessa kaupungin rahaa ei prosessissa liikkunut. Ilman tätä kirjausta olisi vuosikate kattanut myös nettoinvestoinnit.

Valtuusto päätti 29.10.2012 muuttaa poistosuunnitelmaa vuodelle 2013 uuden suosituksen mukaiseksi. Poistojen määrä ei kuitenkaan kasvanut juuri lainkaan edelliseen vuoteen verrattuna. Poistot olivat 11.069.539 euroa eli noin 34.500 euroa enemmän kuin vuonna 2012.

Satunnaiseksi tuloksi on kirjattu Pirko -koulutus-kuntayhtymän purkamisesta syntynyt kirjanpidollinen tulo eli 2.884.936 euroa.

Tämän kirjauksen jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 9.535.968 euroa. Ilman em. satunnais-tuloa tulos olisi ollut noin 6,65 miljoonaa euroa.

Poistoeron (noin 172 t€) jälkeen ylijäämää kertyy kaiken kaikkiaan 9.707.592 euroa.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman vertailtavuutta aikaisempiin vuosiin hankaloittaa tällä kertaa Pirkanmaan koulutuskuntayhtymän purusta aiheutunut satunnainen tulo ja Pirko -kiinteistöt Oy:n perustamisen osakepääoman merkitseminen. Todellisuudessa muutos ei näy kaupungin taloudellisessa tilanteessa.

Edellä mainitusta johtuen tulorahoitus ei näytä riittävän nettoinvestointien rahoittamiseen, koska investointimenot nousivat 6,5 miljoonan euron osakemerkinnän vuoksi yli 20 miljoonan euron. Ilman Pirko -kiinteistöjen perustamista olisi investointien tulorahoitusprosentti ollut 127 % eli hyvä.

Kun vuosikatteen taso on saatu nostettua huomattavasti yli poistojen tason, ja kun uudessa investointitasossa on pysytty viime vuodet, on

kaupunki pystynyt parantamaan rahoitusasemaansa tällä vuosikymmenellä huomattavasti.

Pitkäaikaisia lainoja maksettiin pois 9,5 miljoonaa euroa ja uusia nostettiin 8,0 miljoonaa euroa. Velkämäärä vähentyi siis noin 1,5 miljoonalla eurolla. Rahavarat kasvoivat vuoden aikana 3,1 miljoonaa euroa.

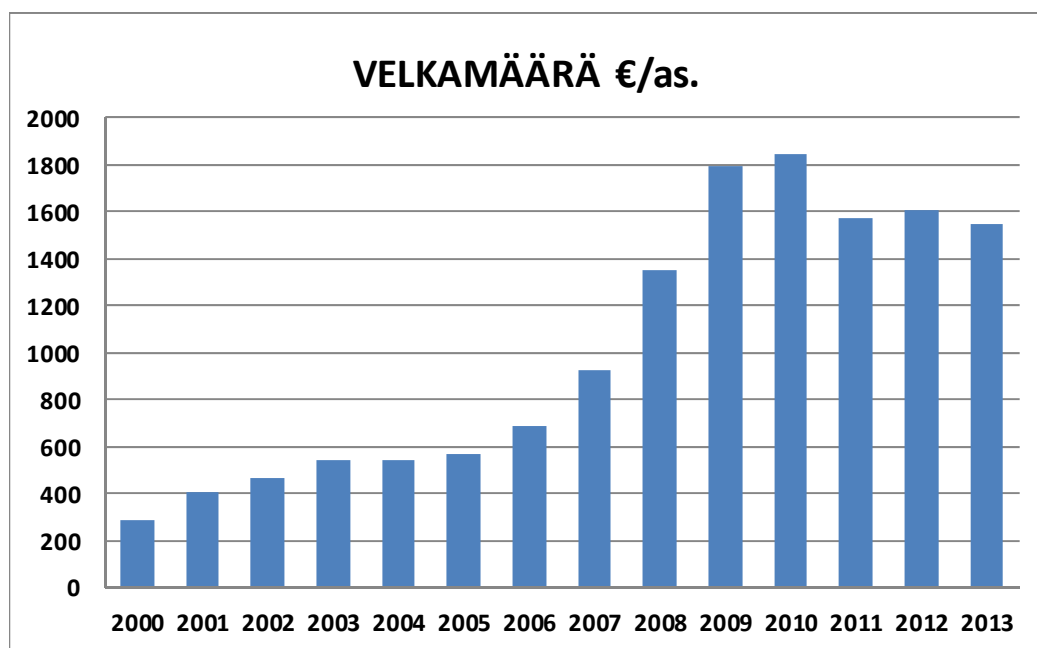
Kunnan rahoitusasema ja sen muutokset (tase)

Taseen loppusumma nousi peräti 8,5 miljoonaa euroa. Tämä kertoo kaupungin taseen kasvuvauhdin palanneen lähes viime vuosikymmenen kasvuvauhtiin. Vuosina 2007 - 2010 taseen loppusumma kasvoi keskimäärin noin 10 miljoonaa euroa/vuosi.

Taseen loppusummaksi muodostui noin 200,7 miljoonaa euroa. Mm. pysyvät vastaavat kasvoivat 5,5 miljoonalla eurolla.

Vastattavalla puolella taseen ylijäämä palasi vuonna 2012 Häpesuon puhdistamisen vuoksi kirjattua satunnaista kulua edeltävälle tasolle eli 26,5 miljoonaan euroon kun tilikaudenkin ylijäämä lasketaan mukaan.

Lainakanta oli vuoden lopussa 50,5 miljoonaa euroa eli 1.546 euroa/asukas. Taso alittaa selvästi sekä valtakunnallisen että seudullisen tason.

Talousarvion toteutuminen

Vuosi 2013 jatkoi viime vuosien linjaa, jossa talousarvio kokonaisuutena on toteutunut varsin hyvin. Huomattavaa on etenkin se, että käyttötalousosassa pysyttiin lähes alkuperäisessä talousarviossa, vaikka vuoden aikana myönnettiin lisämäärärahoja. Aikaisempina vuosina on toteuma ollut usein huomattavasti kauempana alkuperäisestä talousarviosta. Tulosalueilla sitovuustasoksi päätettiin vuodelle 2013 toimintakate eli nettomenot. Tämä antoi palvelukeskuksille enemmän mahdollisuuksia hallita talouden kokonaisuutta. Silti eräissä tulosalueissa on merkittäviä ylityksiä.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen on kuvattu tulosalueiden kohdalla. Koko kaupunkia koskevien johtamisen kohteiden toteutuminen on kuvattu omassa luvussaan.

Toimielimittain talousarvion talousosa toteutui seuraavasti:

Kaupunginhallituksen alaisten tulosalueiden nettomenot toteutuivat 94,1 %:sti eli alittivat talousarvion noin 0,4 miljoonalla eurolla. Vuoden aikana tulosalueille myönnettiin 200.000 euron lisämääräraha, mutta toteuma alitti toimielintasolla myös alkuperäisen talousarvion.

Perusturvalautakunnan nettomenot ylittivät talousarvion 2,8 % eli 2,3 miljoonaa euroa. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna nettomenot ylittivät peräti 4,1 miljoonaa euroa eli 5,1 %. Menojen kasvu edelliseen vuoteenkin oli 8,5 %.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan talousarvio toteutui toimielintasolla erittäin tarkasti ja ilman vuoden aikana myönnettyjä lisämäärärahoja. Noin 54 miljoonan euron talousarvio alittui 50.000 eurolla eli toteuma oli 99,9 %. Kasvatus- ja opetuskeskuksen tulosalueittaisissa toteumissa oli isompia eroja talousarvioon.

Vapaa-aikalautakunta alitti talousarvion noin 350.000 €; toteumaprosentti oli 93,1. Lautakunta ei tarvinnut vuoden aikana lisämäärärahoja.

Teknisen lautakunnan tulos oli 3,4 miljoonaa euroa parempi kuin talousarvio. Tämä johtui kokonaan tuloarvion ylittymisestä sillä menot toteutuivat kokonaisuutena aivan muutetun talousar-

vion mukaisina. Menoihin myönnettiin vuoden aikana 570.000 euron lisämäärärahat.

Rakennus- ja ympäristölautakunnan toteuma oli nettomenojen osalta 83,1 %:a eli 22.229 €.

Tulosalueista toimintakate (nettomenot) ylittivät elinkeinotoimessa 14.268 € (ylitys 2,7 %), lähipalveluissa 66.337 € (ylitys 0,5 %), vanhuspalveluissa 191.480 € (ylitys 1,0 %), erityispalveluissa 2.324.973 € (ylitys 5,6 %), perusopetuksessa 617.685 € (ylitys 2,4 %), nuorisotoimessa 18.141 € (ylitys 3,0 %) ja teknisen keskuksen hallinnossa 45.688 € (ylitys 5,0 %). Talousarvion ylittäneitä tulosalueita oli noin puolet verrattuna vuonna 2012 talousarvion ylittäneiden tulosalueiden määrään. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna ilman lisämäärärahoja ylitys olisi toteutunut lisäksi luottamustoimen, perhepalveluiden ja tilatekniikan tulosalueilla.

Perustelut talousarvion toteutumattomuudesta edellä mainituilta osin löytyvät tulosaluekohtaisista teksteistä.

Koko kaupungin toimintakate muodostui 2.007.689 euroa paremmaksi kuin talousarvio. Toteumaprosentti oli 98,6 %. Vuoden aikana myönnettiin nettona 2.556.965 euroa lisämäärärahoja, joten alkuperäinen talousarvio olisi ylittynyt 553.000 eurolla eli 0,4 %:lla.

Valtionosuuksia saatiin 39.601.516 euroa eli 801.516 euroa enemmän kuin oli arvioitu. Verotuloja kertyi 2,7 % talousarviossa oletettua enemmän eli 122.672.445 euroa. Yhtenä syynä tähän oli verotustilijärjestelmän muutos, joka puolestaan vähentää vuoden 2014 verotuloja.

Korkokuluja kului 224.531 euroa ja muita rahoituskuluja 103.990 euroa alkuperäistä arviota vähemmän. Korkotuotot jäivät talousarviosta 172.987 euroa, mutta taas muut rahoitustuotot ylittivät 265.165 euroa.

Vuosikate oli lopulta 3,8 miljoonaa euroa alkupe-
räistä talousarviota parempi.

Huolimatta poisto-ohjelman muutoksesta jäivät poistot talousarviosta 1,1 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelmassa investointien määrä ylittyi Pirko -koulutuskonsernin purusta ja Pirko-kiinteistöt Oy:n perustamisesta johtuen. Muuten investoinnit olisivat alittuneet kolmella miljoonalla eurolla. Lainanottovaltuudesta jäi käyttämättä 2,5 miljoonaa euroa.

Tilinpäätöksen vaikutus kulu- van vuoden talousarvioon

Verotulojen kehitys on ennakkotietojen mukaan erittäin huono vuonna 2014. Tällä hetkellä näyttää siltä, että verotulokohta alittuu muutamalla sadalla tuhannella eurolla.

Valtionosuuskohdan toteutuminen näyttää huonolta valtionosuuspäätökset huomioiden. Kaiken kaikkiaan tulopuolen toteutuminen kokonaisuudessaankin näyttää huolestuttavalta, niinpä menopuolella ei ole mahdollisuuksia ylityksiin.

Käyttötalouden nettomenot ovat vuoden 2013 talousarviossa 4,8 % vuoden 2013 tilinpäätöstä korkeammat. Kun vuonna 2013 käyttötalousme-

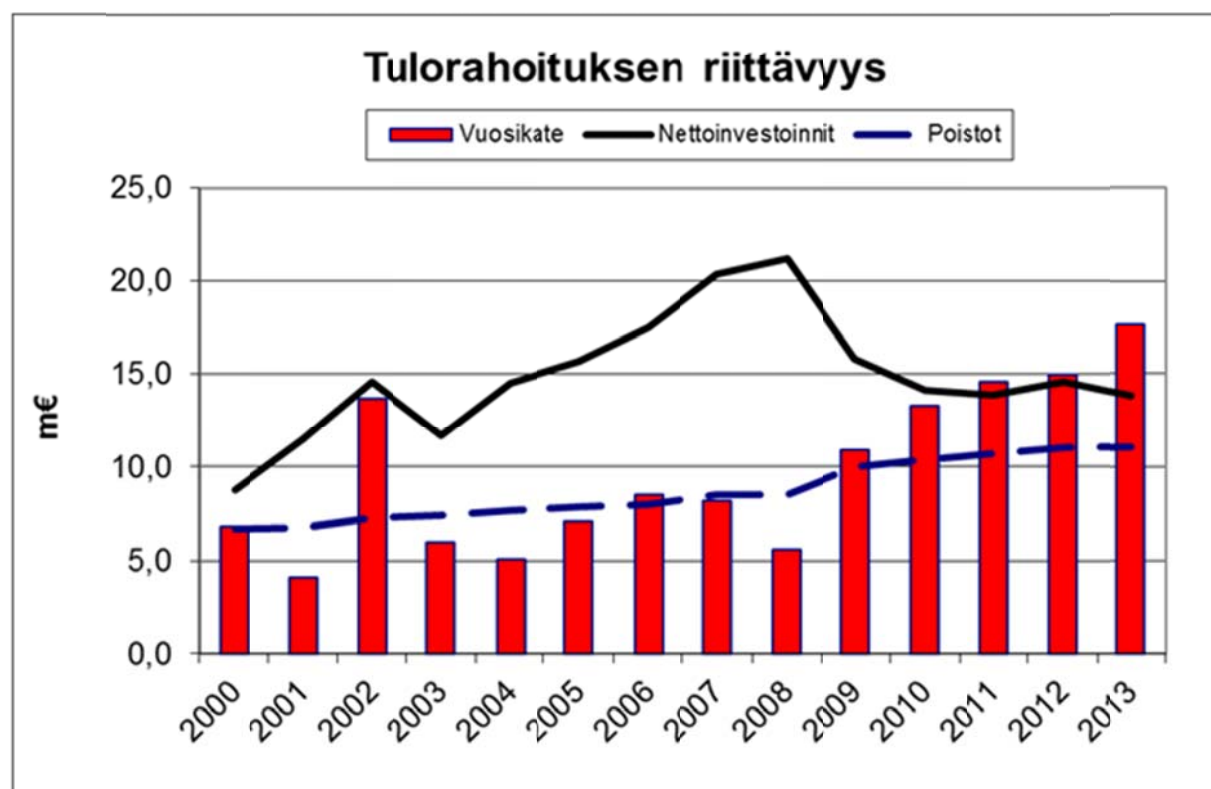
not kasvoivat 5,8 %, tulisi vuonna 2014 menojen kasvun olla siis maltillisempaa.

Kokonaisuutena vuoden 2013 tilinpäätös ei edellytä muutoksia vuoden 2014 talousarvioon, mikäli huolehditaan käyttötalousmenojen tiukasta linjasta.

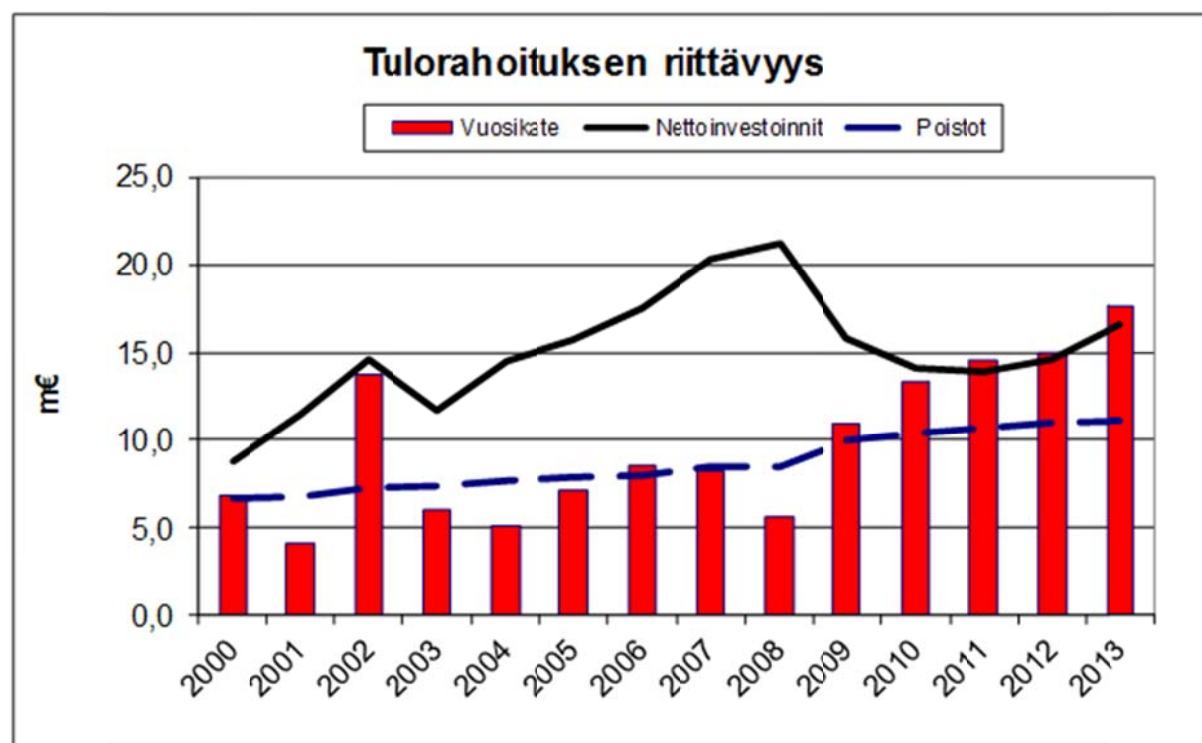
Kaupunginhallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kaupunginhallitus esittää, että tilikauden tulokseen (9.535.968,31 €) kirjataan poistoeron muutosta 171.624,08 euroa. Tämän jälkeen kertynyt ylijäämä 9.707.592,39 euroa siirretään taseen omaan pääomaan edellisten vuosien ylijäämien lisäykseksi.

Alla olevasta kuvasta on vähennetty vuoden 2013 investoinneista 6,5 miljoonaa euroa Pirko-koulutuskuntayhtymän purkamisesta ja Pirko-kiinteistöjen osakkeiden merkitsemisestä johtunut osa, koska se ei vaikuta todellisuudessa kaupungin rahoituslaitanteeseen

Alla olevassa kuvassa vuoden 2013 investoinnit ovat kirjanpidon mukaisina

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2014 talousarvio laadittiin ylijäämäisenä. Ylijäämä ei kuitenkaan riitä kattamaan suunniteltuja investointeja, vaan kaupungin velkamäärä kääntyy kasvuun.

Vuonna 2014 lainamäärää kasvattaa huomattavasti Häpesuon puhdistamistyö, jonka kustannusarvio on 12 - 15 miljoonaa euroa. Isoja investointihankkeita on tulossa myös seuraaville vuosille. Taloussuunnitelmassa on arvioitu vuosille 2014 - 2016 lisävelkaantumisen määräksi lähes 22 miljoonaa euroa, vaikka tuloslaskelma näyttää kaikille vuosille ylijäämää. Nykyinen investointitaso edellyttäisikin vuosittain lähes kymmenen miljoonan vuosittaista ylijäämää, jotta velkaantuminen saataisiin estettyä. Tämä taas tarkoittaisi käyttötalousmenojen kasvun selvää pienentämistä nykyisestä tasosta. Myös alhainen verotulokehitys aiheuttaa ongelmia tuloksen parantamiselle.

Kaupungin henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä palvelukeskuksittain		
	2013	2012
Hallintokeskus	30	31
Tekninen keskus	338	331
Kasvatus- ja opetuskeskus	903	880
Vapaa-aikakeskus	48	49
Perusturvakeskus	739	700
Yhteensä	2058	1991

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Nokian kaupungin lähivuosien merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät voidaan jakaa kahteen luokkaan.

Valtakunnallisten kuntia koskevien rakennemuutosten valmistelu on kesken. Näihin kuuluvat mm. kuntarakennemuutos, sosiaali- ja terveystalouden rakennemuutos, valtionosuusmuutos sekä Kuntalakia koskeva muutos. Pahimmassa skenaariossa em. muutokset saattavat uhata jopa Nokian kaupungin itsenäisyyttä, mutta myös merkittävä osa kunnan päätöksentekioikeudesta voi siirtyä muualle.

Toinen riskiluokka on lähivuosien suuret hankkeet ja niiden rahoitus. Harjuniityn koulu, Häpesuon puhdistaminen, kirjastoinvestointi, Emäkosken sillan peruskorjaus, Tehdassaaren padon kunnostaminen ym. ovat poikkeuksellisen suuria hankkeita Nokian kaupungissa ja ne ajoittuvat varsin lyhyelle ajanjaksolle. Osa hankkeista (Häpesuon puhdistaminen) on jo tehty ennakkovaraus ja kaupungin lainamäärää on alennettu viime vuosina, jotta lainamäärä ei kasva hankkeiden vuoksi liian suureksi. Kaupungin lainamäärä on nyt selvästi valtakunnallisen tason alapuolella.

Yleinen taloudellinen tilanne on jo nyt heikentänyt verotulojen kehittymistä ja työllisyystilanne on erittäin huono. Mahdollinen taantumajatkuminen ja esimerkiksi muutokset suurien työnantajien tilanteessa saattavat vaikuttaa erittäin huomattavasti kaupungin taloudelliseen tilanteeseen.

Konsernin sisällä Nokian Vesi Oy:lle kuuluva jätevedenpuhdistamon uudistus on merkittävä investointi eikä sen toteuttamistavasta ole vielä saatu lopullista ratkaisua.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

1 000 €

	2013	2012
Toimintatuotot	33 767	29 715
Valmistus omaan käyttöön	2 758	3 983
Toimintakulut	-180 253	-169 457
Toimintakate	-143 728	-135 759
Verotulot	122 672	115 166
Valtionosuudet	39 602	36 453
Korkotuotot	106	139
Muut rahoitustuotot	694	730
Korkokulut	-1575	-1 679
Muut rahoituskulut	-51	-45
Vuosikate	17 721	15 005
Poistot ja arvonalentumiset	-11 070	-11 035
Satunnaiset erät	2 885	-12 142
Tilikauden tulos	9 536	-8 172
Poistoeron muutos	172	361
Varausten muutos	0	37,181
Tilikauden ylijäämä (alij.)	9 708	-7 773
Tuloslaskelman tunnusluvut		
Toimintatuotot/toimintakulut,%	18,5	17,1
Vuosikate/Poisto%	160,1	136,0
Vuosikate, €/asukas	542	464
Asukasmäärä	32 690	32 354

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

1 000 €

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	17 721	15 005
Satunnaiset erät	2 885	-12 142
Tulorahoituksen korjauserät	-7 768	9 066
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-20 278	-14 754
Rahoitusosuudet investointeihin	-2	183
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	11 486	3 198
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 044	556
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-4
Antolainasaamisten vähennykset	0	7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 453	-8 303
Muut maksuvalmiuden muutokset	524	940
Rahoituksen rahavirta	-929	2 640
Rahavarojen muutos	3 114	3 196
Rahavarojen muutos	3 114	3 196
Rahavarat 31.12	22 754	19 640
Rahavarat 1.1.	19 640	16 444

Rahoituslaskelman tunnusluvut:

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-96	-21077
Investointien tulorahoitus, %	87,38	102,98
Lainanhoitokate	1,75	1,67
Kassan riittävyys, pv	39,8	37,7
Asukasmäärä	32 690	32 354

Verotulo- ja valtionosuustuloarvioiden toteutuminen

	Alkup. talousarvio	Ta muu- tokset	Ta muu- tosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot					
1 000 €					
Kunnan tulovero	110 000	0	110 000	111 837	-1 837
Osuus yhteisöveron tuotosta	3 000	0	3 000	4 149	-1 149
Kiinteistövero	6 500	0	6 500	6 686	-186
Yhteensä	119 500	0	119 500	122 672	-3 172

Valtionosuuksien erittely

1000€

Valtionosuudet

Yleinen valtionosuus	48 500	0	48 500	48 795	-295
Kunnan ja peruspalv.valt.osuus	-2 500	0	-2 500	-2 555	55
Verotul perust valtionos.tasaus	0	0	0	-794	794
Järjestelmämuutoksen tasaus	-7 200	0	-7 200	-5 844	-1 356
Opet.-ja kult.toimen muut valtionosuudet	0	0	0	0	0
Yhteensä	38 800	0	38 800	39 602	-802

Kokonaistulot ja -menot 2013

1 000 €

TULOT	2013		MENOT	2013	
Toiminta		%	Toiminta		%
Toimintatuotot	33 767	16,0	Toimintakulut	180 253	86,3
Verotulot	122 672	58,0	- Valmistus omaan käyttöön	-2 758	-1,3
Valtionosuudet	39 602	18,7	Korkokulut	1 575	0,8
Korkotuotot	106	0,1	Muut rahoituskulut	51	0,0
Muut rahoitustuotot	694	0,3			
Satunnaiset tuotot	2 885	1,4			
Tulorahoituksen korjauserät			Tulorahoituksen korjauserät		
-Pysyien vast.hyödykkeiden luovutusvoitot	-7 803	-3,7	-Pysyien vast.hyödykkeiden luovutustappiot	-35	0,0
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-2	0,0	Investoinnit	20 278	9,7
Pysyien vast.hyödykkeiden luovutustulot	11 521	5,4	-Pysyien vast.hyödykkeiden luovutustappiot	35	0,0
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000	3,8	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	9 453	4,5
Kokonaistulot yhteensä	211 442	100,0	Kokonaismenot yhteensä	208 852	100,0

Tase ja sen tunnusluvut

1 000 €

	2013	2012		2013	2012
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	83 854	83 854
Aineettomat oikeudet	3	3	Edellisten tilikausien ylijäämä	16 782	12 480
Muut pitkävaikutteiset menot	150	164	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	9 708	4 302
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	153	167	Oma pääoma yhteensä	110 344	100 636
Aineelliset hyödykkeet			POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	20 676	19 654	Poistoero	1 307	1 479
Rakennukset	71 776	74 441	Vapaaehtoiset varaukset	545	545
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 624	48 500	Poistoero ja vapaaeht varaukset yht.	1 852	2 024
Koneet ja kalusto	2 640	2 990	PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	38	38	Muut pakolliset varaukset	12 142	12 142
Keskenkäynteiset hankinnat	3 879	3 492	Pakolliset varaukset yhteensä	12 142	12 142
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	151 632	149 115			
Sijoitukset			TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	17 658	14 669	Valtion toimeksiannot	47	37
Muut lainasaamiset	171	171	Lahjoitusrahastojen pääomat	5	5
Sijoitukset yhteensä	17 829	14 839	Muut toimeksiantojen pääomat	341	340
Pysyvät vastaavat yhteensä	169 615	164 122	Toimeksiantojen pääomat yhteensä	393	383
TOIMEKSIANTOJEN VARAT			VIERAS PÄÄOMA		
Valtion toimeksiannot	47	48	Pitkäaikainen		
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4	4	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 175	37 425
Muut toimeksiantojen varat	160	145	Lainat julkisyhteisöiltä	4 505	5 609
Toimeksiantojen varat yhteensä	212	198	Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	41 680	43 034
VAIHTUVAT VASTAAVAT			Lyhytaikainen		
Vaihto-omaisuus			Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 750	7 850
Valmiit tuotteet	292	307	Lainat julkisyhteisöiltä	1 104	1 103
Vaihto-omaisuus yhteensä	292	307	Saadut ennakot	621	1 345
Saamiset			Ostovelat	4 628	4 951
Pitkäaikaiset saamiset			Muut velat	5 064	6 116
Lainasaamiset	498	558	Siirtovelat	15 126	12 455
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	498	558	Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	34 292	33 821
Lyhytaikaiset saamiset			Vieras pääoma yhteensä	75 972	76 854
Myyntisaamiset	4 124	3 971			
Lainasaamiset	1	1	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	200 703	192 039
Muut saamiset	1 663	2 008			
Siirtosaamiset	1 543	1 234			
Lyhytaikaiset saamiset	7 332	7 213			
Saamiset yhteensä	7 830	7 771			
Rahoitusarvopaperit					
Osakkeet ja osuudet	29	29			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumen	0	0			
Muut arvopaperit	6 356	6 129			
Rahoitusarvopaperit yhteensä	6 386	6 158			
Rahat ja pankkisaamiset	16 369	13 482			
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	30 876	27 718			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	200 703	192 039			

TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste,%	56	54
Suhteellinen velkaantuneisuus,%	38	42
Kertynyt yli/alijäämä, 1000€	26 490	16 782
Kertynyt yli/alijäämä ,€/asukas	810	519
Lainat, €/asukas	1 546	1 607
Lainakanta 31.12. 1000€	50 534	51 987
Lainasaamiset 31.12. 1000€	171	171
Asukasmäärä	32 694	32 354

Selonteko sisäinen valvonnan ja tarkastuksen järjestämisestä vuonna 2013

Sisäinen valvonta

Hyvän hallinnon ohjeen mukaan sisäinen valvonta tarkoittaa kaikkia niitä toimenpiteitä ja menetelmiä, joiden tavoitteena on:

1. kaupungin toiminnan tuloksellisuuden ylläpitäminen ja edistäminen ohjeiden ja säännösten mukaisesti
2. toiminnan jatkuvuuden turvaaminen
3. informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmentaminen
4. virheiden, erehdyksien ja väärinkäytösten minimointi, ennakointi ja toteaminen
5. varojen ja muiden resurssien huolellisen ja taloudellisen käytön turvaaminen

Valvontatoimenpiteet vuoden 2013 aikana palvelukeskuksittain:

Hallintokeskus

Hallintokeskus osallistui syksyllä 2013 kehyskuntien Taitoa -hankkeeseen, jossa käytiin yhdessä läpi kuntakohtaiset talous- ja henkilöstöhallinnon prosessit. Hankkeen raportissa merkittävimpänä kaikkien kuntien ohjelmia yhdistävänä riskinä on todettavissa samojen ohjelmistojen eriytynyt käyttö ja kehittäminen. Toinen kaikkia kuntia koskeva merkittävä riski on tietojärjestelmien toimintaan ja hallintaan liittyvät ongelmat. Kautta linjan talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien toiminnassa sekä erityisesti niihin liittyvissä palveluissa on merkittäviä ongelmia.

Hallintokeskus on ollut aktiivinen myös uudistamalla koko kaupunkia koskevat tietoturvaohjeet, jotka työntekijän on pitänyt kuitata luetuiksi omilla käyttäjätunnuksillaan. Seudullisessa yhteistyössä on luotu edellisen ohjeistuksen lisäksi mobiilipolitiikkaohjeistus. Ohjeistuksessa todetaan, että nykYTEknologia tarjoaa paljon uusia mahdollisuuksia, mutta aiheuttaa samalla myös uusia riskejä ja muutostarpeita vanhoihin järjestelmiin ja toimintatapoihin.

Syyskuussa hallintokeskuksen johdolla järjestettiin kaikkia palvelukeskuksia koskeva valmiusharjoitus, missä varauduttiin kuviteltuun onnettomuustilanteeseen. Lisäksi hallintokeskuksessa on tehty lukuisia työprosesseihin liittyviä valvontatoimenpiteitä, joista on raportoitu riskienhallinnan työalustalla.

Kasvatus- ja opetuskeskus

Koulujen osalta erityistä huomiota on kohdennettu oppilastietojen hallinnassa käytettävän Wilma-järjestelmän käyttöoikeuksiin ja ohjeistettu toiminta siten, että kaikissa kouluissa toimitaan jatkossa samalla tavalla. Huomiota on kiinnitetty myös kuljetuskustannuksiin oppilaskuljetuksissa, ohjaajien määrään kouluissa sekä työajan seurantaan hallinnon osalta. Yksittäisistä turvallisuus-toimenpiteistä mainittakoon lukion pihan liikenne - ja pysäköintijärjestelyt, Nokianvirran koulun turvallisuuskävely ja palotarkastus. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi hallinnon alueella on sovittu varahenkilö esityslistapöytäkirjatyöskentelylle sekä tarkastettu delegointiohjeistukset.

Varhaiskasvatuksessa on käyty riskienhallintatoimenpiteenä mitoitusta ja pohdittu riskienhallintatoimenpiteitä henkilöstön sairastaessa, on pohdittu kelpoisuusehdot täyttävien sijaisten saantia, on käyty läpi delegointisäännöt sekä keskusteltu KVTES:n mukaan tehokkaasta työajan käytöstä

Vapaa-aikakeskus

Vapaa-aikakeskuksessa on riskienhallintatoimenpiteenä tarkastettu vakuutusturvaa sekä inventoitu taideomaisuutta. Kirjastossa on käyty läpi lukuisia työprosesseja ja tehty niihin tarkennuksia. Koko keskuksessa on käsitelty hallintosääntöä ja delegointeja sekä käsitelty päätöksenteon vastuullisuutta. Turvallisuuskävelyjä ja kassatarvikkeet on toteutettu eri yksiköissä. Koko keskuksessa on toteutettu tehostettua talouden seurantaa sekä henkilöstön työajanseurantaa. Uimahallin osalta on suoritettu kassan tarkastaminen, työvuoroja ja työopimuksia on tarkastettu sekä valvottu uimahallisääntöjen noudattamista. Uimahallissa on toteutettu vuosittainen pelastusharjoitus sekä uimahallin tilojen terveystarkastus..

Perusturvakeskus

Perusturvajohtaja on käynyt läpi mm. erityispalveluiden tarvehankintasopimukset, selvittänyt hoitotarvikkeiden kilpailutusta, maksukorttien käyttöä, Populus- käyttöoikeuksia ja delegointeja. Edelleen hallinnossa on käyty läpi perusturvan

lääkäriresurssien ostojen arvonlisäveroja, tarkastettu investointeja sekä henkilöstön matkustus sääntöjen noudattamista. Koko perusturvan osalta on valvottu varastotoimintaa, kirjausta ja raportointia. Perusturvajohtaja on vieraillut eri toimipisteissä ja tuonut esille toimipisteissä olevia työturvallisuuteen ja potilasturvallisuuteen liittyviä kehitettäviä asioita. Edellä mainittujen seikkojen lisäksi on selvitetty sisäisten vuokrien määrätymistä, kontrolloitu kuljetuslaskuja, henkilöstön matkalaskuja sekä terveyskeskuksessa on lisäksi tarkistettu tutkimusvälineistön kuntoa ja lääketilauksia. Lääkäreiden ja hammaslääkäreiden osalta on tarkastettu palkkioiden maksua suhteessa työnkuviin sekä ostopalveluiden laskutuksen oikeellisuutta. Perhepalveluissa on pyritty vuoden aikana siihen, että sisäinen valvonta ja harkitseva toimitapaa toteutuu kaikkien työssä.

Tekninen keskus

Teknisen keskuksen toiminnan riskit ovat hyvin konkreettiset. Vuoden aikana on kiinnitetty erityistä huomiota patoturvallisuuteen. Patoa on seurattu tehostetusti. Vesihuollossa riskejä liittyy niin puhtaanveden ja jäteveden prosesseihin ja laitteisiin. Levätarkkailua suoritettiin koko kesäkausi jo vakiintuneen tavan mukaisesti. Kerholan pumppaamo on tärkein pumppaamo. Sen kautta menee yli puolet Nokian jätevesistä. Sille on hankittu varavoimakone sähkökatkosten varalta.

Teknisessä keskuksessa on erityisesti seurattu sitä, että sopimusten mukaisia ostopaikkoja käytetään. Samoin on panostettu talousarviossa pysymiseen. Määrärahojen riittävyyden varmistamiseksi annettiin jo syyskuussa hankintakielto, joka tarkoitti, että kaikissa hankinnoissa noudatetaan erittäin tarkkaa harkintaa. Talouden seurannasta on raportoitu teklalle.

Ruoka- ja siivouspalvelut ovat tehostaneet puhelinlaskujen seuranta, tarkastaneet työvuorolistoja, valvoneet sopimustuotteiden käyttöä sekä erityisesti on seurattu talousarviossa pysymistä.

Aluetuotannossa on valvottu mm. hankintapaikkoja, yksityisten kaivinkoneiden ja kuorma-autojen käyttöä, kiviaineshankintoja sekä talousarvion noudattamista. Varikolla on valvottu päätöksenteon oikeellisuutta, palkkatapahtumien ja kulunvalvonnan täsmävyttä, ostolaskujen oikeellisuutta, konekeskuksen laskutusta ja yleis-

laskutusta. Lisäksi on tarkastettu henkilöstön puhelinlaskuja ja seurattu, että paikanninjärjestelmä on kaupungin autoissa käytössä. Maankäytön tulosalueella on valvottu hankintojen, puhelimen käytön ja ostopalvelukonsulttien hankinnan oikeellisuutta sekä tehty tehostetusti maankäytösopimusmaksujen tuloutuksen seuranta.

Sisäisen valvonnan taso

Sisäisen valvonnan osalta Nokian kaupungin sisäisen valvonnan tason voidaan todeta olevan tasolla kolme (asteikko 1-5). Taso kolme merkitsee sitä, että valvontamenettelyt ovat olemassa ja ne on dokumentoitu riittävästi, tehokkuutta arvioidaan, mutta arviointiprosessia ei ole dokumentoitu. Johto käsittelee valvontaan ja tarkastukseen liittyviä asioita ja työntekijät tietävät valvontavollisuutensa. Päästäkseen seuraavalle tasolle, organisaation sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kulttuurin tulisi muodostua säännölliseksi ja havaitsevaksi. Järjestelmien tulisi tukea puutteiden havaitsemista ja puutteisiin tulisi reagoida systemaattisesti, riskit ja jäännösriskit pitäisi olla dokumentoitu läpi organisaation.

Sisäinen tarkastus

Nokialla on vuosina 2011 - 2013 toiminut sisäisen tarkastuksen toimikunta, puheenjohtajana kaupunginjohtaja ja jäsenenä kaupunginhallituksen puheenjohtaja, tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja sihteerinä sisäisen tarkastajana toimiva prosessiasiantuntija Terttu Haataja. Vuoden 2013 aikana sisäisen tarkastuksen toimikunta kokoon-tui kolme kertaa. 6.6.2011 hyväksytyn Hyvän hallinnon ohjeen mukaisesti sisäinen tarkastus on aktiivista, systemaattista ja julkista toimintaa ja tapahtuu toimivan johdon alaisuudessa. Tarkastustoimikunnan tehtävänä on vuosittaisen tarkastussuunnitelman laatiminen ja tilinpäätöksen yhteydessä selonteon esittäminen kaupungin sisäisestä valvonnasta. Sisäinen tarkastaja on tehnyt vuoden 2013 aikana 18 tarkastusta. Kahdessa tarkastuksessa mukana oli myös JHTT - tarkastaja Minna Ainasvuori.

Vuoden 2013 pääpaino sisäisen tarkastuksen osalta on ollut koulutuksessa. JHTT -tarkastaja on kouluttanut esimiehet, lautakuntien puheenjohtajat sekä kaupunginhallituksen sisäisen valvonnan vaatimuksiin ja vuoden 2014 alussa voimaan

tuleviin uusiin Kuntalain säädöksiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta.

Vuoden 2013 aikana suoritettut tarkastukset ovat olleet koko organisaation läpäiseviä tarkastuksia. Tarkastuksissa on käyty läpi mm. palkkojen oikeellisuutta, ylitöiden syntymistä ja korvaamista, erillislisien maksua, puhelimen verotusedun myöntämistä. Edellä mainittujen kokonaisuuksien lisäksi on tarkastettu kaupungin maksupalautuksia, viivästyskorkojen syntymistä sekä rekrytointiohjeen noudattamista. Kaupungin hakemia projekteja tarkastettiin pistokokeilla ja tulevaa vakuutuskilpailutusta varten kaikki kaupungin vakuutukset käytiin läpi keväällä 2013.

Määrällisesti tarkastusta tehtiin lähes yhtä paljon kuin vuonna 2012, mutta tarkastus on kohdistunut laajoihin kokonaisuuksiin pienten tarkastusten sijasta. Vuoden 2013 alussa otettiin käyttöön myös sähköinen intralomake, mikä mahdollistaa organisaation raportoinnin tarkastajalle reaaliaikaisesti valvonta- ja riskienhallintatoimenpiteistä.

Sisäisen tarkastuksen keskeiset havainnot vuodesta 2013 ja toimenpiteitä edellyttävät seikat:

Projektihallinto

Projektien hallinnassa tulee noudattaa annettua ohjeistusta ja erityistä huomiota tulee kiinnittää hankkeiden omarahoitusosuuksien asianmukaiseen varaamiseen jo talousarvion valmisteluvaiheessa.

Laskujen kierrätys ja tiliointi

Sähköinen laskujen kierrätys- ja tiliointijärjestelmä mahdollistaa laskun siirtämisen usealle työntekijälle tarkastukseen ja hyväksyntään. Pahimmillaan laskun ”pilkkominen” useaan hyväksyttävään osaan aiheuttaa tehottomuutta ja turhaa työajankäyttöä. Tarkastuksessa havaittiin mm. lasku, mitä oli käsitellyt 38 eri työntekijää. Vuoden 2014 aikana palvelukeskusten tulee pyrkiä järkevöittämään tiliointiä ja laskujen hyväksyntää.

Ylitöiden tekeminen

Ylitöiden tekemiseen tulee olla esimiehen kirjallinen määräys/suostumus. Ylityövapaat tulee sijoittaa ja pitää yksikön toiminnan lähtökohdista, ei työntekijän toiveista lähtien.

Hankintarajat

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeita hankintojen osalta tulee noudattaa kaikilla tulosalueilla.

Vuoden 2014 aikana sisäisen tarkastuksen pääpaino tulee olemaan kehittämistyössä ja konsultatioavussa palvelukeskuksille. Tavoitteena vuodelle 2014 on myös, että kaikki esimiehet hyödyntävät reaaliaikaista raportointia tarkastajalle. Vuoden 2014 aikana järjestetään myös riskienhallinnan työpajat kaikissa palvelukeskuksissa.

Konsernitarkastelu

Nokian kaupungin konsernirakenne on varsin yksinkertainen. Kaupungilla on kolme tytäryhteisöä, joista merkittävin on Nokian Vuokrakodit Oy. Muut tytäryhteisöt ovat Verte Oy ja Siuron Liiketalo Oy.

Vuoden 2013 kesäkuussa päätettiin perustaa vesihuoltolaitoksesta Nokian Vesi Oy. Vesihuollon liiketoiminnan yhtiössä on tarkoitus alkaa 1.5.2014. Nokian Vesi Oy on 100 %:nen kaupungin tytäryhtiö.

Konsernia ohjataan ja valvotaan Hyvän hallinnon ohjeella, kaupunginhallituksen omistajaohjauksella sekä konserniohjeella.

Nokian Vuokrakodit Oy

Nokian Vuokrakodit Oy on ollut vuodesta 2007 kaupungin 100 %:sti omistama tytäryhtiö, jonka toimintaidea on rakennuttaa, ylläpitää ja vuokrata asuntoja Nokialla. Yhtiön perustamisesta tuli 18.1.2013 kuluneeksi 50 vuotta.

Yhtiön omistuksessa ja hoidossa oli tilivuoden päättyessä:

Vuokranmääritysyksiköjä:	26 kpl		
Tontteja:	7 kpl	omia	36 115,9 m ²
	23 kpl	vuokra	137 125,9 m ²
Rakentamattomat tontit:	1 kpl	oma	4 032,0 m ²
Rakennuksia:	80 kpl	asuinrak.	
	18 kpl	talousrak.	
Tilavuus:	273 112 m ³		
Asutuspinta-ala:	59 710 m ²		
Huoneistot:	1 061	asuntoa	
Liikehuoneistopinta-ala	1 083 m ²		

Käyttöaste oli v. 2013 97,44 %. Luvussa ei ole kuitenkaan mukana Tiilipruukinkadun peruskorjaukseen varattuja evakko - eikä peruskorjauksessa työn alla olleita asuntoja. Ottaen myös huomioon huonohkon hakijatilanteen ja lisääntyneet kosteusvauriokorjaukset, käyttöaste on melko hyvä. Vuonna 2012 käyttöaste oli 97,97 %. Nokian kaupungin talousarviossa käyttöasteen tavoitteeksi mainittiin 98,6 %. Asuntoja irtisanottiin kertomusvuoden aikana 209 kpl, vaihtuvuus 19,70 % (213 kpl, 20,07 %), vaihtoja asunnosta toiseen oli 53 kpl (59 kpl v. 2012). Nokian kau-

pungin talousarviossa vaihtuvuuden tavoitteeksi mainittiin 24,5 %

Lisäksi yhtiö omistaa 3 h+k+s, 79 m² osakehuoneiston Asunto Oy Tasakuusi -nimisessä yhtiössä Nokialla.

Asukkaita 31.12.2013 oli 1822 (v. 2012 1833 asukasta).

Asuinhuoneistojen vuokrat ovat olleet seuraavat:

	1.1. – 29.2.2012	1.3. – 31.12.2012
keskimäärin	9,55 €/m ² /kk	9,55 €/m ² /kk
vaihteluväli	7,03 - 11,15 €/m ² /kk	7,91 - 11,15 €/m ² /kk
hoitomenot	6,36 €/m ² /kk	7,15 €/m ² /kk
pääoma menot	3,19 €/m ² /kk	2,56 €/m ² /kk

Enenevässä määrin asuntoihin joudutaan tekemään suurehkoja remontteja johtuen asukkaiden vaatimustason kasvamisesta, mutta valitettavasti myös siitä syystä, että eräissä vanhimmissa taloissa asuntojen märkätiloista löytyy pitkän kuivatusajan vaativia haitallisia kosteuspitoisuuksia.

Isojen asuntojen kuten 3-4 h+k kysyntä on ollut edelleen viimevuoden tapaan vähäistä.

Yhtiöllä on pitkäaikaisia lainoja yhteensä 27.816.849,75 € (vuonna 2012: 27.621.119,13 €).

Nokian kaupungin talousarviossa mainittu Poutuntien alueen jalostus on yhä valmistelussa kaupungin puolella. Tavoitteena on edetä hankkeessa vuonna 2014.

Nokian Vuokrakodit Oy:n voitto päättyneeltä tilikaudelta on 199.560,37 euroa.

Hallitus ehdottaa, että osinkoa jaetaan 10,15 euroa osakkeelle eli 197.062,25 euroa ja 2,498,12 euroa siirretään yhtiön vapaaseen omaan pääomaan.

Verte Oy

Päättynyt tilikausi oli Verte Oy:n seitsemäs varsinainen toiminnallinen kausi. Yrityksen toiminta keskittyi Pitkänien sairaalan uudistamisohjelman toteutukseen, uusituvan energian seudulliseen kehitystyöhön sekä kuntouttavan työtoiminnan työnantajatehtävien järjestämiseen Nokian kaupungille.

Yhtiön liikevaihto 31.12.2013 päättyneellä tilikaudella oli 364.689,52 € ja tilikauden tulos oli 10.690,20 €.

Verte Oy osallistui Nokian kaupungin kilpailutukseen kuntouttavan työtoiminnan työnantajatehtävistä. Kilpailutuksen perusteella Nokian kaupunki valitsi Verte Oy:n kuntouttavan työtoiminnan työnantajatehtävien tuottamiseen ajalle 1.5.2013- 30.4.2015 + vuoden optiokausi 30.4.2016 saakka.

Verte Oy sopi Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kanssa:

- 1) määräaikaisen kumppanuussopimuksen Pitkänien sairaala-alueelta vapautuvien kiinteistöjen, Pitkänien sairaalan uudistamisohjelman sekä Ylisten alueen kiinteistökehityksestä. Sopimus päättyy optioineen 31.12.2018.
- 2) määräaikaisen kumppanuussopimuksen Pitkänien sairaala-alueen ympärivuotisesta hoidosta. Sopimus päättyy optioineen 31.12.2018.

Verte Oy on käynnistänyt sopimusten mukaiset toimenpiteet kiinteistökehittämisen ja alueiden hoidon osalta. Yhtiö on mukana Pitkänien sairaalan uudistamisohjelman ohjausryhmässä ja osallistuu aktiivisesti sairaala-alueen uudistamisohjelman mukaiseen operatiiviseen toteutukseen.

Verte Oy:n aktiivinen hankekehitystyö uusituvan energian osalta jatkui Tredea Oy:n, Tampereen teknillisen yliopiston ja Pirkanmaan liiton kanssa. Yhtiö oli mukana Kolmenkulman energiahankkeen ohjausryhmässä, Skanskan, Tampereen kaupungin, Tampereen Kaukolämpö Oy:n ja VTT:n Härmälänranta Co-ZED tutkimushankkeen johtoryhmässä, Pirkanmaan liiton ilmasto- ja energiastrategian uusituvan energian teemaryhmän puheenjohtajana sekä osallistui Tampereen kaupunkiseudun ilmastostrategiatyöskentelyyn. Verte Oy vastasi Tampere-talon sekä Särkänniemi Oy:n kanssa toteutetun aurinkoenergiaselvityksen osarahoituksesta.

Yhtiön maksuvalmius säilyi hyvällä tasolla koko tilikauden ajan. Yhtiö on velaton ja taseeltaan vahva.

Verte Oy:n palveluksessa toimi tilikaudella 2013 yhteensä 10 henkilöä. Henkilöstömäärä 31.12.2013 on viisi päätoimista sekä yksi osa-aikainen työntekijä.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että Verte Oy tilinpäätöksen osoittama voitto 10 690,20 euroa tilikaudelta 1.1.2013 - 31.12.2013 kirjataan voittoa- ja tappiotilille, ja että osinkoa ei jaeta.

Muu konserni

Koska perusterveydenhuolto on hoidettu kaupungin omana toimintana, ei kaupungilla ole merkittäviä osuuksia kuntayhtymissä. Suurin kuntayhtymäosuus on Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymässä (noin 8,8 %).

Kehyskuntien yhteisessä hankintayhtiö KuHa Oy:ssä on Nokian kaupungilla 22,1 % omistusosuus.

Nokian kaupungin konsernitaseen loppusumma on 239 miljoonaa euroa. Kuntavertailuissa usein käytetystä tunnusluvusta lainaa/asukas saa paremmin vertailtavan, kun siinä käytetään konsernitaseen lainamäärää. Nokialla tämä tunnusluku on 2.526 euroa/asukas, kun emokaupungin lainat ovat 1.546 euroa/asukas.

Kaupunginhallituksen selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniyhteisöjä ohjataan sekä erillispäätöksin että kaupunginhallituksen hyväksymien konserniohjeiden avulla. Kaupunginhallitus ja -valtuusto myös esittävät edustajansa valittaviksi konserniyhteisön toimielimiin. Toimivia, nokialaisia konserniyhteistyön muotoja on mm. maksuliikenteen ja rahoituksen hallinnointi yhteisellä konsernitilillä. Myös takaukset ovat olleet luonnollinen osa konserniyhteistyötä. Esimerkiksi kaupunki on taannut koko Nokian Vuokrakodit Oy:n lainakanan.

Kaupunginhallitus on 6.6.2011 § 184 hyväksynyt hyvän hallinnon ohjeen. Se koskee myös kaupungin tytäryhtiöitä ja täten ohjaa konsernin toimintaa yhtenäisiin periaatteisiin. Ohjetta täydentää konserniohje.

Vuonna 2012 laaditussa vuoden 2013 talousarviossa kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunkikonsernin omistajapoliittiset tavoitteet vuodelle 2013 Nokian Vuokrakodit Oy:lle ja Verte Oy:lle.

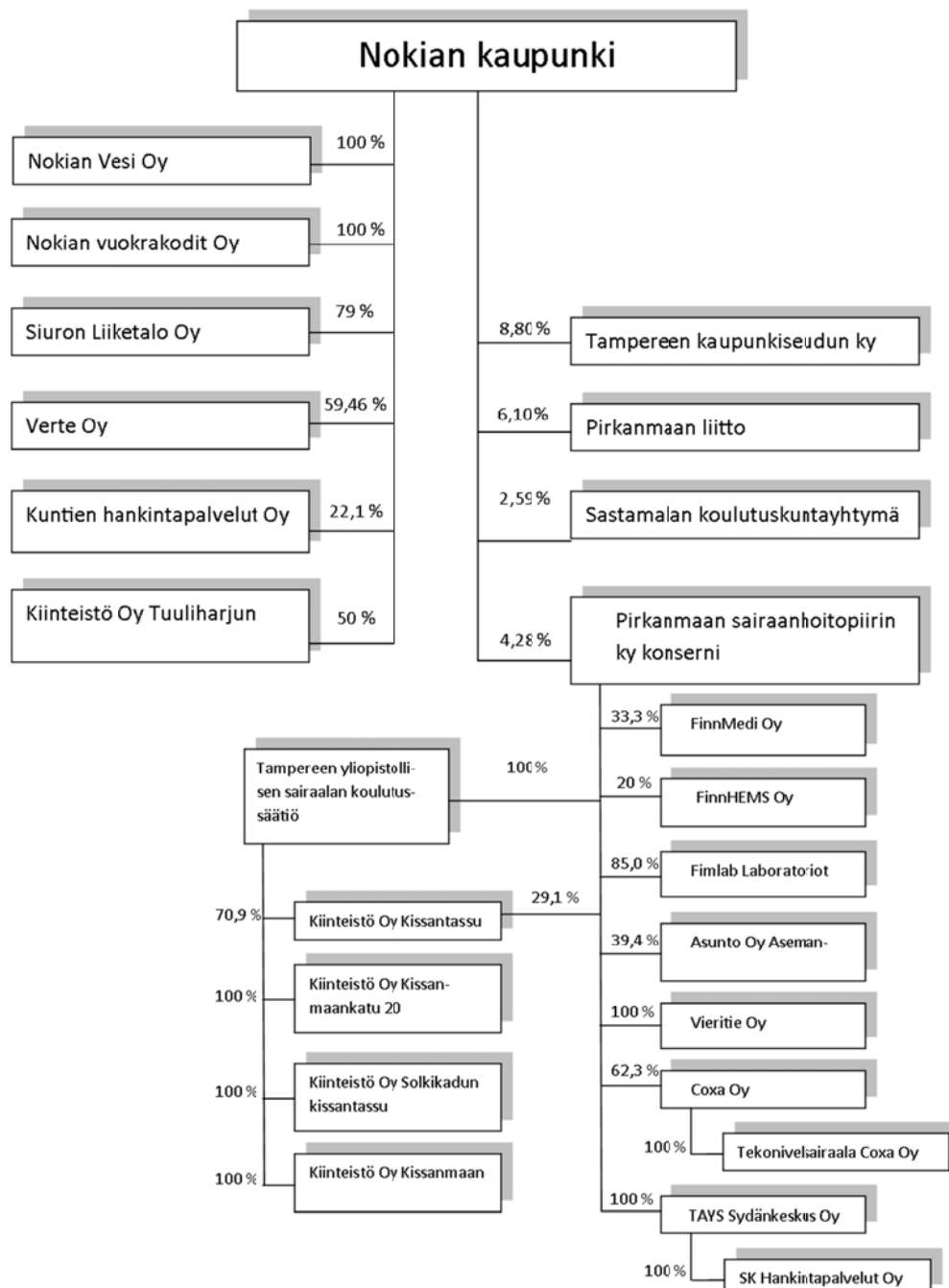

Tavoitteiden toteumaa on kuvattu edellisessä luvussa. Tilinpäätösten yhteydessä merkittävimmät konserniyhtiöt ovat antaneet selonteoksensa toiminnastaan ja taloudestaan kaupunginvaltuustolle.

Päättyessään elinkeinotoiminnan koordinoinnista 24.10.2011 kaupunginhallitus määritteli erikseen Verte Oy:n vastuita ja roolia kaupungin kehittämistoiminnassa.

Syksyllä 2009 kaupunki kilpailutti konsernitilin ja maksuliikenteen yhteistyökumppanin. Myös tytäryhtiöt on edellytetty liittyvän kilpailun voittaneen Handelsbankenin asiakkaaksi ja konsernitilin käyttäjäksi, ja on myös tapahtunut. Käytännön ohjausta ja yhteistyötä on tehty useissa neuvotteluissa toimitusjohtajien sekä kaupungin johtavien viranhaltijoiden kesken. Kilpailutus uusitaan vuonna 2014 siten, että mukaan tulee myös Nokian Vesi Oy.

Nokian kaupungin konsernikaavio

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	1.1. - 31.12.2013	1.1. - 31.12.2012
Toimintatuotot	71 584	66 753
Toimintakulut	-211 470	-203 575
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	20	-39
Toimintakate	-139 866	-136 861
Verotulot	122 523	115 008
Valtionosuudet	40 205	42 653
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	189	309
Muut rahoitustuotot	519	556
Korkokulut	-2 173	-2 484
Muut rahoituskulut	-221	-219
Vuosikate	21 176	18 962
Poistot ja arvonalentumiset:		
Poistot	-14 274	-14 290
Tilikauden yli- ja alipariarvot	-1	-23
Arvonalentumiset		-7
Satunnaiset erät	-44	-12 142
Tilikauden tulos	6 857	-7 500
Tilinpäätössiirrot	-33	1 138
Vähemmistöosuudet	-31	-45
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	6 793	-6 407

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	34	33
Vuosikate / Poistot, %	148	133
Vuosikate, euroa / as	648	586
Asukasmäärä	32 690	32 354

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

(1000 euroa)

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	21 176	18 962
Satunnaiset erät	-44	-12 141
Tulorahoituksen korjauserä	-4 578	9 130
Toiminnan rahavirta yhteensä	16 554	15 951
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-24 930	-21 019
Rahoitusosuudet investointi menoihin	-1	230
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	7 964	3 264
Investointien rahavirta yhteensä	-16 967	-17 525
Toiminnan ja investointien rahavirta	-413	-1 574
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		-4
Antolainojen vähennykset		7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 433	30 962
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 910	-25 897
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3	-143
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	-114	-41
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja varojen muutokset	-16	-66
Vaihtomaisuuden muutos	125	-1
Saamisten muutos	390	-3 715
Korottomien velkojen muutos	609	73
Rahoituksen rahavirta yhteensä	514	1 175
RAHAVAROJEN MUUTOS	101	-399
Rahavarat 31.12	23 998	23 897
Rahavarat 1.1.	23 897	24 296
RAHAVAROJEN MUUTOS	101	-399

KONSERNIN RAHOITUSLASKEMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta €	-2595	-18390
Investointien tulorahoitus, %	84,9	91,2
Lainahoitokate	1,8	0,8
Kassan riittävyys (pv)	35	34

Konsernitase ja sen tunnusluvut

	31.12.2013	31.12.2012
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet:		
Aineettomat oikeudet	490	538
Muut pitkävaikutteiset menot	352	299
Ennakkomaksut	83	39
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	926	876
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	21 817	20 885
Rakennukset	106 821	111 392
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 792	48 704
Koneet ja kalusto	4 231	5 016
Muut aineelliset hyödykkeet	73	76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 780	4 305
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	190 513	190 378
Sijoitukset:		
Osakusyhtiöosuudet	96	202
Muut osakkeet ja osuudet	7 678	1 201
Muut lainasaamiset	171	171
Muut saamiset	74	74
Sijoitukset yhteensä	8 018	1 648
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	366	545
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4	5
Muut toimeksiantojen varat	160	145
Toimeksiantojen varat yhteensä	530	695
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus:		
Aineet ja tarvikkeet	661	796
Keskeneräiset tuotteet	13	24
Muu vaihto-omaisuus	1	1
Ennakomaksut		1
Vaihto-omaisuus yhteensä	674	822
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset:		
Lainasaamiset	498	558
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset (ly)	6 593	6 045
Lainasaamiset (ly)	2 739	3 920
Muut saamiset (ly)	2 210	2 762
Siirtosaamiset (ly)	2 130	1 636
Saamiset yhteensä	14 170	14 921
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	29	30
Joukkovelkakirjalainasaamiset	169	165
Muut arvopaperit	6 356	6 129
Rahoitusarvopaperit yhteensä	6 555	6 324
Rahat ja pankkisaamiset	17 443	17 573
VASTAAVAA YHTEENSÄ	238 831	233 238

	31.12.2013	31.12.2012
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	83 854	83 854
Yhdistysten ja säätiöiden pääomat	7	8
Arvonkorotusrahasto	14	14
Muut omat rahastot	125	127
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	15 855	22 441
Tilikauden yli-/alijäämä	6 793	-6 407
Oma pääoma yhteensä	106 649	100 036
VÄHEMMISTÖOSUDET	322	306
POISTOERO JA VAPPAEHT.VARAUK.		
Poistoero	1 652	1 881
Vapaaehtoiset varaukset	5 221	4 988
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	2	3
Muut pakolliset varaukset	13 222	12 954
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	47	38
Lahjoitusrahastojen pääomat	126	145
Muut toimeksiantojen pääomat	659	836
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	832	1 019
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	66 581	67 141
Lainat julkisyhteisöiltä	4 538	5 663
Lainat muilta luotonantajilta	1 177	170
Saadut ennakot	1	1
Liittymismaksut ja muut velat	3	4
Siirtovelat	438	412
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	72 738	73 391
Lyhytaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (ly)	9 175	9 328
Lainat julkisyhteisöiltä (ly)	1 111	1 116
Lainat muilta luotonantajilta (ly)	17	20
Saadut ennakot (ly)	729	1 439
Ostovelat (ly)	6 276	6 878
Liittymismaksut ja muut velat (ly)	1 710	2 881
Siirtovelat (ly)	19 173	16 997
Lyhyt aikainen vieras pääoma yhteensä	38 192	38 659
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	238 831	233 238

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	47,8	46,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	47,0	49,3
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	22 648	16 034
Kertynyt ylijäämä, € / asukas	693	496
Konsernilainat, € / asukas	2 527	2 579
Konsernilainakanta 31.12., 1000 €	82 599	83 438
Konsernilainasaamiset 31.12., 1000 €	171	171
Kunnan asukasmäärä	32 690	32 354

Strategiasta johdetut menestystekijät ja johtamisen kohteet sekä tavoitetasot vuonna 2013

1. Rakennamme suunnitelmallista ja viihtyisää kaupunkiympäristöä

Johtamisen kohde	Vastuuhenkilö	Tavoitetaso 2013	Toteutuma
Toteutamme seudullista rakennemallia	Latva S. Riihimäki	Laaditaan asuntopoliittinen ohjelma, jolla varmistetaan monipuolisesti ja tasapainoisesti kysynnän mukainen asuntorakentaminen eri elämäntilanteiden tarpeisiin. Sammaliston alueen tontit ovat luovutettavissa ja alueen palvelujen rakentaminen on aloitettu. Joukkoliikenteen edellytyksiä on parannettu mm. pysäkkien ja liityntäpysäköinnin parantamisella.	Todettu tarpeettomaksi, koska valtuusto on keväällä 2010 hyväksynyt Tampereen kaupunkiseudun asuntopoliittisen ohjelman, jossa on täsmälliset tavoitteet myös Nokialle. Tontit ovat luovutettavissa ja 24 tonttia on luovutettu. Palvelujen rakentamista ei ole aloitettu. Joukkoliikenteen toteuttamisen palvelusopimus on hyväksytty. Rautatieaseman pysäköinnin parantamisen sopimus on hyväksytty ja siihen liittyvät liikennejärjestelyt Rautatiekadun osalta tehty
Vesihuollon toimintavarmuus	Latva S.	Suunnitelma jätevedenpuhdistamosta on valmistunut. On tehty suunnitelma veden riittävyyden turvaamisesta.	Suunnitelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa. Rakentamiselle ei saatu poikkeamislupaa. Kaupunki on mukana seudullisessa selvityksessä veden riittävyyden turvaamiseksi.

2. Tuotamme palvelut kustannustehokkaasti

Johtamisen kohde	Vastuuhenkilö	Tavoitetaso 2013	Toteutuma
Monialainen palveluverkko (lasten ja nuorten hyvinvointiohjelman sekä lastensuojelusuunnitelman toteuttaminen)	Koulutoimenjohtaja Kj:n nimeämä palveluverkko-työryhmä	Lasten ja nuorten palveluita tehostetaan ennaltaehkäisevään suuntaan ja matalan kynnyksen periaatteella yli hallintorajojen menevällä yhteistyöllä. Mittaristo on kehitetty.	Lasten ja nuorten palveluverkkotyöryhmä on valmistellut päivitystä lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmaan, mutta muuten toiminta on integroitu kaupungin hyvinvointiryhmään. Syyskuussa 2013 järjestettyyn verkostopäivään osallistui kaupungin työntekijöitä, poliittisia päättäjiä sekä kolmannen sektorin edustajia. Ennaltaehkäisevä työ on tiivistynyt ja kehittynyt olemassa olevia resursseja toisin kohdistaen ja toimintatapoja uudistaen. Tästä ovat esimerkkeinä esim. Nuorten ohjauspiste Kellarin toiminta sekä nuorisotakuun yhteistyö eri toimijoiden välillä.
Hyvistä käytännöistä oppiminen	Palvelukeskusten johtajat	Muutostarpeiden ja -tilanteiden yhteydessä etsitään vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa uudistus, ja valitaan tehtyjen selvitysten mukaan paras malli Nokialle.	Kasvatus- ja opetuskeskuksentointi-ohjelman laadinta sisältyy (OPH:n mallin mukaiseen) kuntakoh- taisen kehittämissuunnitelman laadintaan. Keskeistä kehittämistyössä on muutostarpeiden ennakointi, niihin vastaaminen ja seurausten arviointi. KOKEN palveluverkkoselvitys vastaa osaltaan tähän tarpeeseen. Toimintoja /resursseja verrataan kehyskuntien kanssa ja etsitään uudenlaisia toimintatapoja. Lastensuojelussa on tutustuttu Päijät-Hämeen, Imatran ja Hämeenlinnan toimintamalleihin, joiden pohjalta valmistellaan toiminnan kehittämistä yhteistyössä mm. Ylöjärven kanssa. Terveyspalveluissa Potku -hankkeen myötä jalkautettu työparimallia.

3. Monipuolistamme teollisuutta ja yritystoimintaa

Johtamisen kohde	Vastuuhenkilö	Tavoitetaso 2013	Toteutuma
Kolmenkulman alueen kehittäminen	Latva S. Moisio	Porintien pohjoispuolisen alueen kunnallistekniikan rakentaminen on aloitettu. Kyynijärven teollisuusalueen tontteja on myyty.	Kunnallistekniikan rakentamisen rahoitusta ei ole ratkaistu. Rakentamista ei ole aloitettu. Kunnallistekniikka valmistui syksyllä 2013. 2 tonttia myyty ja lisäksi yhden tontin myynnistä on päätös.
Yrittäjäkadun alueen kehittäminen	Latva S.	Uuden kunnallistekniikan rakentaminen on aloitettu.	Yrittäjäkadun/Vihnuskadun/ Nokianvaltatien risteyssaneeraus on aloitettu.

4. Tuemme nokialaisten hyvinvointia

Johtamisen kohde	Vastuuhenkilö	Tavoitetaso 2013	Toteutuma
Nokialaisten kunta-palveluista päätetään Nokialla	Johtoryhmä	Kuntarakenneuudistuksessa ja perusturvauudistuksessa Nokia on säilynyt itsenäisenä ja päätösvalaltaan aitona kuntana.	Perusturvalautakunta on valmistellut kaupungin lausuntoa järjestämislain luonnoksesta. Lausunto hyväksyttiin valtuustossa 23.9.2013. Kaupunginhallitus on antanut lausunnon Kuntalain uudistuksesta 9.9.2013. Valtakunnalliset uudistukset ovat yhä kesken.
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	Johtoryhmä TED-koordinaattori ja työryhmä	Hyvinvointikertomus on laadittu sitouttaen laajasti kuntalaiset ja päättäjät mukaan terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistyöhön.	Vuoden 2012 hyvinvointikertomus laadittiin tilinpäätöksen yhteyteen. Valtuusto hyväksyi Hyvinvoiva Nokia 2016 onnistumissuunnitelman. Kaikki toimialat kattava hyvinvointiorganisaatio vahvistui hyvinvointiryhmien toiminnan vakiintumisen myötä.

5. Kehitämme jatkuvasti osaamistamme

Johtamisen kohde	Vastuuhenkilö	Tavoitetaso 2013	Toteutuma
Palveluosaamisen parantaminen	Koskinen Haataja Tuhkio	Sisäisessä koulutustarjottimessa on huomioitu asiakaslähtöisen palveluosaamisen tarpeet ja avainhenkilöt ovat osallistuneet koulutukseen. Kehityskeskusteluissa on erikseen otettu huomioon asiakaslähtöisen palveluosaamisen kehittäminen.	Asiakaspalvelukoulutuskonsepti on luotu ja vuoden 2013 aikana koulutettiin 80 henkilöä. Koulutus jatkuu vuonna 2014. Muutamissa yksiköissä on tehty huoneentauluja, joissa hyvä asiakaspalvelu on yhdessä arvotettu tärkeimmäksi työyhteisön tavoitteeksi.
Muutosjohtamisen osaamisen ja muutostalouden parantaminen	Tulosalueiden vastuuhenkilö Koskinen Haataja	Tulosalueet on veloitettu otamaan omista sitovista tavoitteistaan huomioon muutostalouden parantaminen. Muutosjohtamisen koulutusta on järjestetty	Vuoden alkupuolella päättyi tulosalue-esimiehille suunnattu koulutus, joka opasti esimiehiä muutosjohtamiseen. Tulosalue-esimiehet osallistuivat kaupungin onnistumissuunnitelman valmisteluprosessiin, ja myös sitä kautta tulosalueilla on ollut riittävät tiedot tulevista suunnitelmista.
Henkilöstön oman kouluttautumisen kannustaminen	Tulosalueiden vastuuhenkilöt	Valmistellaan henkilökohtaisen lisän arviointiin osio, jolla kannustetaan itsensä kouluttamista	Henkilökohtaiset lisät on myönnetty ja niissä koulutus sekä sen hyödyntäminen työyhteisössä on otettu huomioon.

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN PALVELUKESKUKSITTAIN

HALLINTOKESKUS

Hallintopalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Työhyvinvointisuunnitelma jalkautettiin ja sen toteutumista seurattiin.

Tulosaluejohtajien eli tilivelvollisten koulutusta jatkettiin mm. sisäisen valvonnan koulutuksella ja hyvinvointityön osalta. Asiakaspalvelukoulutuksia järjestettiin omien asiantuntijoiden voimin.

Tietohallinnossa otettiin uusi askel kehyskuntien yhteistyössä kun yhteinen tietohallintojohtaja palkattiin syyskuun alussa. Hänen toimipaikkansa on Ylöjärven kaupungin organisaatiossa, mutta hän toimii kaikkien kehyskuntien tietohallintoammattilaisten työnjohdollisena esimiehenä.

Strategian toteutuminen

Uusi strateginen asiakirja, onnistumissuunnitelma Hyvinvoiva Nokia 2016 valmisteltiin laajalla yhteistyöllä, ja se hyväksyttiin valtuustossa elokuussa 2013.

Tietohallinnossa laajennettiin kehyskuntien yhteistyötä mm. tietohallintojohtajan rekrytoinnilla. Tietohallintoyhteistyö säilyy kuitenkin koko seutukunnan eli myös Tampereen kattavana.

Talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin kytkettiin hyvinvointisuunnitelma ja –kertomus.

Henkilökunnan koulutusta jatkettiin, ja siinä keskityttiin erityisesti esimiestason kouluttamiseen sekä asiakaspalvelukoulutukseen.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Toiminnan laajuustiedot					
Nokian kaupungin sairauspoissaolot henkilöstö pv/vuosi	17,50	18,63	17,53		17,80
Kesätyöntekijät	140	116	130	120	104
Opintorahan saajat	20	15	10	20	17
Voimavarat					
Vakinaiset	31	27	27	26	26

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Tulosalueiden johtajat on koulutettu ymmärtämään esimiehen ja tilivelvollisen vastuut ja velvollisuudet.	Kaikki tulosalueiden vastuuhenkilöt on koulutettu toukokuun loppuun mennessä.	Tulosalueiden johtajat koulutettiin talvella ja keväällä. Koulutusta päätettiin jatkaa myös myöhemmin.
Kehyskuntien tietohallinnon johtamisjärjestelmää kehitetään huomioimaan kehyskuntien erityispiirteet ja tarpeet.	Kehyskunnille on rekrytoitu oma yhteinen tietohallintojohtaja.	Kehyskuntien tietohallintojohtaja aloitti työnsä syyskuun alussa.
Terveysten ja hyvinvoinnin edistämiseen ja seurantaa on kehitetty järjestelmä, joka perustuu vuosittaiseen suunnitteluun ja seurantaan.	Terveysten ja hyvinvoinnin suunnittelu ja seuranta on kytketty talousarvio- ja tilinpäätösprosessiin.	Vuoden 2014 talousarviossa on erikseen sitovat tavoitteet terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi jokaisella tulosalueella. Lisäksi hyvinvointisuunnitelma on talousarvion liitteenä. Myös tässä tilinpäätöksessä on liitteenä hyvinvointikertomus vuodelta 2013.

Hallintopalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 432 194	0	1 432 194	1 666 072	-233 878	116,3
Kulut	-5 168 829	0	-5 168 829	-5 073 049	-95 780	98,1
Toimintakate	-3 736 635	0	-3 736 635	-3 406 977	-329 658	91,2
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-3 736 635	0	-3 736 635	-3 406 977	-329 658	91,2

Kehittämisen ja elinkeinopalvelut*Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen*

Taantuva talouden kehitys jatkui vuoden 2013 aikana, kuitenkin talouden viriämisen merkkejä oli vähän loppuvuodesta. Työttömyys lisääntyi myös Nokialla. Keskimääräinen työttömyysaste kasvoi 2,5 % yksikköä edellisvuoden tasosta.

Yritystontteja ja vapaita toimitiloja markkinoitiin. Seudullista ja kansainvälistä markkinointia tehtiin Tredea Oy:n toimesta.

Yritystontteja saatiin kunnallistekniikan piiriin Kynijärven alueelle, mutta vaihtoehtoisista tonteista on pulaa. Kunnallistekniikkaa ei pystytty rakentamaan taloustilanteesta johtuen riittävästi.

Strategian toteutuminen

Yrittävä, osaava ja onnistuva Nokia.

Yrityksiä houkutteleva Nokia luo hyvät toimintaedellytykset yrittämiselle ja uusille työpaikoille:

Keskustan kehittämisessä jatkettiin Yrittäjäkadun alueen kauppakeskusalueen suunnittelua. Häpesuon vanhan kaatopaikan ympäristölupa oli vireillä Aluehallintovirastossa koko vuoden. Kunnallistekniikan rakentaminen Yrittäjäkadun alueelle aloitettiin vuoden 2013 syksyllä.

Kolmenkulman Kynijärven alueen eteläiseen osaan valmistui kunnallistekniikka syksyllä 2013. Alueelta on myyty tai varattu vuoden aikana neljä tonttia.

Kolmenkulman Juhansuon alueen asemakaava on valmis, mutta kunnallistekniikkaa ei ole päästy rakentamaan.

Linnavuoressa Acgo Powerin uusi tonttialue otettiin tuotantokäyttöön vuoden 2013 alussa.

Uusien yritysten perustaminen jatkui vilkkaana. Vuoden aikana perustettiin Nokialle 138 uutta yritystä.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Yritysten lukumäärä (toimipaikat)	1 510	1 592	1 836*	1 608*	1 630*
Työpaikkojen lukumäärä	10 613	11 078	11 200*	11 200*	11 200*
Työttömyysasteen kehitys (%)	11,3	9,8	10,6	11,0	13,1
Maatilojen lukumäärä	133	132	125	131	125
Leader –hankkeet	10	2	4	6	2
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Yritystilojen rakentaminen					
- myönnetyt rakennusluvut (m ²)	20 829	9 583	10 918	12 887	14 409
- rakennetut yritystilat (m ²)	29 417	15 255	4 387	14 312	14 598
Luovutetut yritystontit (kpl)	10	2	4	15	11
Luovutetut yritystontit (m ²)	64 625	5 298	269 032	40 000	214 155
Aloittaneet yritykset	192	162	160	180	138
Voimavarat					
Vakinaiset	3	2	2	1	1
Määräaikaiset	0	0	0	0	0
Kesätyöntekijät	3	2	0	0	0
Tilat (m²)	54	35	35	35	35

*) Arvio, tilastokeskuksen luvut julkaistaan vasta seuraavan kalenterivuoden lopulla.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Yritysalueiden kehittäminen	Kolmenkulman aluetta on kehitetty ja markkinoitu. Kynijärven alue on käyttöön otettu ja tonttien luovutukset aloitettu	Kolmenkulman alueella Kynijärven eteläisen osa kunnallistekniikka valmistui ja tonttien luovutus käynnistyi. Juhansuon alueen asemakaava on valmis, mutta kunnallistekniikkaa ei päästy rakentamaan. Kolmenkulman aluetta on markkinoitu elinkeinopalveluiden toimesta ja seudullisesti Tredean toimesta.
Keskustan alueen liikerakentaminen	Yrittäjäkadun alueen kehittäminen ja turvaaminen.	Häpesuon entisen kaatopaikan kaivamisen ympäristölupahakemus koko vuoden Avisa. Alueen kunnallistekniikan rakentaminen aloitettu.
Yritysten toimintaedellytysten turvaaminen	Alkavien yrittäjien neuvonta on järjestetty yhteistyössä Ensimetrin kanssa	Yritysneuvonta järjestetty yhteistyössä Ensimetrin kanssa.
Yrittäjyyden edistäminen	Yrittäjyyskasvatustyön kehittämistä on aktivoitu yhteistyössä muiden palvelukeskusten kanssa	Yrittäjyyskasvatusta on tehty yhteistyössä koulujen kanssa.

Elinkeino- ja kehittäminen yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	0	0	0	16 751	-16 751	*****
Kulut	-533 778	0	-533 778	-564 797	31 019	105,8
Toimintakate	-533 778	0	-533 778	-548 046	14 268	102,7
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-533 778	0	-533 778	-548 046	14 268	102,7

Hallintokeskus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 432 194	0	1 432 194	1 682 823	-250 629	117,5
Kulut	-5 702 607	0	-5 702 607	-5 637 846	-64 761	98,9
Netto	-4 270 413	0	-4 270 413	-3 955 022	-315 391	92,6
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-4 270 413	0	-4 270 413	-3 955 022	-315 391	92,6

Luottamustoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	764	0	764	6 112	-5 348	800
Kulut	-4 036 397	-200 000	-4 236 397	-4 055 644	-180 753	95,7
Toimintakate	-4 035 633	-200 000	-4 235 633	-4 049 532	-186 101	95,6
Poistot	-8 784	0	-8 784	-8 783	-1	100
Netto	-4 044 417	-200 000	-4 244 417	-4 058 315	-186 102	95,6

Kaupunginhallitus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 432 958	0	1 432 958	1 688 936	-255 978	117,9
Kulut	-9 739 004	-200 000	-9 939 004	-9 693 490	-245 514	97,5
Toimintakate	-8 306 046	-200 000	-8 506 046	-8 004 554	-501 492	94,1
Poistot	-8 784	0	-8 784	-8 783	-1	100
Netto	-8 314 830	-200 000	-8 514 830	-8 013 337	-501 493	94,1

PERUSTURVAKESKUS

Lähipalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Vastaanotto toiminnassa Pohjois-Nokian aluevastaanoton osittainen työparimalli paransi potilaiden hoitoon pääsyä sekä hoidon porrastusta, minkä seurauksena sairaanhoitajien vastaanottokäynnit lisääntyivät. Osa käynneistä on myös pystytty hoitamaan puhelimitse, sillä sekä lääkäreiden että hoitajien puhelukontaktit ovat selkeästi nousseet edelliseen vuoteen verrattuna. Puhelinliikenteessä on osittain käytössä myös takaisinsoittojärjestelmä. Vuoden lopulla omalääkäreiden väestöjä järjesteltiin uusiksi, kun uusi omalääkärin virka saatiin käyttöön.

Ensiavun yöpäivystyksen lääkäryöpanos ulkoistettiin 1.4. alkaen. Ensiavussa otettiin käyttöön hoidon kiireellisyyden ensiarvio (triage), jonka avulla pyritään siihen, että ensiapuun ohjautuvat vain kiireellistä hoitoa vaativat potilaat. Ensiavun lääkärikäynneissä näkyy selkeä vähentyminen uuden toimintatavan seurauksena.

Hammashuoltoon lisättiin 1 työpari ja loppuvuodesta aloitettiin hoitotakuun ylittävän jonon purkaminen myös tilapäisen ostopalvelun avulla. Tekstiviestimuistutus otettiin alkuun käyttöön hammashuollossa ja se on vähentänyt merkittävästi peruuttamattomia aikoja ja siten tehostanut toimintaa.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa uusi hoitomalli on vakiintunut ja nopeuttanut uusien lähettiläiden käsittelyä sekä potilaiden hoitoon pääsyä. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa valmistui seudullinen kilpailutus loppuvuodesta, hoitopaikkojen muutokset eivät vielä ehtineet näkyä vuonna 2013.

Fysioterapia ja apuvälineyksikkö muuttivat uusiin tiloihin loppuvuodesta ja toiminnan kehittäminen avohoitopainotteisempaan suuntaan on aloitettu.

Terveystieteidenhuollossa siirryttiin kattavasti rakenteiseen kirjaamiseen ja myös diagnoosien kirjaaminen parani merkittävästi. Potilastietojärjestelmää päivitettiin edelleen ja valmistauduttiin valtakunnalliseen Kanta- arkistoon siirtymiseen. E- reseptin käyttö vakiintui ja loppuvuodesta 98 % resepteistä tehtiin sähköisesti.

Potilasturvallisuuden parantamiseksi potilastietojärjestelmään otettiin käyttöön päätöksen-tuki ja Haipro -järjestelmän käyttöä laajennettiin.

Strategian toteutuminen

Potku 2-hanketta (potilas kuljettajan paikalle) on toteutettu 25 % lääkäri- ja 50 % sairaanhoitajatyöpanoksella, hankkeessa tehdään valmisteltuja vastaanottoja sekä potilaslähtöisiä hoitosuunnitelmia paljon palveluja käyttäville pitkäaikaissairaille. Toimintaa on suunnattu terveyshyötymallin mukaiseen toimintaan, jossa paremmin huomioidaan omahoito ja tehdään yhteistyötä järjestöjen sekä muiden sektoreiden kanssa.

Henkilöstölähtöistä toiminnan kehittämistä on viety eteenpäin ja tavoitellaan kaikessa toiminnassa vaikuttavuuden parantamista ja terveyshyötyä.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Lisätalousarviossa Lähipalveluiden tulosalueelle lisättiin 574 660 euroa. Tilinpäätöksen toteamat olivat seuraavat:

- Toimintatuotot 107,1 %
- Toimintakulut 101,2 %
- Toimintakate 100,5 %

Merkittävin muutos alkuperäiseen talousarvioon oli Sairaankuljetuksen kustannuspaikalla sairaanhoitopiirin järjestämän ensihoidon kustannusarvion ylitys alkuperäisestä arviosta 266 000 eurolla. Psykiatrian kustannuspaikalla asiakaspalveluiden ostojen tarve pysyi edellisen vuoden tasolla ja alkuperäiseen talousarvioon nähden lisätarve oli 220 000 euroa. Toi-

mintakatetta selkeästi huonontava summa oli myös muissa toimintakuluissa 164 000 € luototappioita, johon oli kirjattu laskutuksen saatavien poistoja viime vuosilta. Nämä kertyivät hammashuollosta ja aluevastaanotoilta. Palkat ja palkkiot toteutuivat 99,7 %, mutta henkilöstökulujen ylityksen aiheuttivat ennakoitua suuremmat eläkekulut (+ 83 208), jotka johtuivat pääosin eläkemenoperusteisista eläkemaksuista.

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
- lääkärikäynnit aluevastaanotolla	39 644	40 700	39 331	41 700	38 525
- lääkärikäynnit ensiavussa	18 381	17 182	16 102	16 000	14 499
- sairaanhoitajakäynnit vastaanotolla	20 071	21 961	21 047	22 500	23 014
- psykiatrian avohoitokäynnit	9 674	8 624	10 303	10 500	10 358
- hammashuollon käynnit	28 405	27 331	27 157	28 700	30 091
- röntgentutkimukset	11 630	12 403	11 769	12 500	11 896
- fysioterapian yksilökäynnit	8 073	8 292	7 851	8 300	9 005
- ryhmäkontaktit	3 054	2 589	1 928	2 800	2 262
-päihdeyksikön käynnit	1 725	1 704	2 321	1 800	2 095
-päihdeyksikön päiväkeskus käynnit	6 787	6 165	5 364	6 100	4 981
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
- €/vastaanottokäynti	56,70	60,70	67,37	65,00	69,54
- €/ensiapukäynti	78,07	75,70	88,84	96,70	115,76
- €/psykiatrin avohoitokäynti	85,35	91,10	83,29	91,53	89,17
- €/hammashuollon käynti	57,94	61,63	60,24	63,84	62,10
- €/röntgentutkimus	23,12	33,77	23,76	24,36	25,02
Toiminnan laajuustiedot					
-vastaanottotoiminnan peittävyys %	65,2	65,0	63,1	65,5	62,7
-hammashuollon peittävyys %	36,5	36,0	35,0	36,5	34,9
Vaikuttavuus					
-tyypin 2 diabetespotilaiden GHbA1c-keskiarvot %	7,0	6,9	6,8	6,9	6,8
-suun terveyden DMF-indeksi 12-v.	1,3	1,3	0,8	1,2	1,0
Voimavarat					
- vakanssit	141	113,5	119,1	123,1	123,1
- vakinaiset varahenkilöt	9	8	8	8	8

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Hammashuollon jonojen purku ja niiden saaminen lain edellyttämälle tasolle.	Yli 6 kuukautta hoitoon pääsyä jonottavia hammashuollon potilaita ei ole enää vuoden 2013 lopussa.	Ei täysin toteutunut. Yli 6 kuukautta jonottavien jono lyheni merkittävästi, mutta ei vielä täysin poistunut vuoden loppuun mennessä.
Terveysyhötymallin mukainen toimintatapa on otettu käyttöön vastaanottotoiminnassa.	Pitkäaikaissairaille potilaille on aloitettu potilaslähtöisten hoitosuunnitelmien teko.	Toteutui. Potilaslähtöisten hoitosuunnitelmien tekeminen aloitettiin.

Lähipalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 218 088	238 513	1 456 601	1 559 477	-102 876	107,1
Kulut	-13 285 629	-943 174	-14 228 803	-14 398 016	169 213	101,2
Toimintakate	-12 067 541	-704 661	-12 772 202	-12 838 539	66 337	100,5
Poistot	-86 009	0	-86 009	-90 748	4 740	105,5
Netto	-12 153 550	-704 661	-12 858 211	-12 929 287	71 077	100,6

Perhepalvelut*Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen**Lastensuojelu*

Resurssien kohdentamisessa on painotettu mahdollisuuksien mukaan ennaltaehkäisyä ja sen kehittämisestä on tehty suunnitelma omalla tulosalueella. Ennaltaehkäisy on ollut yksi painopistealue myös monialaisessa hyvinvointityöryhmän työskentelyssä. LasSe- lastensuojelutarpeen kehittämishanke (KASTE) käynnistyi loppuvuodesta.

Terveysneuvonta

Terveystieteiden resurssia vahvistettiin kahdella terveydenhoitajalla, joista toisen työpanos suunnattiin jatkumoneuvolaan ja toisen aikuisten terveysneuvontaan muun muassa työttömien terveystarkastuksiin. Koululääkäriresurssia lisättiin yhdellä lääkäripanostuksella. Nyt Nokialla työskentelee kaksi kokoaikaista koululääkärinä, minkä lisäksi osa-aikaiset lääkärit. Lääkäripanostuksen lisääminen on mahdollistanut lääkärin parempaa tavoitettavuutta ja valtionneuvoston asetuksen mukaisten terveystarkastusten toteutumisen.

Työllisyydenhoito ja aikuissosiaalityö

Työllisyydenhoidossa on panostettu lakisääteisiin tehtäviin: kuntouttavaan työtoimintaan, velvoitetyöllistettäviin sekä nuorisotakuuseen. Resursseja on kohdennettu erityisesti yli 500 pv työttömänä olleisiin sekä nuoriin. Toimenpiteissä oli vuoden aikana 495 eri henkilöä. AA-PO -hankkeen turvin käynnistettiin nuorten starttipajatoiminta. Nuorten kanssa toimimisen tavoitteena on nuoren koulutukseen ja työelämään hakeutuminen, mihin on panostettu yhdessä muiden kaupungin toimijoiden ja TE -toimiston kanssa. Työttömyyden suuri nousu ja työllistymisen vaikeutuminen on näkynyt työmarkkinatukilaskun kasvuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi kovasti. Joulukuusta 2012 nousua oli 58,3 % verrattuna joulukuuhun 2013. Aikuissosiaalityön kehittämishanke SOS II – Sosiaalisesti Osalliseksi Sosiaalityöllä käynnistyi loppuvuodesta.

Strategian toteutuminen

Työn strategisena ohjeistuksena on ollut Lasten ja nuorten hyvinvointiohjelma ja siihen liittyvä lastensuojelusuunnitelma. Työn sisällön kehittämisessä on panostettu ennaltaehkäisyyn ja kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota asiakkaiden kuulemiseen ja vanhempien kasvatus- tehtävän tukemiseen. Monialaista yhteistyötä on painotettu, sosiaalityöntekijät ovat tehneet tarvittaessa tiivistä yhteistyötä/parityötä muiden toimijoiden kanssa muun muassa lastensuojelutarpeen selvityksessä.

Neuvolatoimintaa, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa koskeva toimintaohjelma:
Laajojen terveystarkastusten sisältöä on kehitetty ja siirrytty jatkumoneuvolatoimintaan.

Tampereen kaupunkiseudun työllisyydenhoidon kehittämisohjelma 2012 - 2016:
Seutuyhteistyötä on tehty suunnitelmataholla, käytännön tasolla yhteistyö toteutuu Työvoiman palvelukeskus (TYP)- toiminnassa.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Tulosalueen nettototeuma oli 97,7 %. Työmarkkinatuen kuntaosuuteen haettiin ja saatiin lisämääräraha n. 400 000 €, mikä ei riittänyt toteuman ollessa 119,6 %. Edelliseen vuoteen 2012 verrattuna kasvua oli n. 400 000 €. Lastensuojelun avohuollon palveluihin huostaanoton ja sijaishuollon ehkäisemiseksi panostettiin muun muassa intensiivisellä perhetyöllä, lisämääräraha n. 100 000 €, nettototeuma oli 97,3 %. Perhehoidon ja sijaishuollon ostopalveluiden lisämäärärahan suuruus oli n. 575 000 €. Perhehoidon nettototeuma oli 93,6 % ja sijaishuollon ostopalveluiden nettototeuma 97,3 %. Kasvua lastensuojelun sijaishuollon kokonaisuuden nettomenoissa verrattuna edellisvuoteen 2012 oli n. 44 000 €.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
-äitiys-, nla- perhesuunnittelukäynnit th	5 104	4 966	4 662	5 100	5 201
-lastenneuvolakäynnit terv.hoitajalla	6 701	6 587	6 620	6 700	7 533
-koulu-/opiskelijaterv.huoltokäynnit th	9 227	9 148	8 878	9 200	9 109
-lastensuoj. hoitopv:t/oma lastenkoti	4 155*	4 160*	3 693*	4 160	3 166*
-lastensuojelun hoitopv:t/ostopalvelu	2 334	3 309	5 348	3 800	5 464
-lastensuojelun hoitopv:t/perhehoito	14 093	13 463	15 535	15 500	15 585
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
-€/ terveysneuvontakäynti	36,09	51,52	57,37	63	58,58
-€/ lastensuojelun laitoshoitopäivä	239,60	223,56	257,69	245	303,45
-€/ perhehoidon hoitopäivä	59,01	70,69	76,37	72	85,56
-€/ perustoimeentulotuki/ asukas	76,18	74,70	84,45	86	79,76
-€/ perustoimeentulotuki/ kotitalous	2 036,98	2 165,08	2 305,66	2 236	2 068,59

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Toiminnan laajuustiedot					
- äitiysneuvolan asiakkaat	1 479	1 366	1 326	1 500	1 580
-lastenneuvolan asiakkaat	2 759	2 781	2 963	2 800	3 190
-koulu- ja opiskelijaterv.h.asiakkaat	3 959	3 958	3 974	3 960	4 261
-lastensuojelun avohuollon asiakkaat	375	376	290	400	395
-kodin ulkop. sijoit. lapset ja nuoret	106	116	121	115	123
-huostassa olevat lapset ja nuoret	43	47	48	47	48
-perhekeskuksen asiakkaat	662	697	884	800	906
-toimeentulotuen kotital. määrä	1 184	1 196	1 185	1 230	1 260
-asiakkaita kuntoutt. työtoiminnassa	233	230	203	230	242
Voimavarat					
- vakinaiset	73	76	79	81,5	81,5

*sisältää ulos myydyt hoitopäivät

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Lastensuojeluasian vireilletulon jälkeen välitön arvio mahdollisesta kiireellisen lastensuojelun tarpeesta. Lisäksi viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä on ratkaistava, jotta taako vireille tulo lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen/ei johda toimenpiteisiin.	Alkuarviointitiimin vakinaistaminen.	Lastensuojeluasian vireille tullessa on pystytty tekemään välitön kiireellisen lastensuojelutarpeen arvio sekä viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä on ratkaistu mahdollisen lastensuojelutarpeen selvityksen tarve. Alkuarviointitiimin vakinaistamisessa on vielä kehitettävää.
Matalan kynnyksen ohjanta.	Perhekeskuksessa aloitetaan uusi matalan kynnyksen ohjanta ja neuvontapalvelu	Perhekeskuksessa aloitettiin huhtikuussa uusi viikoittainen matalan kynnyksen palvelu. Kerran viikossa perhekeskuksen työntekijöillä on varattuna tunnin verran aikaa ohjantakäyntiin, jossa vanhemmat voivat kysyä neuvoja lapseen tai nuoreen liittyvään heitä huoletta-vaan asiaan. Ohjanta on kerta-luonteinen ja voi tapahtua puhe-limitse tai käynnillä.
Jatkumoneuvolatoiminta.	Neuvolatyötä tekevät terveydenhoitajat toimivat jatkumoneuvolassa.	Jatkumoneuvolatoiminta on vakiintunut.

Perhepalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	2 473 907	11 564	2 485 471	2 665 391	-179 920	107,2
Kulut	-11 797 257	-1 149 951	-12 947 208	-12 881 781	-65 427	99,5
Toimintakate	-9 323 350	-1 138 387	-10 461 737	-10 216 390	-245 347	97,7
Poistot	-12 000	0	-12 000	-11 349	-651	94,6
Netto	-9 335 350	-1 138 387	-10 473 737	-10 227 739	-245 998	97,7

Vanhuspalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Kotihoidon kehittämishankkeessa mobiilin käyttöönotto viivästyi, koska hankinnasta valittiin markkinaoikeudelle. Hankintapäätös optimointi- ja mobiiliohjelmistoista tehtiin vuonna 2013 ja loppuvuodesta aloitettiin käyttöönoton valmistelu. Tulospalkkauskriteerit kotihoitoon on valmisteltu vuoden 2013 aikana. Tulospalkkaussopimuksen hyväksymisprosessi on hidastunut johtuen kaupungin tason päätöksenteosta.

Oman päivätoiminnan käyttöä on saatu tehostettua merkittävästi.

Omaishoidon tuen kokonaisuus on selkiytynyt, kun omaishoidosta vastaava sosiaaliohjaaja aloitti tehtävässään. Vuoden aikana on jouduttu tekemään poikkeuksellisen paljon hylkääviä päätöksiä määrärahojen puuttumisen johdosta.

Osaston B:ltä on vapautunut vuoden aikana neljä lisäpaikkaa lyhytaikaishoidon käyttöön. Jot jaksohoitoon ovat kuitenkin edelleen huomattavat,

Omana palveluna tuotettavassa pitkäaikaisessa hoivassa on henkilöstömitoitus hoitotyössä keskimäärin 0,6. Aluehallintoviraston tarkastuskäynnistä vuodelta 2012 ei ole edelleenkään tullut tarkastuskertomusta. Tällä tarkastuksella on tarkoitus päättää vanha Länsi-Suomen lääninhallituksen tarkastuskertomus vuodelta 2007.

Senioripuiston puiston suunnittelua on hidastanut erityisesti sijaintipaikan valinta. Puiston tulisi sijaita sellaisessa paikassa, että sen saavutettavuus olisi mahdollisimman hyvä. Uuden vanhusneuvoston näkemyksiä voidaan jatkossa hyödyntää puiston suunnittelussa.

Kotihoidon ja arviointiosaston yhteinen lääkäri aloitti työnsä syksyllä. Vakituisen geriatriin paikkaan ei ole kuitenkaan saatu lainkaan hakijoita, mikä on vaikuttanut esimerkiksi vanhuspalveluiden lääketieteellisen hoidon kehittämiseen.

Merkittävänä ongelmana arviointi- ja kuntoutusosaston toiminnassa on ollut hoitoaikojen pidentyminen, koska siirrot pitkäaikaiseen hoivaan ovat pidentyneet. Odotusaikojen pidentyminen on näkynyt osaston ruuhkautumisena, mikä on vaikeuttanut siirtoja esimerkiksi erikoissairaanhoidosta. Keskimääräinen paikkaluku osastolla on ollut 36.

Strategian toteutuminen

Kotoisa ehto -vanhuspalveluohjelma vuoden 2011 päivityksen mukaisesti sopeutettuna taloudellisiin vaatimuksiin.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Kokonaisuutena vanhuspalveluissa toimittiin lähes talousarvion puitteissa. Lopullinen talousarvio sisälsi 96 916 euron lisämäärärahaesityksen pääasiassa sijaisten palkkamenoihin.

Vanhuspalvelut:	toimintatuotot	106,7 %
	toimintakulut	102,1 %
	toimintakate	100,6 %

Asiakasmaksutuottoja on tullut merkittävästi arvioitua enemmän. Myös Kelan osuudet työterveyshuollosta ovat kirjautuneet tulosalueelle. Näitä ei ole voitu budjetointivaiheessa huomioida talousarvioon tuloina. Myöskään kotikuntalain perusteella Nokialla asuvien kotikuntakorvauksia ei ole mahdollista budjetointivaiheessa arvioida tarkasti. Näitä korvauksia onkin maksettu arvioitua enemmän.

Toimintakuluja on syntynyt arvioitua enemmän henkilöstömenoissa. Summasta n.30 % selittyy budjetoimattomilla jaksoetuilla palkoilla ja eläkemenoilla, jotka kirjautuvat palkkahallinnon kautta suoraan, eikä niihin ole toiminnallisesti mahdollisuutta vaikuttaa. Lisäksi sijaisia on käytetty arvioitua enemmän ja myös erilliskorvauksia on maksettu arvioitua enemmän. Poissaolotilanteissa puuttuva henkilöstö on ollut välttämätön korvata sijaisilla asiakkaiden hoidon ja huolenpidon turvaamiseksi.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
-kotihoidon käynnit (oma toiminta)	132 040	¹⁾ 148 924	151 905	152 000	160 128
-päiväkeskuksen hoitopäivät/oma toiminta	1 713	1 655	1 715	1 800	1 964
-päiväkeskuksen hoitopäivät/ ostopalvelut	3 599	4 120	4 084	4 100	4 264
-vanhainkodin hoitopäivät	²⁾ 44 152	43 621	³⁾ 21 107	20 700	21 183
-joista lyhytaikaishoidossa	5 425	5 321	4 981	⁴⁾ 6 100	6 202
-tehostetun palveluasumisen hoitopäivät (oma toiminta)	5 801	5 774	27 936	28 600	28 900
-arviointi- ja kuntoutusosaston hoitajaksot	668	689	662	720	479
-arviointi- ja kuntoutusosaston hoitopäivät	13 686	13 518	13 661	13 500	13 434
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
-€/ kotihoidon käynti	-	¹⁾ 29,70	29,03	29,70	30,04
-€/ hoitopäivä vanhainkodilla	120,71	118,60	141,53	154,76	151,12
.€/ hoitopäivä tehostetussa palveluasumisessa (oma toiminta)	117,75	114,58	115,03	⁵⁾ 93,02	118,87
-€/ hoitopäivä arviointi- ja kunt.osastolla	141,36	161,04	176,54	174,02	185,33
Toiminnan laajuustiedot					
-säännöllisen kotihoidon asiakkaat (HILMO)	-	334	343	350	370
-omaishoidon tuki asiakkaat(yli 65-v) 31.12.	73	73	84	83	83
-hoitopaikat tehostetussa palv.asumisessa					
-oma toiminta	²⁾ 16	16	³⁾ 80	80	80
-ostopalvelut	93	93	98	103	103
-hoitopaikkoja Vihnuskodilla	²⁾ 123	121	³⁾ 58	58	58
-joista lyhytaikaipaikoja	13	13	14	⁴⁾ 15	⁴⁾ 19
-hoitopaikkoja Arviointi- ja kunt.osastolla	40	36	36	36	36
-kattavuus 75 v. täyttäneistä (%)					
-säännöllisen kotihoidon piirissä	11,6	13	11,7	13	12,3
-omaishoidontuen piirissä	2,8	2,8	2,4	2,6	3
-tehostetussa palveluasumisessa	4,5	4,5	6,8	6,8	6,9
-pitkäaikaisessa laitoshoidossa	4,3	4,3	1,6	1,7	1,5
Vaikuttavuus					
-vuoteeseen hoidettavat asukkaat ympärivrk:ssa hoivassa %/ oma toiminta	28	30	21	30	32,8
Voimavarat					
-vakanssit	233,5	233,5	234,5	237,5	237,5
-vakinaiset varahenkilöt yhteensä	32	32	32	32	32

1) Kotihoidon käynnit (lisätty talousarvioon 2013 ja tilinpäätökseen 2011-2013 kotisairaanhoidon käynnit)

2) Vihnuskodin osaston 3 paikat (16) muutettu tehostetuksi palveluasumiseksi. Samalla poistunut käytöstä yksi lyhytaikaishoidon paikka.

3) Vihnuskodin osastojen 1 ja 2 paikat (64) muutettu tehostetuksi palveluasumiseksi.

4) Vihnuskodin os.B:n paikkojen muuttaminen asteittain lyhytaikaishoidon paikoiksi.

5) Tehostetun palveluasuminen hoitopäivän hinnassa virhe sisäisten vuokrien osuudessa

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Oman päivätoiminnan tehostaminen vastaamaan ostopalvelutoimintaa	Toimintapäivien lisääminen 7 %:lla	Tavoite on toteutunut. Toimintapäivät lisääntyneet 14,5 %.
Lyhytaikaisen hoidon saatavuuden parantaminen	Lyhytaikaishoidon kattavuus suhteessa yli 75-vuotiaisiin kuntalaisiin vähintään 0,6 %.	Tavoite on toteutunut.
Koko ikääntyneen väestön terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	Senioripuiston rakentaminen on aloitettu.	Tavoite ei ole toteutunut. Senioripuiston sijaintipaikasta ei päätöstä.
Kehityskeskusteluiden kehittäminen.	Vanhustenhuollon henkilöstön osaamisen arvio otetaan käyttöön kaikissa yksiköissä.	Tavoite on toteutunut. Osaamisen arvio on otettu käyttöön kotioidossa ja Vihnuskodilla.
Vanhuspalveluiden luottamushenkilöorganisaation selkiyttäminen	Kun vanhusneuvosto on perustettu, niin vanhuspalvelujen neuvottelukunnasta luovutaan.	Tavoite on toteutunut osittain. Neuvottelukunta on lopetettu 2013 alusta. Vanhusneuvoston perustaminen siirtynyt 2014 vuoden alkuun.
Ikäihmisten vuokra-asumispalveluiden organisatorakennemuutos	Vihnusrinnesäätiön ja Nokian Vuokrakotien toimintojen mahdollisista muutoksista päätetään Nokian Vuokrakotien vuoden 2013 yhtiökokoukseen mennessä.	Tavoite ei ole toteutunut.

Vanhuspalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	4 147 861	66 795	4 214 656	4 497 055	-282 399	106,7
Kulut	-22 375 010	-163 710	-22 538 720	-23 012 599	473 879	102,1
Toimintakate	-18 227 149	-96 915	-18 324 064	-18 515 544	191 480	101
Poistot	-13 057	0	-13 057	-13 056	-1	100
Netto	-18 240 206	-96 915	-18 337 121	-18 528 600	191 479	101,0

Erityispalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Maununkadun asumisyksikkö valmistu marraskuun alussa, jolloin Ryhmäkoti muutti väistötiloista Maununkadulle. Uuden 12-paikkaisen (11+1) autetun asumisen yksikön henkilökunta aloitti työt tällöin ja asukkaat muuttivat uuteen yksikköön porrastetusti marraskuun aikana. Uusi 9-paikkainen ohjatun asumisen yksikön toiminta käynnistyy tammikuussa 2014. Viisi kehitysvammaista muutti tuettuun asumiseen. Uuden yksikön myötä saatiin kehitysvammaisten laitoshoidon pääosin purettua valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti. Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen osalta asetettu tavoite toteutui ja tukea myönnettiin aiempaa enemmän.

Vuodeosaston osalta käyttöaste korkea (101,05 %), paikkaluvun (36 +4) pysyessä ennallaan. Hoidon porrastuksen muutosten myötä potilaiden hoitoisuus /vaativuus on kasvanut ja tämä näkyy mm. lääkehoidon kustannusten merkittävänä kasvuna (27 %) edelliseen vuoteen verrattuna.

Hygieniahoidajan työpanos toteutunut suunnitelman mukaisesti ja yhteistyötä on tehty sairaanhoitopiirin kanssa. Toiminnan vaikuttavuudesta voidaan todeta, että mm. vuodeosastojen uudet infektiotapaukset ovat merkittävästi vähentyneet edellisestä vuodesta.

Seudullisessa SOTE -työryhmässä sovittiin yhteisiä linjauksia terveydenhuollon vapaan valinnan laajentumisen toteuttamiseksi 2014. On osallistuttu terveydenhuollon järjestämissuunnitelman toteutumisen seurantaan.

Strategian toteutuminen

Vammaispoliittista ohjelmaa jalkautettiin suunnitelman mukaisesti. Toiminnan muutos kehitysvammahuollossa toteutettiin vaiheittain ja onnistunut asukkaiden valmennus tuki palvelurakenteen muutosta laitospainotteisuudesta asumispalveluun. Osallistuttiin kehitysvammaisten perhehoidon hankkeeseen ja sitouduttiin rahoittamaan toimintaa myös vuonna 2014. Seudullisessa yhteistyössä pyrittiin yhteneväisiin linjauksiin asiakasasioissa. Vammaispalveluiden soveltamisohjeet päivitettiin.

Terveydenhuollon järjestämissuunnitelman toteutumista seurattu yhdessä kaupunkiseudun kuntien kanssa, linjaukset eivät kuitenkaan ole toteutuneet kaikilta osin kuntien päätöksenteossa. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain väliraportista annettu lausunto, jota valmisteltiin yhdessä perusturvalautakunnan ja valtuuston kanssa. Terveydenhuollon vapaaseen valintaa valmistauduttu seudullisena yhteistyönä ja kuntalaisia on informoitu/ohjeistettu yhteneväisesti niin mediassa kuin myös kuntien internetsivuilla.

Palvelutarpeen muutokset, palveluiden porrastus ja taloudelliset haasteet ovat tuoneet tarpeen toimintojen kehittämiseksi ja talouden tasapainotukselle. Syksyllä hyväksyttiin perusturvalautakunnassa tasapainotussuunnitelma kuluvalle valtuustokaudelle.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

- Toimintatuotot 97,1 %
- Toimintakulut 105,3 %
- Netto 105,6 %
- PSHP:n ostot ylittivät ta:n 1 426 959 €, alkuvuoden palvelunkäyttö oli edellisvuotta pienempi, mutta syksyllä (loka-joulukuu) selkeä palvelujen tarpeen kasvu piikki. Talousarvio, tilaus ja talousarvio muutos oli tehty edellisen vuoden palvelutarpeen mukaisesti.
- Muut ostopalvelut, erikoislääkäripalvelut ylittyivät 140 489 €, toiminta hoitotakuun puitteissa.

- Subjektiiviset vammaispalvelut ylittyivät 226 096 €, johtuen vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärän kasvusta sekä asiakkaiden ennakoimattomasta hoidon ja palvelun tarpeen lisääntymisestä. Summa sisältää myös budjetoimattoman kotikuntalain mukaiset korvaukset 101 368 €.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
- poliklinikkakäynnit / oma toiminta	3 127	3 484	3 328	3 500	3 482
- poliklinikkakäynnit / PSHP	30 181	31 954	32 836	31 300	32 218
- hoitojaksot / oma esh osasto 1	1 760	1 783	1 697	¹⁾ 2 730	1 634
- hoitojaksot / PSHP	3 578	3 982	3 754	3 900	3 793
- hoitopäivät / oma esh osasto 1	12 613	12 712	13 314	²⁾ 13 960	13 941
- hoitopäivät / PSHP	16 211	16 896	19 553	17 000	19 566
- leikkaukset / oma toiminta	478	557	532	600	594
-kehva asumispalvelupäivät/omat yksik*	10 615	10 336	9 761	10 700	9 898
-kehva asumispalvelupäivät/ostopalvelu	2 920	2879	3 721	3 345	3 979
-kehva asumispalvelupäivät/perhehoito	1 199	1408	993	881	1 021
-kehva työ- päivätoimintapäivät/omat yks	13 361	13 714	13 627	14 000	14 532
-kehva työ- päivätoimintapäivät /ostopalv	1 056	1236	1 385	1 200	1 292
-kehva laitoshoidon käyttöpäivät / PSHP	5 101	5007	4 884	4 100	4 477
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
- €/hoitopäivä oma esh osasto 1	192,77	206,55	203,57	180	203,54
- €/hoitojakso oma esh osasto 1	1 381,47	1 472,64	1 597,13	970	1 736,61
- €/leikkaus oma toiminta	1 264,18	1 183,82	1 291,86	1 072	1 059,68
- €/erikoissairaanhoidon menot/asukas	917	905	1 012,72	966	1 083,93
- €/vammaispalvelu menot/asukas	162	168	164,57	182	204,72
Toiminnan laajuustiedot					
- sairaansijat oma esh osasto 1	40	32	36	36	36
- päiväkirurgisen osaston paikat	4	4	4	4	4
- omat kehva asumispalvelupaikat	29	29	29	52	49
- omat kehva työ- ja päivätoimintapaikat	67	71	71	85	81
- subjektiivinen vammaispalvelu asiakk./ v	782	742	746	780	691
- omaishoidon tuki, asiakkaat alle 65-v.	40	53	58	59	67
Voimavarat					
- vakanssit	61,5	92	93	105	
- vakinaiset varahenkilöt	6	6	6	6	6

1) Sisältää myös ensiavusta osastolle yöksi siirrettävien tarkkailupotilaiden hoitojaksot 730.

2) Sisältää myös ensiavusta osastolle yöksi siirrettävien potilaiden hoitopäivät 1460.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Vaikeavammaisten palveluiden kohdentaminen paremmin palvelutarvetta vastaavaksi	Tehdään kartoitus palveluseteli-mahdollisuuden käytöstä mm. henkilökohtaisen avun palveluiden järjestämisessä. Järjestetään koulutusta henkilökohtaisille avustajille.	Kartoitus toteutettiin keväällä 2013 ja tuloksena on, että palveluseteliä ei katsottu tarpeelliseksi. Järjestetty tarpeen mukainen ensiapukoulutus.
Vaikeavammaisten palveluiden kehittäminen	Vaikeavammaisten päivätoiminnan päivittäisen keston lisääminen ja sisällön kehittäminen.	Toteutettu ja palvelujen piirissä nyt 11 asiakasta. Päivätoiminta on rakennettu teemoihin vuodenai-kojen mukaan ja sitä toteutetaan kaikessa toiminnassa.
Terveystenhuollon toimintapro-sessien parantaminen.	Toiminnan kehittäminen aloite-taan hyväksytyn Terveystenhuol-lon järjestämissuunnitelman mu-kaisesti.	Osallistuttu prosessien kehittä-miseen ja toteutettu sen mukaista hoidon porrastusta.

Erityispalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jäl-keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 409 072	-168 337	1 240 735	1 204 551	36 184	97,1
Kulut	-43 114 045	321 335	-42 792 710	-45 081 500	2 288 790	105,3
Toimintakate	-41 704 973	152 998	-41 551 975	-43 876 949	2 324 973	105,6
Poistot	-40 475	0	-40 475	-42 509	2 034	105
Netto	-41 745 448	152 998	-41 592 450	-43 919 458	2 327 007	105,6

Perusturvakeskus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jäl-keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	9 248 928	148 535	9 397 463	9 926 474	-529 011	105,6
Kulut	-90 571 941	-1 935 500	-92 507 441	-95 373 896	2 866 455	103,1
Toimintakate	-81 323 013	-1 786 965	-83 109 978	-85 447 422	2 337 443	102,8
Poistot	-151 541	0	-151 541	-157 663	6 122	104
Netto	-81 474 554	-1 786 965	-83 261 519	-85 605 085	2 343 565	102,8

KASVATUS- JA OPETUSKESKUS

Hallinto- ja tukipalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Palvelusuunnitelman mukaisesti hallinto- ja tukipalvelut on vastannut toimialan taloudellisesta ohjauksesta sekä strategisesta ja pedagogisesta kehittämisestä yhdessä muiden tulosalueiden kanssa. Uutena asiana toimialalla on ollut toimintansa 1.1.2013 aloittanut Pirkan opisto, jossa Nokia toimii isäntäkuntana. Fuusio aiheutti merkittäviä henkilöstöasioita, joita on hoidettu hyvässä yhteistyössä kaupungin henkilöstöpäällikön kanssa.

Strategian toteutuminen

Kasvatus- ja opetuskeskuksen toimintaa on arvioitu ja kehitetty Nokian kaupungin uuden onnistumissuunnitelmaan painopisteiden kautta. Lisäksi on määritelty palvelukeskuksen omat ydinprosessit "kasvu ja oppiminen".

Tärkein loppuun saatettu uudistus vuonna 2013 oli palvelukeskuksen delegointisäännön uudistaminen. Se on selkeyttänyt johtamisjärjestelmää sekä tiedonkulkua huomattavasti. Delegointisäännön päivityksiä tehdään jatkuvasti tarpeen niin vaatiessa.

Ammattijohtajuuden vahvistamiseksi on käynnistetty hallinnon ja palvelurakenteen kehittämishanke, jos valmistuu keväällä 2014. Hankkeesta vastaa palvelukeskuksen johtoryhmä, jonka toiminnan kehittäminen on ollut yksi vuoden 2013 kehittämistoiminnan sisältöjä.

Asioiden linjaamiseksi ja viestittämiseksi on järjestetty säännöllisiä tulosaluekohtaisia esimieskokouksia sekä koko keskuksen yhteinen esimiespäivä maaliskuussa 2013.

Merkittävät poikkeamat alkuarvosta talousarviosta

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Toiminnan laajuustiedot					
<i>Koulut</i>					
1-6 luokkien kouluja (hallinnolliset)	12	12	10	10	10
7-9 luokkien kouluja (hallinnolliset)	2	2	2	2	2
<i>Yhtenäiskouluja</i>					
Erityiskouluja	1	0,5	-		
Lukio	1	1	1	1	1
Työväenopisto / Pirkan opisto	1	1	1	1	1
Oppimateriaalikeskus	1	-	-		
Voimavarat					
<i>Henkilökunta</i>					
- kasvatus- ja opetuskeskus	11	11	10	10	10
- koulupsykologit	2	2	2	2	2
- koulukuraattorit	2,5	2,5	3	3	3
- iltapäiväkoordinaattori	0,5	0,5	0,5	0,5	1
- ohjaajat, yleisopetus ja					
* vakinaiset	42	49	56	62,5	59
* määräaikaiset	17	3	14	8	15,5
* oppisopimus			1,5	1	
* tukityö	2	2	-	4	0,5
- AD-verkon ylläpito ja mediapalvelut	4	4	2	2	2

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Yhteinen esi- ja perusopetuksen seudullinen laatu-järjestelmä 2013	Järjestelmä on otettu käyttöön	Seudullisen laadun kehittämisen hanke on edennyt. Käyttöönotto on kohdistunut ennen kaikkea nivelkohtien laadukkaampaan koordinointiin.
Luodaan suunnitelma virkarehtorijärjestelmään siirtymisestä niiden koulujen osalta, joissa ei ole virkarehtoria	Suunnitelma on valmistunut	Suunnitelmaa laaditaan parhailaan ja valmistuu kasvatus- ja opetuskeskuksen hallinto- ja palvelurakenneselvityksen yhteydessä.
Koulujen hallinnollisen yhdistämisen selvittäminen.	Suunnitelma on valmistunut	Suunnitelmaa laaditaan parhailaan ja valmistuu kasvatus- ja opetuskeskuksen hallinto- ja palvelurakenneselvityksen yhteydessä.
Kustannustietoisuuden parantaminen	Valtakunnalliset ja seudulliset vertailuaineistot palvelutuotannon tehokkuudesta on koostettu.	Vertailuaineistoina toimivat Kouluikkuna tietokanta, seudullinen vuosittainen varhaiskasvatuksen kustannusselvitys sekä Tilastokeskuksen aineistot. Rinnakkaisille aineistoille ei nähdä tarvetta.

Kasvatus- ja opet. hallinto yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	27 826	0	27 826	33 881	-6 055	121,8
Kulut	-1 126 658	0	-1 126 658	-1 123 036	-3 622	99,7
Toimintakate	-1 098 832	0	-1 098 832	-1 089 155	-9 677	99,1
Poistot	-8 452	0	-8 452	-8 452	0	100
Netto	-1 107 284	0	-1 107 284	-1 097 607	-9 677	99,1

Perusopetus

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Perusopetusta on annettu Nokian kouluilla opetussuunnitelman ja lautakunnan hyväksymien koulukohtaisten työsuunnitelmien mukaisesti. Lähikouluperiaate toteutui vuonna 2013 hyvin. Oppilassijoittelussa perusopetuksensa aloittaneet oppilaat pääsivät hyvin toivomilleen kouluille. Oppilashuollollisen tuen ja erityisopetusresurssin kohdistamisesta kouluille keskustellaan ja päätetään vuosittain mm. tuntikehyspäättöksen yhteydessä. Nykyinen pien-/parkkiluokkamalli mahdollistaa entistä useamman oppilaan pääsyn tuen piiriin, mutta aukoton ja ongelmaton nykymallikaan ei ole. Erityisen tuen koordinaatioryhmä kartoittaa tilannetta ja antaa kehitysehdotuksia käsiteltäväksi vuoden 2015 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Strategian toteutuminen

Toimialan toimintaohjelmaa on valmisteltu syyskuusta 2013 lukien ja valmistelu jatkuu toukokuuhun 2014. Kyseessä on Opetushallituksen mallin mukainen kuntakohtainen koulutuksen kehittämissuunnitelma, joka Nokialla nivotaan yhteen hallinto- ja palvelurakenneselvityksen kanssa. Laatutyö on ollut aktiivista ja sitä on toteutettu hankemuotoisesti ja seudullisesti. Erityisesti on kehitetty opetuksen nivelkohtien koordinoitua sekä oppilaitosten turvallisuustyötä.

Kustannusrakenteen avaaminen on eräs toteutettavan selvityksen keskeisimmistä tavoitteista ja sisällöistä. Selvityksen lopputuloksena päädytään esittämään onnistumissuunnitelmaan kuuluvan EVA -mallin mukaisesti vaihtoehtoisia malleja päätöksenteon tueksi.

Kansainvälisistä hankkeista perusopetuksessa toteutui Myllyhaan koulun Comenius -hanke. Ulkomaisten kumppanikoulujen henkilökuntaa vieraili Nokialla toukokuussa 2013. Vieraat olivat erityisen tyytyväisiä ja vaikuttuneita koulumaailman ja opetusryhmien välittömästä ja välittävistä ilmapiiristä.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Perusopetus ylitti selvästi talousarvionsa, mutta alitukset muilla tulosalueilla pitivät koko palvelukeskuksen nettotilinpäätöksen valtuuston antamassa raamissa. Perusopetuksen merkittävin ylitys (noin 300 000 € budjetoituun nähden) kohdistui koulukuljetuskustannuksiin. Syytä tähän on etsitty aktiivisesti, mutta yksittäistä tekijää ei ole voitu osoittaa. Eräänä tilannetta korjaavana toimenpiteenä optiota kuljetussopimuksissa ei tulla käyttämään, vaan kaikki reitit kilpailutetaan yhteistyössä KuHa Oy:n kanssa.

1.-6. luokat

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Luokat, yleisopetus	103,5	105,5	108,5	109,5	110
Luokat, pienluokat	7,5	11	18	15,5	19
Luokat, esiopetus					
Ryhmäkoot, yleisopetus	20,6	20,8	21	21	21,4
Ryhmäkoot, pienluokat	8,2	8,5	7,8	8,9	8,4
Kerhot	26	30,5	40	42	32
Iltapäiväkerhot	8,5	11,5	12	14,5	13
Iltapäiväkerhot, ostopalvelu	4,5	3,5	2	1	1
Iltapäiväkerhot, esiopetus				2,5	-
Toimintakate €/oppilas	5 769	6 019	6 310	6 236	6 486
Toimintakate €/oppilas, iltapäiväkerho	1 820	1 910	2 447	1 856	2 397
Toiminnan laajuustiedot					
Tuntikehys	3 342	3 590	3 880	4 016	4 078
Oppilaat	2 199,5	2 285,5	2 381	2 463	2 454,5
- yleisopetus	2 138	2 192	2 239	2 325	2 312
- pienluokat	61,5	93,5	142	138	142,5
- yleisopetukseen integroidut	22	13	7,5	9	12,5
- ortodoksioppilaat	11	9,5	15,5	19	12,5
- ET-oppilaat	45,5	49,5	65,5	74	69,5
- maahanmuuttajaoppilaat	19,5	34,5	34,5	45	46
- S2-kieltä lukevat oppilaat	28	27,5	39,5	30	46
- kuljetusoppilaat	196,5	220,5	252	239	262,5
- iltapäiväkerhojen oppilaat	151,5	163	225,5	280	241,5
- iltapäiväkerhojen oppilaat, avustettu	86,5	67	37,5	22	17
Voimavarat					
Henkilökunta					
- rehtorit	4	4,5	5	5	5
- koulunjohtajat	8	7,7	6	5	5
- opettajat					
* yleisopetus	117,5	123	115,5	117,5	123,5
* pienluokat	7,5	11	14,5	15,5	14,5
* EHA1	3	2	3,5	4	3
* EHA2	1	1	1	1,5	1,5
* luokaton erityisopetus	5,5	6	6	6	6
- toimistohenkilökunta	4	4	4	4,5	4

x) 1.8.2011 alkaen lukuihin lisätty Lähdekorven koulu

7.-10. luokat

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Perusopetuksen päättäneet	372	336	400	340	339
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Luokat, yleisopetus	54,5	56	57,5	59	58
Luokat, pienluokat	3	4,5	6,5	6	10
Ryhmäkoot, yleisopetus	19,2	18,9	18,6	18,8	18,7
Ryhmäkoot, pienluokat	8,2	8,8	9,2	9,1	5,9
Kerhot	9	7	5,5	12	9
Toimintakate € / oppilas	7 651	7 889	8 044	8 291	8 379
Toiminnan laajuustiedot					
Tuntikehys	2 156	2 223	2 302	2 409	2 383
Oppilaat, joista	1 088,5	1 100	1 127	1 164	1 146,5
- yleisopetus	1 046,5	1 042,5	1 049	1 086	1 087
- 10- luokka	17,5	18	18	22	16
- pienluokat	24,5	39,5	60	55	59,5
- yleisopetukseen integroidut	26,5	25,5	26,5	27	21
- ortodoksioppilaat	3	4	5,5	7	8
- ET-oppilaat	32,5	20,5	30,5	33	30
- maahanmuuttajaoppilaat	13,5	17,5	18	23	18
- S2-kieltä lukevat oppilaat	13	15,5	19,5	21	22
- kuljetusoppilaat	199,5	209	207,5	210	221
Voimavarat					
Henkilökunta					
- rehtorit	2	2	2	2	2
- opettajat					
* yleisopetus	82	85	82,5	84	79,5
* pienluokat	3	4,5	6,5	5	9,5
* EHA1	1	1	1	1	1
* luokaton erityisopetus	3	3	3	4	2,5
* sairaalaopetus	3	3	3	3	3
- toimistohenkilökunta	3	3	3	3	3

x) 1.8.2011 alkaen lukuihin lisätty Lähdekorven koulu

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Laadimme kuntakohtaisen Koulutuksen kehittämissuunnitelman valtuustokaudelle 2013 – 2016	Suunnitelma on valmistunut	Opetushallituksen mallin mukainen koulutuksen kuntakohtainen kehittämissuunnitelman valmistelu on käynnissä ja valmistuu toukokuussa 2014.
Lisäämme työntekijöiden mahdollisuutta työnohjaukseen	Lisäämme työntekijöiden mahdollisuutta työnohjaukseen	Käynnissä olleet työnohaukset ovat jatkuneet ja uusi aloitettu vuonna 2013.
Laadimme liikennekasvatussuunnitelman	Laadimme liikennekasvatussuunnitelman	Liikennekasvatussuunnitelmaa ei kasvatus- ja opetuskeskuksessa laadittu omana työnä vuonna 2013. Sen sijaan liikenneturvallisuuksusteemoja on käsitelty ja karotoitettu kaupungin moniammatillisessa hyvinvointiryhmässä.
Opetusteknologian kehittäminen	Toteutamme Opetushallituksen rahoituksen turvin opetusteknologian kehittämishankkeen Laten	Late -hanke on toteutettu suunnitelman mukaisesti ja hankeraportti toimitettu Opetushallitukseen määräajan puitteissa.

Perusopetus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 540 697	0	1 540 697	1 488 762	51 935	96,6
Kulut	-27 594 747	0	-27 594 747	-28 160 497	565 750	102,1
Toimintakate	-26 054 050	0	-26 054 050	-26 671 735	617 685	102,4
Poistot	-254 761	0	-254 761	-257 123	2 362	100,9
Netto	-26 308 811	0	-26 308 811	-26 928 858	620 047	102,4

Lukiokoulutus

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Lukioon perustettiin lv 2013 - 2014 alussa erillinen TYKY -ryhmä vastaamaan työhyvinvoinnin kehittämistä. Opiskelijoiden tukipalveluja on parannettu (mm. kuraattori, suunnitelma ohjauksen työjaosta, lisää nivelkursseja). Vapaa-aikakeskuksen kanssa toteutettiin yhteistyössä vapaaehtoistyön kurssi. Urheiluluokalla aloitti 19 urheilijaa. Kolmessa lajissa järjestettiin ohjatut aamuharjoitukset (koripallo, jääurheilu, salibandy).

Strategian toteutuminen

Suurimmalla osalla opiskelijoista on opiskelukäytössä iPad-tabletit ja lukion pedagogiikkaa on kehitetty sähköiseen suuntaan vuoden 2013 aikana. Opiskelijoille tehdyn kyselyn perusteella laitteiden käyttö on koko lukuvuoden kehittynyt ja käyttöaste opetuksessa on vuoden 2013 lopussa hyvä. Aktiivitalujen hankinnasta luovuttiin, koska niitä ei tablettien kanssa tarvita. Yhteisöllisyys ja opiskelijoiden osallistuminen on lisääntynyt ja näkyy erityisesti oppilaskunta- ja tutortoiminnan aktiivisuuden lisääntymisenä (osallistuminen opettajainkokouksiin, lukion toiminnan kehittäminen, erilaiset tapahtumat ja teemäpäivät jne). Vapaa-aikakeskuksen kanssa toteutettiin yhteistyössä vapaaehtoistyön kurssi. Ohjauksen työnjakoa on kehitetty: ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien vastuualueita on täsmennetty. Rehtori vastaa urheiluluokkalaisten lukio-opiskelun ohjauksesta ja opinto-ohjaajat muiden opiskelijoiden opintojen ohjauksesta sekä kaikkien opiskelijoiden jatko-opintoihin ohjauksesta. Lukiolla on käytössä n. 1½ opinto-ohjaajan resurssi ja ryhmänohjaukseen käytetään lukioresurssista 15 tuntia. Kansainvälinen toiminta on vilkastunut: ESN-yksilövaihtoja tehtiin vuonna 2013 aiempaa enemmän. Seudullisena yhteistyönä toteutettiin mm. VESO-päivä, jonka teemana oli TVT:n käyttö opetuksessa.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Ei merkittäviä poikkeamia talousarviosta.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Ylioppilastutkinnon suorittaneet	103	90	122	120	92
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Tuntikehys	583	570	572	575	568
Kerhot	1,5	1,5	2	2	1
Toimintakate €/oppilas	6 930	6 696	6 837	7 121	7 478
Toiminnan laajuustiedot					
Luokkaopetustunteja / 38	431	422	421	420	417
Oppilaat	354	360	362	375	344
- Et-oppilaat	14	12	15	10	10
- S2-kieltä lukevat oppilaat	10	4	6	5	1
Voimavarat					
Henkilökunta					
- opettajat	26	25	25	25	25
- toimistohenkilökunta	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Ylioppilaskirjoitusten tulokset	Tulokset vähintään vuoden 2012 tasolla	Pakollisten aineiden puoltoääni-määrää on käytetty lukiovertai-luissa (HS). Vuonna 2012 Nokian lukion puoltoäänten keskiarvo oli 17.20 ja sijoitus valtakunnallisella listalla 215/446. Vuonna 2013 puoltoäänten keskiarvo oli 17.76 ja sijoitus 139/448. Tulokset olivat siis paremmat kuin vuonna 2012 eli tavoite saavutet-tiin.
Lukion aloittavien määrä	Määrä vähintään vuoden 2012 tasolla	Vuonna 2012 lukion aloitti 121 opiskelijaa, joista lukiokymppejä 11. Vuonna 2013 vastaavat luvut olivat 103 ja 8. Tavoite ei siis to-teutunut. Ammatillisen koulutuk-sen suosion kasvu näkyy lukion aloittavien määrässä.
Yhteisöllisyys ja osallistuminen	Tarjotaan kursseja yhteistyössä vapaa-aikakeskuksen ja elinkeino-toimen kanssa	Tarjottiin yhteistyössä vapaa-aikakeskuksen kanssa vapaaeh-toistyön kurssi opiskelijoille. Kurs-sin tavoitteena oli lisätä yhteisöl-lisyyttä ja osallistumista.
Kuraattoripalvelut lukiolaisille	Kuraattori lukiolla vähintään 1 päivän viikossa	Järjestettiin kuraattoripalvelut lukion opiskelijoille yhteistyössä Ylöjärven lukion kanssa. Kuraatto-ri on lukiolla 1½ pv / vko.
Tieto- ja viestintätekniikan käytön lisääminen opetuksessa	Ensimmäisen vuoden opiskelijat ja lukion opettajat saavat käyt-töönsä kannettavat/tabletit	Tavoite toteutui: vuoden 2013 lopussa 1. ja 2. vuoden opiskeli-joilla ja opettajilla on käytössä iPadit. Lukio sai Opetushallituk-selta hankerahoitusta lukiokoulu-tuksen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäyttöön sekä laite- ja tietoverkkohankintoihin.

Lukio yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jäl-keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	45 559	0	45 559	121 703	-76 144	267,1
Kulut	-2 717 371	0	-2 717 371	-2 694 217	-23 154	99,1
Toimintakate	-2 671 812	0	-2 671 812	-2 572 514	-99 298	96,3
Poistot	-128	0	-128	-128	0	100,3
Netto	-2 671 940	0	-2 671 940	-2 572 642	-99 298	96,3

Pirkan opisto

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Ensimmäinen toimintavuosi uudessa Pirkan opistossa sujui mittaviin haasteisiin nähden sangen hyvin. Opistossa järjestettiin vuoden 2013 aikana yhteensä 43 482 opetustuntia. Opetuksen toteutumisaste oli noin 90 %. Opistossa opiskeli vuoden aikana 19 707 kurssilaista. Opetustunti- ja opiskelijamäärät pysyivät suurin piirtein samalla tasolla mitä ne olivat olleet itsenäisissä opistoissa.

Ensimmäisen vuoden käyttötalousarvio toteutui erittäin hyvin: kurssimaksukertymä muodostui arvioitua suuremmaksi ja menot alittivat ennakoarvion. Näin myös nettomenot jäivät lähes 4 % ennakoarviota pienemmäksi. Opiston jäsenkuntien maksuosuudet jäivät myös selkeästi arvioitua pienemmäksi, koska valtionosuus toteutui noin 150 000 € suurempana kuin vuoden 2013 talousarviota tehtäessä laskettiin.

Toiminnallisella puolella opistojen toimintakulttuurien yhdistäminen, uusien arkikäytäntöjen luominen, henkilöstön yhteen hitsautuminen sekä asiakaskunnan luottamuksen saavuttaminen osoittautuivat kaikkein haasteellisimmiksi tehtäviksi. Yhdistymisen haasteisiin pyrittiin vuoden aikana vastaamaan monin eri tavoin. Kesällä opistossa otettiin käyttöön kolmen koulutusalan toimintamalli ja vuoden lopulla perusorganisaatiota täydennettiin tiimikoulutuksen avulla perustetuilla poikkihallinnollisilla tiimeillä. Toimintakäytäntöjä ja niihin liittyviä prosesseja kehitettiin yhteisesti ja myös asiantuntijoiden johdolla. Asukastapaamisia järjestettiin kaikissa opiston jäsenkunnissa, nettisivut uudistettiin ja opiston opinto-opas sekä opettajan opas päivitettiin. Toiminnan kehittämiseksi käynnistettiin myös laatujärjestelmähanke. Hallinto ja osa Nokian opetuksesta siirrettiin Teollisuusasemalle valmistuneisiin uudistiloihin.

Strategian toteutuminen

Pirkan opisto jatkoi itsenäisten kunnallisten opistojen toimintaa tuottamalla jäsenkunnissa koulutuspalveluja edullisesti lähipalveluna. Opetussuunnitelmissa otettiin huomioon kulttuuri-, kotiseutu-, kylä- ja muiden yhdistysten sekä paikalliskulttuuria edistävien muiden toimijoiden koulutustarpeita. Opisto toimi myös aktiivisesti seudullisessa yhteistyössä Tampereen seudulla ja Pirkanmaalla. Opiston imagoa rakennettiin kehittämällä viestinnän ja markkinoinnin laatua, yhtenäisyyttä, monipuolisuutta ja huomioarvoa. Koulutuksen avulla pyrittiin vahvistamaan päätoimisen henkilöstön ammatillista osaamista ja yhteisöllisen työskentelyn taitoja.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Käyttötalous kaupungin budjetissa	Arvio	Toteuma	Toteuma %
Toimintamenot	3 457 288	3 422 674	99,0
Toimintatuotot	1 455 824	1 488 032	102,2
Nettomenot	2 013 524	1 936 019	96,2
Kokonaisrahoitus (toimintatuotot ja valtionosuus)			
Valtionosuus	1 623 000	1 774 049	
Maksu- ja toimintatuotot, avustukset	938 403	1 022 354	
Kuntien osuus (sis. Nokian osuuden)	895 885	626 271	
Kuntien rahoitusosuudet eriteltyinä			
Pirkkala	231 000	179 860	
Lempäälä	238 000	176 578	
Vesilahti	47 000	34 030	
Nokia	328 000	235 803	

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	Nokia		Pirkkala		Lempäälä		Vesilahti		Yhteensä	
KANSALAIISOPISTO	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet										
Opetustunnit (vos)	8 730	7 759	8 370	8132	8 225	6872	1 496	1642	26 821	24 405
Myyntipalvelutunnit (ei vos,kuntaos.)	60	187	190	84	400	161	0	130	650	562
Toiminnan laajuustiedot										
Kurssilaiset	5 078	4 945	4 977	4 756	5 076	4 829	1 080	1 182	16 211	15 712
Luennoille osallistuneet		127		57		122		17		323
Kurssit	427	379	461	362	407	310	83	87	1 378	1 138
Luennot		9		3		6		2		20
Voimavarat										
Vakinainen henkilökunta		12,5		1		2		0		15,5
Tuntiopettajat		91		93		87		32		216 *)
Toimipaikat ja opetustilat		57		51		35		16		159

*) Yhteensä -luvussa on eri kunnissa opettavat opettajat vain yhteen kertaan

Tunnusluvut	Nokia		Pirkkala		Lempäälä		Vesilahti		Yhteensä	
MUSIIKKIOPISTO (sis. vapaat. ja TPO)	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet										
Opetustunnit (vos)/ kunta	4 970	5 047	5 830	5 186	6 275	6 340	2 204	1 942	19 279	18 515
Tasosuoritukset inst.op.		12		22		40		10		84
Päättötodistukset		1		0		3		3		7
Toiminnan laajuustiedot										
TPO-oppilaat		113		114		191		49		467
Vapaan mus. kurssilaiset		701		667		434		160		1962
Matineat, konsertit, esiintymiset		9		4		7		5		25
Tapahtumien osallistujat		385		40		185		120		730
Voimavarat										
Vakinainen henkilökunta		3,5		0		0		0		3,5
Tuntiopettajat		24		23		30		13		47*)
Opetuspaikat		4		8		10		5		27

Tunnusluvut	Nokia		Pirkkala		Lempäälä		Vesilahti		Yhteensä	
PIRKAN OPISTO YHT.	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013	TA 2013	TP 2013
Opetustunnit yhteensä	13 700	12 993	14 200	13 402	14 500	13 373	3 700	3 714	46 100	43 482
Käyttömenot/opetustunti										78,4 €
Tulot/opetustunti (sis. valtionosuuden)										64,1 €

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Pirkan opiston toimintasuunnitelman laadinta	Toimintasuunnitelma valmistuu vuoden 2013 aikana.	Kehittämissuunnitelma valmistuu maaliskuussa 2014
Uuden toimintamallin käyttöönotto, muokkaus ja arviointi	Uuden toimintamallin arviointi on tehty vuoden 2013 loppuun mennessä.	Arviointikertomus valmistuu maaliskuussa 2014

Pirkan opisto yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 455 824	0	1 455 824	1 488 032	-32 208	102,2
Kulut	-3 457 288	0	-3 457 288	-3 422 674	-34 614	99
Toimintakate	-2 001 464	0	-2 001 464	-1 934 642	-66 822	96,7
Poistot	-12 060	0	-12 060	-1 377	-10 683	11,4
Netto	-2 013 524	0	-2 013 524	-1 936 019	-77 505	96,2

Varhaiskasvatus

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Vuoden 2013 painopistealueiksi varhaiskasvatuksen toimintaohjelmaan kirjattiin varhaiskasvatuksen uuden organisaatiomallin kehittäminen ja vakiinnuttaminen, työhyvinvoinnin merkityksen tiedostaminen ja siihen vaikuttavien toimenpiteiden toteuttaminen sekä toiminnan sisällöllinen kehittäminen laadun arvioinnin pohjalta.

Konkreeteiksi toimenpiteiksi asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, varhaiskasvatuksen toimintaohjelmaan kirjattiin varajohtajuuden ja esimiestyön tukeminen, perustehtävän vahvistaminen sekä laatutyö.

Strategian toteutuminen

Varhaiskasvatuksessa toteutettiin elokuun 2013 alusta lukien organisaatiomuutos, jossa päiväkotia yhdistettiin suuremmiksi hallinnollisiksi yksiköiksi. Muutoksen jälkeen hallinnollinen yksikkö muodostuu useammasta päiväkodista, päiväkodista ja leikkikerhosta tai perhepäivähoidon kokonaisuudesta. Muutoksen jälkeen varhaiskasvatuksessa toimii 12 yksikköä. Varhaiskasvatuksen toiminnan tehostamista sekä yksikönjohtajien työtä tukemaan vuoden 2013 alusta varhaiskasvatuksen hallinnossa aloittivat työnsä palvelupäällikkö ja suunnittelija. Suunnittelijan tehtävä keskittyy varhaiskasvatuksen pedagogiikan sisällölliseen kehittämiseen, palvelupäällikkö keskittyy palveluohjaukseen sekä yksityisen palvelutuotannon valvontaan. Molemmat vakanssit saatiin varhaiskasvatuksen sisäisillä toiminnan muutoksilla. Organisaatiomuutoksen myötä varhaiskasvatuksen esimiesten määrä väheni kahdella.

Varhaiskasvatuksen toiminnan kehittämisen painopisteinä ovat edelleen pienryhmätyöskentely sekä varhaisen tuen eri toteuttamismallien (kolmiportainen tuki) vakiinnuttaminen osaksi varhaiskasvatuksen arjen toimintakäytänteitä. Vuoden 2013 aikana varhaiskasvatuksen erityisopettajien tehtäväkuva päivitettiin ja tuen järjestämisen toimintatapoja yhtenäistettiin uuden inkluusiota tukevan toimintamallin mukaiseksi. Tehdyillä muutoksilla pystyttiin tarjoamaan kasvatushenkilöstölle aikaisempaa laajemmin tukea arjen työn suunnitteluun ja toteutukseen sekä huomioimaan tukea tarvitsevien lasten kasvatustyölle tuoma haaste. Osana uusia toimintatapoja ohjaajaresurssia pystyttiin kohdentamaan entistä paremmin, minkä vuoksi uusia toimintatapa toi kustannussäästöä.

Vuoden 2013 aikana aloitettiin varhaiskasvatuksen laatukriteeristön valmistelu seutukunnallisen laatuhankeen rinnalla. Laatutyö eteni hyvin ja vuoden 2014 varhaiskasvatuksen henkilöstöä koulutetaan laatutyön sisältöön sekä havainnoin ja arvioinnin merkitykseen osana toiminnan kehittämistä.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Vuodelle 2013 varhaiskasvatukselle varattu määräraha ei ylittynyt, tilikauden toimintakate oli 97,8 % (492 095 €). Hoitopäivämaksuista saatavat maksutuotot eivät toteutuneet ennakkoidusta, vaan toteuma oli 95,1 % ennakkoidusta (-161 624 €). Yksityisen hoidon tukeen varattu määräraha ylittyi (-207 984 €), kun vastaavasti yksityisen hoidon tuen kuntalisään varattua määrärahaa käytettiin 81,1 % varatusta rahasta (253 744 €).

Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntä pysyi taloustilanteen vuoksi hyvin maltillisena lähes koko vuoden 2013, marraskuussa palvelun kysyntä kasvoi suuremmaksi kuin vastaavana ajankohdana edellisenä vuotena. Elokuusta 2013 alkaen pystyttiin luopumaan kahdesta, toiminnan järjestämisen kannalta haasteellisesta tilasta, jotka sijaitsevat osoitteissa Pinsiöntie 26 ja Pentintie 11.

Uuden, inkluusiota tukevan toimintamallin lähtökohdasta, vuodelle 2014 talousarviossa varhaiskasvatukselle anottiin yhtä erityisopettajaa toimea lisää. Anottua toimea ei kuitenkaan saatu.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Rakenteelliset hoitopaikat					
-päiväkodit	1 814	1 843	1 945	1 935	1 926
-perhepäivähoito					
ryhmäkodit	40	40	32	0	0
kotona työskentelevät	120	105	113	137	137
-leikkitoimi	141	135	125	141	125
-ostopalvelu	111	120	17	14	54
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Rakenteellinen hoitopaikka €/pv					
Päiväkodit	39,90	37,08	37,47	41,95	39,03
Perhepäivähoito yhteensä	41,75	41,42	44,67	42,23	34,47
ryhmäkodit	90,43	70,91	78,28	0	0
kotona työskentelevät	25,52	36,61	37,22	42,23	34,47
Lastenhoidon tuet/1000 €					
-koti.h. tuen hoitoraha/-lisä/ositt.h.raha	2 550	2 319	2 160	2 167	2 052
-koti.hoidon tuen kuntalisä	1 589	910	127	0	0
-yks.hoidon tuen hoitoraha- ja lisä	137	148	301	250	458
-yks.hoidon tuen kuntalisä	165	174	676	2 100	1 090
Toiminnan laajuustiedot					
Lapsia hoidossa 31.12.					
-päiväkodit					
omat yksiköt ja myydyt	1 418	1 633	1 630	1 742	1 693
ostopalvelu	106	126	17	14	53
-perhepäivähoito					
omat yksiköt ja myydyt	123	135	102	123	112
ostopalvelu	4	2	-	2	1
-lapsia leikkitoiminnan piirissä	130	106	123	114	92
-esiopetuksessa	397	429	430	461	476
Lastenhoidon tuen piirissä lapsia keskim.					
-koti.hoidon tuen hoitoraha /hoitolisä	824/213	748/186	656/153	707/165	597/131
-koti.hoidon tuen kuntalisä	820	709	626	0	0
-yks.hoidon tuen hoitoraha /hoitolisä	74/6	76/6	158/10	115/7	240/14
-yks.hoidon tuen kuntalisä	66	79	157	114	238
Voimavarat					
Vakanssit					
-päiväkodit	314	291	305	324	328
-perhepäivähoito	40	33	33	32	30
-leikkitoiminta	9	9	9	9	8
-oppisopimus (ylimääräiset)	12		14	12	7
-ohjaajat	11	8	15	15	15

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Varhaiskasvatuspalveluiden kysynnän muutoksiin vastataan ennakoidulla palvelun tarpeen kysyntää suunnitelmallisesti.	Fakta -ohjelmaa hyödynnetään käyttöasteen seurannassa. Henkilöstöressurssia käytetään joustavasti yli yksikkörajojen suhdelukujen toteuman mukaisesti.	Fakta -ohjelma on käytössä. Varhaiskasvatuksen täyttöprosentti vuonna 2013 oli 98,22 %. Vakanssimuutosten myötä kiertävien lastenhoitajien määrää on 14 vakanssia.
Varhaiskasvatusyksiköiden tulee olla toiminnan johtamisen ja kustannustehokkuuden kannalta toimivan kokoisia.	Varhaiskasvatuksen yksikkökoko kasvatetaan yhdistämällä pienempiä päiväkoteja hallinnollisesti.	Elokuussa 2013 tehtyjen yksiköiden hallinnollisten yhdistämisen jälkeen yksiköitä on 12.
Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden eri muotoja, kuten leikkikerhotoimintaa ja tilapäistä päivähoitoa, kehitetään ja laajennetaan vaihtoehtona kokopäiväiselle päivähoitolle.	Rakennetaan varhaiskasvatuspalveluiden joustavaa käyttöä tukeva hoitotakuu- ja palveluohjausjärjestelmä. Satunnaisesti päivähoitopalveluita tarvitsevia perheitä varten perustetaan tilapäistä päivähoitoa tarjoava ryhmä.	Hoitotakuujärjestelmä on otettu käyttöön elokuusta 2013 alkaen. Hoitotakuu toteutetaan toimintavuoden alusta yhdessä huoltajien kanssa sopien. Palveluohjauksesta vastaa palvelupäällikkö yhdessä yksiköiden esimiesten kanssa. Vuoden 2013 lopussa tilapäistä päivähoitoa tarjoavan ryhmän toiminta päätettiin. 2014 alkaen tilapäistä päivähoitoa tarjotaan kaikissa yksiköissä, kun yksikössä on tilaa.
Yksityistä palvelutuotantoa lisätään kunnallisen palvelutuotannon rinnalla. Yksityisen palvelutuotannon laajeneminen edellyttää järjestelmällisen valvonnan järjestämistä.	Sammaliston alueella aloittaa toimintansa yksityinen päiväkotielokuussa 2013. Yksityisen palvelutuotannon toiminnan ohjauksen ja valvonnan periaatteet laaditaan valvonnan toteuttamiseksi.	Yksityinen palveluntuottaja, Touhula -päiväkotialoitti toimintansa elokuussa 2013. Yksityisen palvelutuotannon valvonnan periaatteista on sovittu seutukunnallisesti.
Kustannustehokkuuden lisääminen	Kustannukset ovat enintään seudullisen keskiarvon tasolla. Raportointi neljä kertaa vuodessa kasvatus- ja opetuslautakunnalle sekä kaupunginhallitukselle.	Lautakunnalle on raportoitu neljännesvuosittain varhaiskasvatuksen talousarvioin toteumasta.

Varhaiskasvatus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	3 568 046	0	3 568 046	3 381 331	186 715	94,8
Kulut	-25 904 571	0	-25 904 571	-25 225 761	-678 810	97,4
Toimintakate	-22 336 525	0	-22 336 525	-21 844 430	-492 095	97,8
Poistot	-187 861	0	-187 861	-187 642	-219	99,9
Netto	-22 524 386	0	-22 524 386	-22 032 072	-492 314	97,8

Kasvatus- ja opetuskeksus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	6 637 952	0	6 637 952	6 513 710	124 242	98,1
Kulut	-60 800 635	0	-60 800 635	-60 626 186	-174 449	99,7
Toimintakate	-54 162 683	0	-54 162 683	-54 112 476	-50 207	99,9
Poistot	-463 262	0	-463 262	-454 723	-8 539	98,2
Netto	-54 625 945	0	-54 625 945	-54 567 199	-58 746	99,9

VAPAA-AIKAKESKUS

Kulttuuritoimi

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Vapaa-aikakeskuksen ohjelmatyö saatiin valmiiksi, kulttuuritoimen visioksi muotoiltiin: *Koskettavia kohtaamisia paikallisuudesta ammentaen*. Valmistelutyötä tehtiin rinnan kaupunki-strategian valmistelun kanssa. Vuoden 2013 alusta aloittanut vapaa-aikalautakunta osallistui edellisen lautakunnan lisäksi ohjelman työstämiseen. Kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolkua valmisteltiin kulttuurikoordinaattorin johdolla tiiviissä yhteisössä kasvatus- ja opetuskeskuksen kanssa.

Tapsan Tahtien määräraha siirrettiin hallintokeskuksesta vapaa-aikakeskukseen ja kulttuuritoimeen vuoden 2013 alusta. Tapahtuman tuottaminen kilpailutettiin saadun tehtävän mukaisesti.

Strategian toteutuminen

Kulttuuritoimi oli osaltaan mukana lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmia toteuttavan palveluverkkotyöryhmän työskentelyssä ja osallistumassa eri ikäryhmien kanssa työskentelevien verkostotapaamisiin. Tutkimusten mukaan kulttuuritoiminta ja -harrastaminen tuovat terveyden tunnetta ja hyvinvointia. Konkreettisenä hyvinvointia edistävänä hankkeena aloitettiin sosiaalisen sirkuksen ohjaajien koulutus ja ensimmäisten perhesirkusryhmien ohjaus. Toimiston henkilövaihdoksen yhteydessä tarkistettiin tehtävänkuvausta palvelukeskuksen nykytarpeita paremmin vastaaviksi.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Kulttuuritoimen budjettiin nähden merkittävänä taloudellisena poikkeamana voidaan pitää Nokian, Ylöjärven ja Hämeenkyrön yhteistä ympäristötaiteen Strata -hanketta, jonka veto-vastuu oli Nokian kulttuuritoimella. Budjettiin sisältyi hankkeen kuntaosuus ja Pinsiön maataideteoksen konservointikuluihin tarvittut määrärahat. EAKR-hanke kirjattiin kulttuurin hallintoon pääosin vuodelle 2013 menoineen ja hanketuloineen.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Kulttuuritapahtumat/osallistujat	7 217	27 824	31 112	25 000	37 467
Näyttelykäynnit Taidetalo	3 844	5 213	4 474	5 000	4 149
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
- nettomenot/asukas euroina	19,11	21,41	23,26	24,00	24,81
- koulu -ja päiväkotityö/oppilas	1,69	4,34	3,96	3,00	3,65
- kokoontumistiloja/kävijä nto	3,89	2,77	3,00	3,00	3,95
- teatterin tuki/kävijä nto	6,75	6,44	5,90	4,50	5,72
- Taidetalo/kävijä nto	13,82	10,09	14,60	13,50	14,99
Toiminnan laajuustiedot					
- koulu/päiväkotityöosallistujat	3 869	8 691	9 399	8 000	10 955
- kokoontumistilat/käyntimäärät	69 919	70 832	73 130	68 000	65 865
- teatteritilat/kävijämäärät	11 230	12 055	14 501	12 000	9 466
Voimavarat					
- Vakanssit	3**/4	4,6*/5	5	5	5
Tilat, m²	2 921	2 921	2 921	2 921	2 921
Käytetty as.luku	31 647	32 056	32 354	32 200	32 677

Tapahtumiin sis. Tapsan Tahdit 2013-
Kokoontumistilat = Kerhola, Knuutila, museot

**kultt.koord.
virkavapaus

*tapaht.siht.
siirto, kultt.-
koord. 8,25 kk

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
<i>Tavoite 1</i> Tapahtumakäsikirja eli opas tapahtuman järjestäjälle Nokialla. Sisältää Nokian kaupungin tarjoamien tilojen ja palveluiden reunaehdot.	Valmis vuonna 2013	Käsikirja on valmis ja luettavissa Nokian kaupungin verkkosivuilla osoitteessa http://www.nokiankaupunki.fi/palvelut/vapaa-aika/tapahtumajarjestajan-opas/ . Valmistelussa on kuultu nokialaisia kulttuuritoimijoita.
<i>Tavoite 2</i> Kulttuurikasvatuksen kehittäminen vapaa-aikakeskuksessa: kulttuurikasvatussuunnitelma.	Valmis vuonna 2013	Työ on edennyt suunnitelman mukaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen työryhmissä. Lisäksi sitä on käsitelty sekä varhaiskasvatusyksiköiden johtajien kokouksessa (04/2013) että rehtorikokouksessa (10/2013). Kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolku saadaan valmiiksi kevään 2014 aikana. Toteutus etenee vaiheittain. Toimenpide-ehdotukset valmis- tuivat lautakunnille esitettäväksi.
<i>Tavoite 3</i> Nokian kaupungin taideomaisuuden inventointi: teosluettelon tarkistaminen, teosten kunnon mukainen toimenpide- listaus sekä kaikkien teosten digikuvaaminen. Teosten luettelointitietojen siirtäminen maakuntamuseon Siiritietokantaan.	Vuoden 2013 aikana teokset on tarkistettu ja kuvattu, kunnostustarpeet kartoitettu.	Kokoelma-avustaja työskenteli 2.5.-30.9. inventoimalla Nokian kaupungin kokoelman käyden sijoituskohteissa ja kuvaten teokset. Suurimpana kohteena ajanpuutteen vuoksi tarkistamatta jääneistä kohteista oli Vihnuskoti. Täsmällistä tietoa Nokian kaupungin taidekokoelman määrästä ei ole, ennen kuin kaikki kohteet on tarkistettu. Teosmäärä on kaikkiaan noin 650. Tietojen siirto Siiriin on tehty tarkistettujen teosten osalta.
<i>Tavoite 4</i> Keskustan elävöittäminen	Jatketaan liikkeelle lähtenyt- tä Pirkkalaistorin kesäta- pumaketjua	Pirkkalaistorilla järjestettiin toripäivinä musiikkiohjelmaa, yhteislaulua sekä nuorisovaihtoon liittynyt esitys. Tapsan Tahdit toteutettiin Pirkkalaistorilla.

Kulttuuritoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	80 136	0	80 136	158 491	-78 355	197,8
Kulut	-954 400	0	-954 400	-969 293	14 893	101,6
Toimintakate	-874 264	0	-874 264	-810 802	-63 462	92,7
Poistot	-5 650	0	-5 650	-5 650	0	100
Netto	-879 914	0	-879 914	-816 452	-63 462	92,8

Kirjastotoimi

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Pääkirjaston suunnitteluun tuli käänne, kun kaupunginhallitus peruutti päätöksensä kirjastohankkeen toteuttamisesta uudisrakennuksena ns. Harjupuistoon. Syynä olivat samanaikaisesti toteutettavat liikennejärjestelyt (n. 3 milj. euroa), mihin ei talouden kireyden vuoksi katsottu olevan mahdollisuuksia. Tontilta löydettiin myös saastunutta maaperää, jonka puhdistaminen olisi lisännyt kustannuksia jonkin verran. Kirjaston suunnittelu- ja rakennuttamistoimikunta työsti hanketta edelleen. Henkilökunta seurasi tiiviisti kirjastorakentamisen tuulia ja osallistui mahdollisuuksien mukaan tutustumismatkoihin kirjastoissa.

Huhtikuussa pääkirjastossa aloitettiin ns. asiakasraati, jonka kanssa pidettiin johdetusti koontumisia ajankohtaisista kirjastoihista. Myös asiakasiltoja pidettiin. Hakeutuvan kirjastotyön suunnittelu pääsi vauhtiin, kun lähikirjastotoimintaan saatiin perustettua uusi vakanssi edellisen osastonjohtajan vakanssin pohjalta, kun henkilö siirtyi eläkkeelle. Uuteen tehtävään on sisällytetty myös seniorien kirjastopalvelut. Lähinnä tämä tarkoitti keskittymistä nykyisiin kirjaston kotipalveluasiakkaisiin ja nykytilan arviointiin. Hakeutuvaa kirjastotyötä toteutettiin lisäksi ulkoilmatilaisuuksissa sekä messuilla. Näissä oli toteutettu myös aineiston lainausmahdollisuus. Jo vuonna 2012 alkuun saatettu yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa vakiintui ja saatiin suunnitelmallisemmaksi. Lukion kaikki luokat kävivät kirjastossa oppimassa tiedonhallintataitoja kirjaston informaation toimesta. Pidempään toimintasuunnitelmassa ollut perusasteen kirjastonkäytönopetus on jo vakiintunutta ja suunnitelmallista. Samoin päiväkodeille ja alakouluille on järjestetty satutunnit ja kirjavinkkaus.

Erityisesti onnistuttiin lisäämään monipuolista tarjontaa tapahtumien muodossa. Olimme positiivisesti esillä mediassa ja asiakkaat aktivoituivat ja keskustelivat vilkkaasti. Meistä oltiin kiinnostuneita.

Strategian toteutuminen

Lainausten määrät ovat pienentyneet, mikä tuntuu olevan yleinen linja kirjastoissa. Muutosta on tapahtumassa ihmisten vapaa-ajanvietossa, mikä tulee ottaa palvelumuotoilussa huomioon. Kävijämäärät ovat Nokialla nousseet, mikä taas osoittaa sen että kirjastoihin tullaan muunkin kuin vain lainaamisen vuoksi. Kirjastojen lisääntyneeseen käyttöön on osaltaan vaikuttanut tehostettu näkyvyyteen panostaminen ja parempi tiedottaminen. Kirjastotiloissa oli enemmän tapahtumia ja näyttelyitä. Kävijöitä oli runsaasti myös kesätapahtumissa, mutta ne osallistumiset eivät kirjaudu käynteinä kirjastotiloissa. Ne kirjataan toimintakertomukseen oheistoiminnan erittelyihin.

Strategia toimia eri-ikäisten kuntalaisten palvelijana on toteutunut hienosti, sillä lisää kävijöitä on saatu erityisesti kirjastoauton lisääntyneen käytön myötä. Perinteisesti lapset ja vanhempi väestö käyttävät paljon kirjastoautoa, sillä palvelu tulee lähelle. Myös mittava työ koulujen kanssa on lisännyt kirjastojen lapsiasiakkaiden määrää. Johtamisen kohteena ollut kehote tuottaa palvelut kustannustehokkaasti on toteutunut mallikkaasti. Kävijöiden lisääntyminen on tuonut tehokkuutta niin, että käynnin hinta on enää 6,44 euroa. Lainan hinta on 2,45 €, jos toteutunut toimintavuoden kustannus 1 270 101 euroa jaetaan kokonaislainauksen määrällä 518 457. Lainaus asukaslukuun suhteutettuna tosin pienenee koko ajan. Uudet asukkaat muuttavat pääosin alueille, joissa kirjasto ei ole heitä lähellä. Palvelun käyttö ei ehkä mahdollistu.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Kirjastojen tiloja tarkasteltiin lisääntyneen suunnittelun vuoksi tavallista tarkemmin ja havaittiin suuria heittoja jo kauan aiemmin ilmoitettuihin neliöihin. Näin ilmeni erityisesti pääkirjaston kohdalla. Vuonna 1966 valmistuneen rakennuksen piirroksista on voitu tarkistaa todelli-

set neliöt. Suoritteet ja mittarit -taulukosta on nyt poistettu virheellinen luku 2 209m². Korjattu neliömäärä on 1 969. Kyseiset korjaukset on tehty välittömästi myös vuosittaisiin OKM:n tilastoihin, sillä tällä on merkitystä kirjastojen luotettavaan vertailuun. Toisen poikkeaman aiheutti vuoden 2012 tilastoissa kulkeutunut virhe aukiolotuntien kohdalla. Aukiolotunteja oli vain 6 137, arvio oli 6 416 vuodelle 2013. Aukiolon lisäys toteutui, kun kirjastot voitiin pitää auki edes supistetusti määräaikaisen henkilöstön toimesta henkilöstön koulutuspäivinä.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Kokonaislainaus	517 990	551 456	536 482	560 000	518 457
Kokonaislainaus / asukasluku	16,36	17,20	16,58	18,00	15,87
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Lainauskierto (lainaus/kokoelmat)	2,72	2,85	2,80	2,50	2,72
Toimintakulut / as.	41,89	38,29	38,84	38,00	38,83
Toimintakulut / fyysiset käynnit	7,12	7,25	6,70	7,00	6,44
Toiminnan laajuustiedot					
Kokoelmat / as.	6,03	6,03	5,93	6,50	5,83
Lainaaaja / asukasluku %	35,49	34,89	33,91	35,00	33,36
Fyysiset käynnit / kpl	186 276	169 358	188 576	175 000	196 885
Fyysiset käynnit / as.	5,88	5,28	5,83	6,00	6,03
www-käynnit / kpl	657 948	104 074	97 681	500 000	104 546
www-käynnit / as.	20,78	3,25	3,02	20,00	3,20
Aukiolotunteja	6 003	6 199	6 137*	6 250	6 172
Voimavarat					
- Vakanssit	18	18	18	18	18
Tilat, m²	1 969**	1 969**	1 969**	1 969**	1 969**
Käytetty asukasluku	31 647	32 056	32 354	32 000	32 677

*Vuoden 2012 aukiolotunnit on ollut virheellisesti 6 416. Nyt luku on korjattu 6 137.

** Kirjastotilojen osalta on ollut virheellistä lukua vuodesta 2007 alkaen. Pitkänniemen laitoskirjasto lakkautettiin, eikä 82m² tiloja vähennetty kokonaisneliöistä. Myös on ollut vaihtelevan erilaisia lukuja pääkirjaston osalta. Käytämme nyt lukua 1 299hm², jonka tekninen toimi on ilmoittanut kiinteistökulujen ilmoittamisen kohdalla vuoden 2012 tilinpäätöksessä. Myös Linna-vuoren kirjaston uudet tilat Vuorenhovissa 2010 ovat muuttaneet kokonaislukua. **-merkitty on lähinnä oikein. Korjausmittausta ei ole tehty pääkirjaston osalta.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Asiakkaat mukaan kirjastosuunnittelutyöhön.	Järjestetään 2 asiakastilaisuutta keväällä ja syksyllä. Palautteet hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.	Vuoden aikana asiakasraati koontui 6 kertaa. Tehtiin raadin palautteiden pohjalta pieniä muutoksia mm. tiedotustoimintaan liittyen.
Kirjasto jalkautuu toimintansa esittelyyn.	Kirjasto hakeutuu erilaisiin kampanjoin paikkoihin, joissa kunnalliset ovat. Tilaisuuksia järjestetään 4.	20.4. pidettiin Kirjasairaala Kerholassa MLL:n lapsiperhemessuilla. Kesätorilla 19.6. esiteltiin teemakasseja eli lainattiin teemoitettuja sisältöjä. Tilaisuudessa lausui runojaan J.K. Ihalainen. Samana päivänä oli myös perinteinen poistokirjamyynti kirjaston pihalla. 24.10. oli työsuojelumessut Kerholassa. Aiheeseen liittyvää kirjastomateriaalia sai myös lainata.

Kirjastotoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	44 312	0	44 312	74 022	-29 710	167
Kulut	-1 279 665	0	-1 279 665	-1 270 101	-9 564	99,3
Toimintakate	-1 235 353	0	-1 235 353	-1 196 079	-39 274	96,8
Poistot	-1 768	0	-1 768	-1 768	0	100
Netto	-1 237 121	0	-1 237 121	-1 197 847	-39 274	96,8

Liikuntatoimi*Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen*

Liikuntatoimen palvelusuunnitelman keskeinen tavoite on ollut liikunnan ja terveiden elämäntapojen edistäminen pitkäjänteisen toiminnan ja yhteistyön koordinoimisen kautta.

Yhteistyön koordinaatiota on toteutettu paitsi terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen saralla, myös liikunnan edistämiseksi. Tärkeä yhteistyökohde on vuonna 2013 ollut lasten ja nuorten liikunta. Heinäkuussa päättynyt lasten ja nuorten liikunnan edistämisen hanke saavutti sille asetetut tavoitteet: syntyi hyviä ja pysyviä käytäntöjä, kuten lasten ja nuorten liikuntakalenteri ja liikkuva koulu-toimintamalli. Hyvinvointityön kautta liikunta on saanut enemmän painoarvoa ja sen peruspalveluluonne on vahvistunut.

Hyvinvointityö sai vuoden 2013 aikana Nokialle selvän suunnan, kun Hyvinvoiva Nokia onnistumissuunnitelma valmistui. Hyvinvointiryhmien toiminta vakiintui vuoden 2013 aikana ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupunginhallitus hyväksyi ensimmäisen kerran hyvinvointikertomuksen.

Strategian toteutuminen

Liikuntatoimi otti vuoden 2013 aikana vakinaisesti käyttöön lasten ja nuorten liikuntakalenterin, LIIKE -kalenteri, jonka kautta tarjotaan maksuttomia liikkumismahdollisuuksia erikäisille lapsille ja nuorille. Kalenteritoimintojen toteuttamisessa tehtiin yhteistyötä nokialaisten urheilu- ja liikuntaseurojen sekä paikallisten liikuntapalveluja tuottavien yrittäjien kanssa. Vuoden 2013 aikana aloitettiin myös liikuntapolun valmistaminen yhteistyössä perusturvakeskukseen kanssa. Myös liikuntaneuvontapalvelu vakinaistettiin pysyväksi toimintamuodoksi. Liikuntapalveluiden henkilöstö on osallistunut erilaisiin koulutuksiin ja kehittänyt osaamistaan laaja-alaisesti. Liikunnan palvelumittaristoa uudistettiin vuoden 2014 talousarvion valmistelun yhteydessä ja kehitystyö jatkuu edelleen. Liikunnan työntekijät ovat koulutusten ja eri työmuotojen kautta verkostoituneet alueellisten terveysliikuntatoimijoiden ja hyvinvointityön ammattilaisten kanssa.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Vuoden 2013 aikana saatiin päätökseen uuden tilanvaraus- ja laskutusjärjestelmän kilpailutus ja hankinta tehtiin kokonaisuudessaan (sovellus ja käyttöönottoon liittyneet koulutukset) liikuntatoimen määrärahoista.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Kaupungin liikuntapaikkojen lkm	123	123	109	110	110
Liikuntatoimen ryhmät viikossa	38	35	41	36	55
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Liikuntatoimen tukeminen*					
bruttomenot €	2 765 921	2 437 926	2 208 833	2 923 533	2 775 515
- €/asukas	87,37	76,04	68,27	90,79	84,94
Urh. seura-avustukset €	110 060	185 551	234 752	156 000	156 000
- €/asukas	3,48	5,58	7,26	4,87	4,77
Nettomenot €/asukas					
- jäähalli	4,81	4,42	12,08	9,07	7,79
- uimahalli	13,94	16,17	32,34	25,41	21,32
- palloiluhalli	3,69	4,60	5,10	6,59	5,5
Toiminnan laajuustiedot					
Liikuntapaikkojen käyntikerrat					
- jäähalli	60 458	58 607	60 607	58 600	58 880
- uimahalli	154 500	160 491	164 500	160 500	162 573
- palloiluhalli	40 000	20 000	30 500	30 000	31 000
Terveysliikuntaan osallistuneet	18 788	16 543	18 072	19 500	19 730
Voimavarat					
Henkilöstövoimavarat					
- vakinainen henkilöstö	9	9	8	8	8
Liikuntapaikat					
- ulkokentät	52	52	28	28	28
- sisäliikuntatilat	32	32	30	30	30
- ulkoliikuntapaikat	33	33	45	46	46
- uimarannat	16	6	6	6	6

* Laskennallinen väkiluku (TP) 32 677.

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Kehitetään liikuntapolkua terveydenhuollosta liikuntatoimeen ja muiden liikuntapalveluiden tuottajien pariin yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.	Vakinaistetaan vuoden 2012 aikana käyttöön otettu liikuntaneuvontapalvelu: elintapaohjausmenetelmien ja – työkalujen aktiivinen hyödyntäminen liikkujan ohjauksessa.	Liikuntatoimen henkilöstö on osallistunut liikuntaresepti – koulutukseen ja elokuussa on yhteistyössä terveyskeskuksen henkilöstön kanssa järjestetty koulutustilaisuus liikuntaneuvonnasta ja liikuntareseptistä. Liikuntaneuvonta on vakiinnuttanut paikkansa osana liikuntatoimen palvelukokonaisuutta.
Rakennetaan kunnan terveydenedistämisen aktiivisuutta.	Määritellään keskeisimmät terveyden edistämiseksi liikkumisen kehityskohteet liikuntatoimen näkökulmasta ja päätetään tavoitteista. Koordinoidaan terveyden edistämistä koko kunnan tasolla.	Liikunnan ohjelmatyö on valmis ja hyväksytty lautakunnassa. Kehittämiskohteet ja tavoitteet sisältyvät ohjelmatyöhön. Hyvinvointiryhmän toiminta on vakiintunut vuoden 2013 aikana ja monialainen yhteistyö kaupungin sisällä on kehittynyt.
Kehitetään terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointia vapaa-aikapalveluissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Kokeillaan päätösten ennakkoarviointia tarpeen vaatiessa, ja kehitetään palvelukohtainen lomake.	Päätösten ennakkoarviointia käytettiin käyttömaksupolitiikan valmistelussa yhteistyössä lautakunnan ja järjestöjen kanssa. Liikuntakoordinaattori on kouluttanut kaupungin henkilöstöä ja päättäjiä EVA-menettelyssä.
Edistetään koulun liikunnallistamista tekemällä aktiivista yhteistyötä koulujen kanssa.	Liikuntaneuvonta yläkoululaisille: kokeillaan liikunnanohjaajan vastaanottoa kouluilla. Kehitetään välituntiliikuntaa alakouluissa yhteistyössä koulujen kanssa.	Liikunnanohjaaja on ollut tavattavissa muutaman kerran molemmilla yläkouluilla kevään ja alkusyksyn aikana. Välituntiliikuntakoulutukseen syksyllä 2012 osallistuneille kouluille hankittiin välituntiliikuntapaketti ja liikuntatoimi oli mukana kasvatusta ja opetuskeskuksen LIIK-KISS – hankkeen suunnittelussa ja ohjausryhmässä.
Ikäihmisten liikunta-aktiviteetin lisääminen	Koulutetaan vapaaehtoisia vertaisohjaajia ohjattuun eläkeläisjärjestöjen järjestämään liikuntatoimintaan; kytketään avustustoiminnan ehtoihin.	Liikuntatoimi järjesti yhteistyössä HLU:n kanssa ajalla 15.8.–23.8.2013 yhteensä kolmen päivän mittaisen Vertaisveturi -koulutuksen, jossa koulutettiin 12 erityis- tai ikäihmisten järjestön jäsentä liikunnan vertaisohjaajaksi. Koulutus onnistui hyvin, ja samalla ilmeni, että vastaavalle koulutustarjonnalle on kysyntää myös jatkossa. Ikäihmisten ja erityisryhmien avustukset jaettiin uusilla määrittämisperusteilla (VALA 19.6.2013), joissa oli huomioitu vertaisohjaajavoimin järjestetty liikuntatoiminta.

Liikuntatoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	568 373	0	568 373	685 444	-117 071	120,6
Kulut	-2 923 533	0	-2 923 533	-2 775 916	-147 617	95
Toimintakate	-2 355 160	0	-2 355 160	-2 090 471	-264 689	88,8
Poistot	-19 663	0	-19 663	-3 163	-16 500	16,1
Netto	-2 374 823	0	-2 374 823	-2 093 634	-281 189	88,2

Nuorisotoimi

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Toinen etsivistä nuorisotyöntekijöistä vakinaistettiin 1.8.2013 alkaen. Etsivänuorisotyö toimii Nuorten ohjauspiste Kellarissa osana palveluverkkoa, jonka tavoitteena on edistää nuorten yhteiskuntatakuun ja nuorisotakuun toteutumista Nokialla ja ehkäistä nuorten joutumista yhteiskunnan ulkopuolelle.

Nuorten osalta nuorisotakuu oli yksi merkittävimmistä haasteista. Sen toteuttamisessa ei onnistuttu kaikilta osin paikallisesti eikä valtakunnallisesti. Paikallisesti haasteena olivat työvoimapalveluiden suuret muutokset, jotka sijoittuivat samaan ajankohtaan kuin nuorten yhteiskuntatakuun täysimääräinen voimaantulo. Suurin nuorisotakuun toteutumisen este oli kuitenkin työttömyyden nousu ja nuortenkin työllistymisen vaikeutuminen. Yhteistyö nuorisotakuun toteuttamiseksi toimi kuitenkin hyvin. Toimintaa ohjaa kaupunginjohtajan nimeämä nuorisotakuutyöryhmä, jossa on kaikkien nuorisotakuun toteuttamisen kannalta merkittävien tahojen edustus perusopetuksesta yrittäjiin.

Lasten ja nuorten palvelujen yhteen sovittamisen ja varhaisen puuttumisen malli on edennyt joiltakin osin. Mallin kehittäminen edellyttää laajaa yhteistyötä ja erilaiset henkilöstössä ja toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat työn etenemiseen. Tahtotila kehittämiseen on vahva

Nuorisopalveluiden omassa toiminnassa on panostettu erityisesti lapsille suunnattujen ennaltaehkäisevien pienryhmien toiminnan kehittämiseen ja uusien yhteistyömuotojen löytämiseen erityistä tukea tarvitsevien lasten ja nuorten osalta. Tältä osin onnistuttiin kohtalaisesti. Toinen keskeinen kehittämiskohde oli lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien laajentaminen koskemaan kaikkia kaupungin palvelukeskuksia. Toiminnassa edettiin jonkin verran, mutta varsinaiseen vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamiseen ei vielä päästy. Kuulemiset kuitenkin lisääntyivät.

Strategian toteutuminen

Lasten ja nuorten tervettä kasvua ja hyvinvointia tukevaa toimintaa vahvistettiin. Kehitettiin uusia toimintamuotoja ja etsivätyö vakiinnutti paikkansa osana ehkäisevää toimintaa, jonka tavoitteena on yhteiskunnan ulkopuolelle joutumisen ehkäiseminen.

Lasten ja nuorten osallisuus ja vaikuttaminen etenivät, mutta edelleen ollaan lähinnä kuulemisen tasolla. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia on kyetty lisäämään vapaa-aikatoimen sisällä, mutta muiden palvelukeskusten osalta ei ole tapahtunut muutosta. Nuorisovaltuuston edustajien mahdollisuudesta osallistua kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien kokouksiin puhe- ja läsnäolo-oikeudella, tehtiin valtuustoaloite, mutta se ei vielä ole edennyt päätöksenteossa.

Monialaisessa yhteistyössä ei edetty lasten ja nuorten toimintojen osalta, vaan elettiin jonkinlaista hiljaiseloa. Nuorisotakuun osalta yhteistyö eri toimijoiden välillä oli tiivistä ja kehittämissuuntautunutta.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Talousarviossa on budjetoimattomia toimintatuottoja ja -kuluja, joiden taustalla ovat OKM:n erityisavustukset Etsivän nuorisotyön hanke Eevalle ja Nuorten Nokia -verkko-mediahankkeelle ja CIMO:n rahoittama Youth in Action nuorten ryhmätapaaminen. Lisäksi nuorisotoimen budjettiin kirjattiin menona Nokia Areenan luottotappio 83 117 euroa.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Nuorisotilojen aukiolotunnit / viikko		51	46	45	47
Nuorisotilojen kävijät / aukiolokerta		32	23	35	46
Verkostoyhteistyöhön käyt. tunnit / vko		28	40	30	41
Erityistä tukea tarvitsevat nuoret/ vuosi		89	35	130	225
Vastuutetut nuoret / vuosi		343	623	200	391
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Nuorisotoiminnan tukeminen					
bruttomenot €	657 680	553 823	566 184	646 711	633 098*
- €/nuori	60,20	57,69	53,02	66,00	58,29
- €/asukas	20,77	17,28	17,49	20,21	19,37
Avustukset €	12 499	21 080	15 766	21 000	15 500
- €/nuori	1,14		1,46	1,48	1,42
Toiminnan laajuustiedot					
Kasvatukselliseen ohj. osall. / vuosi		11 886	17 734	14 000	17 422
Sosiaaliseen nuorisotyöhön osall./ vuosi		2 500	1 935	1 800	2 374
Nuorten vaikutt.toimint. osall./vuosi		1 327	4 261	1 200	4 407
Nuorten työpalvelun toimintaan osall.	520	528	515	200	448
Voimavarat					
Henkilöstövoimavarat					
nuorisokoordinaattori		1	1	1	1
nuoriso-ohjaajat	8	6	7	7	7(8)**
ilta- ja kerho-ohjaajat		1	1	0	0
hankkeet ja projektit					
- ohjaajat	2			2	2(1)**
- kotipalveluohjaaja		1	1	1	1 (0)**
- erityisnuorisotyöntekijä		1	1	1	1
Tilat, m²	1 567	1 567	1 707	1 707	1 707

Lisätietoja:

Käytetyt väestöluvut: asukasluku 32 677 asukasta ja 0-28-vuotiaat 10 861

Nimikemuutos kotipalveluohjaaja -> nuoriso-ohjaaja sijoituspaikka etsivänuorisotyö

Nuorten työpalvelun toiminta päättyi 1.6.2013.

*Bruttomeno summasta on vähennetty Nokia Areenan luottotappio 83 117 euroa.

** Nimikemuutos kotipalveluohjaaja -> nuoriso-ohjaaja sijoituspaikka etsivänuorisotyö

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Etsivä nuorisotyö sidotaan vaki- tuiseksi osaksi nuorisopalveluiden ja koko kaupungin lasten ja nuor- ten palveluverkkoa. Tällä panos- tuksella toteutetaan nuorten yhteiskuntatakuun kunnalle tuo- mia tehtäviä, ehkäistään koulu- pudokkuutta ja parannetaan työ- elämävalmiuksia sekä ehkäistään yhteiskunnan ulkopuolelle joutu- mista sekä vahvistetaan nuorten hyvinvointia ja tervettä kasvua.	Vakinaistetaan etsivätyöntekijän toimi (nimikemuutoksen kautta) syksyllä 2013.	Etsivätyöntekijä vakinaistettiin 1.8.2013. Etsivätyö toimi merkittävänä osa- na koulupudokkuutta ja yhteis- kunnan ulkopuolelle joutumista ehkäisevää ja työelämän valmiuk- sia lisäävää palvelukokonaisuutta. Asiakkuuksia oli 103, joista 70 oli pidempiaikaisessa ohjauksessa. Nivelvaihteyden ansiosta keväällä 2013 peruskoulunsa päättäneistä ei jäänyt kukaan vaille jatkopaik- kaa.
Lapset ja nuoret huomioidaan kaupungin päätöksenteossa oman elämänsä asiantuntijoina.	Lapsilta ja nuorilta kysytään mie- lipiteitä ja esityksiä oppilaskunti- en, Lasten parlamentin, nuoriso- valtuuston ja nuorisofoorumien kautta. Heitä kutsutaan myös mukaan lautakuntien ja muiden päättävien elinten kokouksiin tarvittaessa. Heidän ajatuksensa ja tarpeensa huomioidaan pää- töksenteossa.	Edistytettiin vapaa-aikatoimen osal- ta muilta osin ei edistytty.
Kehitetään terveys- ja hyvinvoin- tivaikutusten arviointia vapaa- aikapalveluissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.	Kokeillaan päätöksenteossa en- nakoarviointia tarpeen vaatiessa ja kehitetään palvelukohtainen lomake.	Vapaa-aikapalveluissa edistytettiin ja muissakin palveluissa kokeiltiin eva -menettelyä. Nuorisopalve- luissa kehitettiin yhteistyössä Tampereen kaupunkiseudun kun- tien kanssa uusia arviointimene- telmiä.

Nuorisotoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jäl- keen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	31 754	0	31 754	117 878	-86 124	371,2
Kulut	-646 711	0	-646 711	-750 976	104 265	116,1
Toimintakate	-614 957	0	-614 957	-633 098	18 141	103
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-614 957	0	-614 957	-633 098	18 141	102,9

Vapaa-aika keskus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	724 575	0	724 575	1 035 835	-311 260	143
Kulut	-5 804 309	0	-5 804 309	-5 766 285	-38 024	99,3
Toimintakate	-5 079 734	0	-5 079 734	-4 730 450	-349 284	93,1
Poistot	-27 081	0	-27 081	-10 581	-16 500	39,1
Netto	-5 106 815	0	-5 106 815	-4 741 031	-365 784	92,8

TEKNINEN KESKUS

Johto ja hallinto

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Johdon ja hallinnon tulosalue suoritti tehtävänsä Palvelusuunnitelman mukaisesti. Vuoden 2013 alusta tilatuotanto lakkautettiin omana tulosalueena, ruoka- ja siivouspalveluista muodostettiin oma tulosalue ja talotuotanto sulautettiin tilatekniikkaan. Varikkotoimintoja keskitettiin uuteen toimipaikkaan ja se on tuonut useita toimintatapojen uudistuksia. Päätökset vesihuollon yhtiöittämisestä tehtiin 2013.

Strategian toteutuminen

Strategiasta johdetuista menestystekijöistä ovat erityisesti teknisen keskuksen vastuulla seuraavat: rakennamme suunnitelmallista ja viihtyisää kaupunkiympäristöä, monipuolistamme teollisuutta ja yritystoimintaa sekä kehitämme jatkuvasti osaamistamme. Keskustan koheneminen aloitettiin rakentamalla Yrittäjäkadun asemakaavan toteuttamiseen liittyviä katu- ja johtosaneerauksia Nokianvaltiella. Uusi teollisuusalue rakennettiin ja Sammaliston asuinalue saatiin valmiiksi.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Hallinnon ja johdon tulosalueella ei merkittäviä poikkeamia talousarviosta.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Teken käyttötalouden toteutuma %					
- tulot	94,0	98,3	97,3	100	108,2
- menot	88,6	110,9	107,6	100	100
Suoritetavoitteet					
Pysäköintivirhemaksujen määrä	3 941*	4 568	3 659	4 300	3605
Virhemaksujen hinta €	30	30	30	40	40
Voimavarat					
Teken henkilöstön määrä	314	305	315,5		
Johto ja hallinto	3	3	7	6	6
Pysäköinnin valvonta	2	2	2	2	2
Toimistopalvelut	6	5	0	0	0

*säästövapaita

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Joukkoliikenteen tason säilyttäminen	Liityntäpysäköinnin parantaminen. Linja-autoliikenteen vuorotiheyden säilyttäminen ja uusien asuinalueiden saaminen linja-autoliikenteen piiriin.	Sopimus rautatieaseman P-paikan rakentamisesta on tehty. Uudet reitit on hyväksytty.
Hyvistä käytännöistä oppiminen	Jokainen tulosalue ottaa käyttöönsä 2 - 5 dokumentoitua toimintatavan muutosta toiminnan tehokkuuden ja taloudellisuuden jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti.	Johto- ja hallinto: rekry-ohjelma on otettu käyttöön, monitoimilaite vähennetty. siivous- jaruokapalvelut: Sijaisia vuokratyövoimasta, kuljetukset on keskitetty varikolle Kunnallistekniikka: omaisuuden hallintaa on tehostettu, palautepuhelin Tilapalvelut: kunnossapito ja kiinteistönhoito on liitetty tilapalveluihin, perusturvan asiakkaiden vuokralaskutus siirtyi tilapalveluille, käyttäjien mukanaolon tehostaminen suurissa hankkeissa. Varikko: terveystieteiden varaston yhdistäminen, työllistettyjen ja harjoittelijoiden käytön lisääminen, oman kaluston renkaiden varastointi (ostettu aiemmin ulokoa), uuden varikon käyttöönotto. Aluetuotanto: yksiköitten välistä työvoiman ristiinkäyttöä on lisätty, kuljettajien osallistumista huoltoihin lisätty. Maankäyttö: kaavoituksen yhteistyöryhmän perustaminen, vanhat asemakaavat, vanhat poikkeusluvut ja suunnittelutarveratkaisut skannattu karttatietojärjestelmään. Vesihuolto: jätevedenpuhdistamon hoitajien työ on tiimiytetty, asentajien toimenkuvia on selkeytetty.
Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen	Liikuntapaikkojen hoidon taso säilyy. Lähiliikuntapaikkojen rakentaminen jatkuu.	Liikuntapaikkojen hoidon taso säilyi, loppuvuoden sääolosuhteille emme voineet mitään.

Tekninen hallinto yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	688 639	0	688 639	684 051	4 588	99,3
Kulut	-1 594 245	0	-1 594 245	-1 635 345	41 100	102,6
Toimintakate	-905 606	0	-905 606	-951 294	45 688	105
Poistot	0	0	0	-4 400	4 400	*****
Netto	-905 606	0	-905 606	-955 694	50 088	105,5

Varikko

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Varikko on muutosta huolimatta pystynyt pitämään palvelutasonsa.

Strategian toteutuminen

Varikon keskeisempi sijainti ja toimivat tilat on tehostanut toimintaa ja lisännyt työhyvinvointia.

Koulutusta toteutettiin muuttuvien tehtävien ja säädöksen johdosta

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Käyttötalouden menot menivät hieman yli, johon vaikutti muutosta johtuvat kulut ja yllättävät konevahingot. Kokonaisuus oli kuitenkin positiivinen, sillä tulot ylittyivät. Investoinnin osalta menot alittuivat.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Varaston rivitapahtumat	43 160	52 919	53 270	43 000	52 006
Konekeskuksen laskutus (€)	987 040	909 030	1 018 189	930 000	1 157 079
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Varaston arvo	306 777	334 015	307 024	335 000	292 364
Toiminnan laajuustiedot					
Varaston kiertonopeus	5,81	6,34	7,85	6	8,76
Varaston nimikkeet	5 080	5 061	5 211	5 000	5960
Voimavarat					
Henkilöstö	10	12	12	13	13
<i>Koneet/auto</i>					
Traktorit	5	5	6	3	3
Kuorma-autot	6	5	6	6	6
Huoltoauto/henk.nosto	1	1	1	1	1
Pakettiautot	23	22	20	21	23
Pakettiautot/leasing	2	1	1	1	2
Henkilöautot	32	33	29	29	26
Henkilöautot/leasing		16	20	20	24
Tiehöylät	2	2	2	2	2
Lakaisukoneet	2	2	2	2	2
Tr-Kaivurit	2	2	2	2	2
Pyöräkuormaaja	1	1	1	1	1
Puistokoneet	12	12	12	10	12
Latukone	1	1	1	1	1
Moottorikelkat	3	4	3	3	3
Mönkijä		1	1	1	1
Peräkärryt	8	8	8	8	8
Aurat	13	13	13	13	13
Jäähoitokone	2	2	2	2	2
Harjalaitteet	3	3	3	3	3
Hiekoituslaitteet	6	6	6	6	6

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Logistiikkakeskus on toiminnassa varastoinnin ja kuljetuksen osalta	Vuoden 2013 loppuun mennessä	Uusi toimipaikka on otettu käyttöön
Työtehtävien selkeyttäminen ja uusien toimintatapojen käyttöönotto	30.9.2013	Työtehtävät ja toimintatavat on muutettu

Varikko yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 575 857	0	1 575 857	1 890 897	-315 040	120
Kulut	-1 657 171	0	-1 657 171	-1 685 059	27 888	101,7
Toimintakate	-81 314	0	-81 314	205 838	-287 152	-253,1
Poistot	-150 584	0	-150 584	-207 985	57 401	138,1
Netto	-231 898	0	-231 898	-2 147	-229 751	0,9

Tilatekniikka*Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen*

Taloyksikön kunnossapito- ja kiinteistönhoitopalvelut siirtyivät Tilatekniikkaan vuoden 2013 alussa. Muutoksella pyrittiin parantamaan Tilatekniikan palveluiden laadun tasaisuutta, vähäisten resurssien tehokas ja joustava käyttöä sekä varmistamaan ja vahvistamaan nykyisen henkilökunnan osaamista. Muutoksen myötä henkilöstön tehtäväalueita jouduttiin järjestelmään uudestaan.

Kiinteistötietojärjestelmän perustietojen täydentämistyötä jatkettu, mutta henkilöstöpulan vuoksi työ ei ole edennyt suunnitellulla tavalla. Samasta syystä palvelusopimuksien uusimistyö siirtyy vuoteen 2014.

Strategian toteutuminen

Suunnitelmallisen ja viihtyisän kaupunkiympäristön sekä kiinteistöomaisuuden laadun varmistamiseksi laadittiin vuonna 2012 Nokian kaupungin rakennushankkeiden suunnitteluohje. Ohjeiden tarkoituksena oli selkeyttää sekä kaupungin omalle henkilöstölle että ulkopuolisille palveluntuottajille millä periaatteilla ja minkälaisin vaatimuksin talonrakentamisen suunnittelu- ja rakennuttamistyöt tehdään.

Ohjeissa on kuvattu tavoitteellisia suunnitteluratkaisuja. Ohjeet koskevat kaikkia Nokian kaupungin julkisia rakennuksia, ja ne käsittävät sekä uudisrakentamisen että peruskorjauksen. Ohje päivitettiin vuoden 2013 alussa ja se on ollut suunnittelijoiden ohjeena mm. Harjuniityn yhtenäiskoulun suunnittelussa.

Osana teollisuuden ja yritystoiminnan monipuolistamisperiaatetta, jatkettiin kiinteistöhoitopalvelujen ulkoistamista lisäämällä kaksi uutta kiinteistöä ulkopuolisen yrityksen hoidettavaksi.

Sisäilmaongelmaisten rakennusten korjauksiin ei kyetty panostamaan suunnitellusti. Suurimpana esteenä on ollut henkilöstön ja varojen puute.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Käyttötalousmenot ylittyivät alkuperäisestä talousarviosta toimisto-, pankki- ja asiantuntija-palveluiden kustannusten, atk-palveluiden kustannusten, posti- ja telepalveluiden kustannusten, rakennusten ja alueiden rakentamis- ja kunnossapitopalveluiden kustannusten sekä lämmitys- ja materiaalikustannusten osalta. Suurin yksittäinen syy ylityksiin oli Pirkan Opiston toimitilojen kunnostaminen.

Investointimenojen käyttöaste oli vain 57 %. Alhainen käyttöaste johtui pääosin Harjuniityn yhtenäiskoulun rakentamisen aloituksen viivästyemisestä. Lisäksi Yrittäjäkadun rakennusten purkamista ei voitu toteuttaa, koska ympäristöluvan puuttuessa, ei rakennusvalvontaviranomainen ottanut purkamislupahakemusta käsiteltäväkseen. Suurin ylitys tapahtui ABB-hallin muutostyöprojektissa, mikä johtui pääosin arvioitua suuremmista piha-alueen ja sähkömuutostöiden rakentamiskustannuksista.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Investointirakentaminen, milj.	6,5	9,37	5,26	6,05	3,82
Kunnostustyöt, milj.	0,89	1,12	1,08	1,17	1,18
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Sisäinen vuokra €/m ² /kk					
Päiväkodit	9,84	8,38	10,00	7,98	8,01
Koulut	7,03	4,96	6,12	5,20	5,56
Terveyskeskus	12,70	8,84	9,35	9,45	9,11
Vihnuskoti	7,79	6,02	7,51	8,64	7,86
Uimahalli	15,98	12,31	13,67	14,70	14,70
Jäähalli	5,18	4,89	8,28	8,84	8,84
Muut	6,14	5,51	7,04	5,48	7,19
Kiinteistönhoito m ² /h	964	983	934	934	1012
Kiinteistönhoito €/m ² /kk	0,33	0,38	0,40	0,5	0,66
Ammattimies / vahtimestaripalvelut	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Kunnossapitokustannukset €/m ²	0,6	0,6	0,6	0,6	0,71
Toiminnan laajuustiedot					
Kiinteistöjen lukumäärä (kpl)	105	115	114	114	114
Vuokra-asuntoja (kpl)	49	48	48	48	48
Vuokra-asuntojen pinta-ala (m ²)	2 750	2 191	2 225	2 191	21 91
Kiinteistönhoidon kiinteistöt (kpl)	65	65	66	66	66
Kiinteistönhoito järjestetty (m ²)	133 101	135 441	139 301	139 301	139 301
Voimavarat					
Tilatekniikan henkilöstö	6	5	7	39	39
Tilatekniikan määräaikaiset	1	0	0	0	0

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Kustannustehokkuuden parantaminen	Rakennuskannan kasvusta huolimatta henkilöstöä ei lisätä suunnitelmakaudella. Vanhojen rakennusten energiankulutusta pystytään vähentämään. Uudisrakennukset suunnitellaan muunneltaviksi ja energiatehokkaiksi.	Henkilöstölisäyksiä ei ole tehty. Sähköenergiankulutus laski verrattuna aiempiin vuosiin. Harjuniityn yhtenäiskoulun suunnittelussa on otettu huomioon muunneltavuus, monikäyttöisyys ja energiatehokkuus.
Kiinteistöjen käyttöturvallisuuden parantaminen	Sisäilmaongelmaisia rakennuksia alle 15 kpl/v. Kameravalvontajärjestelmät kaikissa suurimmissa kiinteistöissä vuoden 2014 loppuun mennessä.	Sisäilmaongelmat lisääntyivät koulu ja päiväkotirakennuksissa. Kamera- ja kulunvalvontajärjestelmien asentamis- ja uusimistyötä on jatkettu suunnitellusti.

Tilatekniikka yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	12 655 496	0	12 655 496	13 192 038	-536 542	104,2
Kulut	-9 165 030	-570 000	-9 735 030	-9 895 707	160 677	101,7
Toimintakate	3 490 466	-570 000	2 920 466	3 296 331	-375 865	112,9
Poistot	-4 429 609	0	-4 429 609	-4 021 297	-408 312	90,8
Netto	-939 143	-570 000	-1 509 143	-724 966	-784 177	48,0

Kunnallistekniikka*Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen*

Tulosalueella saatiin vuoden 2013 aikana henkilöstömäärä vastaamaan tarvetta sekä hankkeiden aikataulutukset saatiin hallintaan.

Vuoden 2013 aikana rakentaminen oli kohtalaista. Suurimpina hankkeina olivat Sammaliston ja Kynijärven kaava-alueiden rakentaminen. Sammaliston kaava-alueen rakentaminen saatiin kunnallistekniikan osalta valmiiksi marraskuun lopussa. Alueelle alkoi rakentua ensimmäiset omakotitalot keväällä ja loppualueen tonteille päästiin rakentamaan syksyllä. Kynijärven teollisuusalueen kunnallistekniikka saatiin valmiiksi kesällä, jonka jälkeen alueelle on päässyt rakentamaan tonteille.

Tulosalueen yhteistyö ympäristökuntien kanssa on ollut tiivistä. Yhteistyötä toimialan kehitystä on tehty monella eri alueella.

Strategian toteutuminen

Kunnallistekniikan rakentamisessa on otettu huomioon liikenneturvallisuus ja sen vaatimat rakenteet. Liikenneturvallisuuden parantaminen on jatkuvaa työtä, joka on otettu huomioon suunnittelussa sekä rakentamisessa.

Ulkoliikunta- ja puistoalueiden hoidossa ja rakentamisessa on huomioitu alueiden viihtyisyys.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Kunnallistekniikan rakentaminen Sammaliston alueelle ylitti määrärahan johtuen alueen laajemmasta rakentamisesta kuin alkuperäisesti oli suunniteltu. Tämä ylimääräinen rakentaminen johtui muuttuneista tarpeista sekä alueen toiminnallisuuden parantamisesta.

Tekonurmikentän rakentamisen kustannukset nousivat yli budjetoidun valaistuksen muutostöistä johtuen. Ulkovalaistuksiin käytettävä katuvaloinvestointimääräraha taas jäi selvästi alun perin ajatellusta johtuen valaistuskustannusten kohdistumisesta projekteille.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Katuja rakennetaan/saneerataan, m ²	20 019	9 531	30 000	28 000	24 400
Vesijohtoja rakennetaan, m	6 183	2 598	4 200	3 500	3 622
Viemäreitä rakennetaan, m	3 714	1 879	4 000	3 500	3 786
Sadevesiviemäreitä rakennetaan, m	4 394	1 046	4 000	3 000	3 132
Puistoja rakennetaan/saneerataan, ha	0,5	1	2	0,5	0,3
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Katujen hoitokustannukset, €/km	6 011	6 490	6 500	6 500	6 450
Puistojen hoitokustannukset, €/m ²	0,62	0,63	0,64	0,64	0,64
Toiminnan laajuustiedot					
Katujen määrä, km	231	236	236	240	240
Hoidetut viheralueet, ha	113	115	115	116	116
Voimavarat					
Vakinainen henkilöstö	6	7	8	8	8
- rakennuttaminen	1	2	2	2	2
- katujen ja yleisten alueiden kunnossapito	1	1	2	2	2
- suunnittelu	4	4	4	4	4

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Sammaliston kaava-alueen rakentaminen.	Sammalisto valmis 31.12.2013 leikkikenttiä lukuun ottamatta.	Sammaliston kaava-alueen rakentaminen saatiin valmiiksi 31.11.2013 lukuun ottamatta leikkikenttää. Ensimmäiset rakentajat pääsivät alueelle keväällä 2013.
Kyynijärven kaava-alueen rakentamisvalmius	Ensimmäiset tontit rakennettavissa 1.8.2013	Kyynijärven teollisuusalueen kunnallistekniikka oli valmiina kesällä 2013.
Joukkoliikenteen palvelutason parantaminen	Pysäkkien parantamisohjelma tehty 30.11.2013	Joukkoliikenteen pysäkkien laadullista selvitystä on viety eteenpäin seutukunnallisesti. Uusien reittien mukaiset pysäkkitarpeet on kartoitettu. Liityntäpysäkkien tarveselvitystä on tehty yhteistyössä seutukunnan kanssa.

Kunnallistekniikka yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	1 310 328	0	1 310 328	1 510 173	-199 845	115,3
Kulut	-4 933 292	0	-4 933 292	-4 843 605	-89 687	98,2
Toimintakate	-3 622 964	0	-3 622 964	-3 333 432	-289 532	92
Poistot	-4 384 190	0	-4 384 190	-3 708 092	-676 098	84,6
Netto	-8 007 154	0	-8 007 154	-7 041 524	-965 630	87,9

Maankäyttö

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Harjuniityn yleiskaava-alueelta hankittiin lisää raakamaata noin 10 hehtaaria asemakaavotusta varten, mutta sen lisäksi hankintatavoitteena olevan noin 12 – 15 hehtaarin alueen osatoneuvotteluissa ei edistytty.

Toimintaa on painotettu resurssit huomioon ottaen tärkeimpiin ja välttämättöimpiin tehtäviin ja hankkeisiin.

Sarkola-Vahalahti-osayleiskaavan suunnittelua jatkettiin, ja Kohmalan yleiskaava-alueella teetettiin tarvittavia perusselvityksiä. Sammaliston yleiskaavan laajentamismahdollisuutta ei vielä tutkittu. Tulevaisuuden tärkeimmillä kasvualueilla, Harjuniityssä ja keskustassa, valmisteltiin asemakaavahankkeita.

Osallistuttiin hanke- ja työryhmissä maakuntakaavan valmisteluun sekä seutuyhtymän kehityshankkeisiin.

Pidettiin ajan tasalla karttatietokantaa, jota hyödynnetään kunnallistekniikan ja maankäytön suunnittelussa.

Nostettiin kiinteistötoimitustaksaa sekä valmisteltiin asemakaavan ja tonttijaon laatimistak-san korotus.

Strategian toteutuminen

Raakamaan hankinnassa huomioitiin hinnoittelussa alueen sijainti ja hyödynnettävyys.

Maanhankintaan haettiin vuoden aikana lisärahoitusta kaupunginvaltuustolta.

Pientalotontteja ei saatu luovutettua tavoitteen mukaista määrää, koska tontinhakijoita oli poikkeuksellisen vähän.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Tuotot ylittyivät kummassakin tulosityksikössä niin, että koko tulosalueen tulot ylittyivät hiukan yli 3 miljoonaa euroa.

Menot alittuivat kokonaisuutena kummassakin tulosityksikössä, vaikka yksittäisistä tilikohdista esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelukulut ylittyivät kummassakin tulosityksikössä.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
- uusia omak.tontteja asemakaavaan	110	23	118	100	1
- tonttien rekisteröintejä	99	125	120	80	65
- tonttien luovutuksia	38	34	26	50	21
- valmisteltuja poikkeamislupia ja suunnittelutarveratkaisuja	32+18	28+28	36+16	35+20	36+19
Tehokkuus/ taloudellisuustavoitteet					
- maa-alueiden vuokratulot (€)	1 495 812	1 522 632	1 632 577	1 559 600	1 671 209
- maa-alueiden myyntivoitot (€)	999 171	1 669 811	3 037 906	2 500 000	4 903 401
- toimintamenot (€/asukas)					
- kaavoitus	10,70	9,31	10,49	10,00	8,14
- kartta- ja tontti	26,13	27,77	27,88	19,00	26,65
Toiminnan laajuustiedot					
- oikeusvaikutt. yleiskaava-alue (ha)	12 109	12 109	12 162	12 256	12 162
- asemakaava-alue (ha)	2 633	2 640	2 798	3 000	2 807
- ranta-asemakaava-alue (ha)	158	158	158	186	158
- numeerinen kantakartta (ha)	9 172	9 172	9 172	9 172	9 172
- kiinteistörekisterissä tontteja	5 496	5 596	5 701	5 750	5 756
Voimavarat					
Henkilöstö					
- kaavoitus	3	3	3	3	3
- kartta- ja tontti	9	9	9	9	9

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Seudullisen rakennesuunnitelman toteuttaminen	Laaditaan Harjuniityn laajennusalueen ensimmäisen vaiheen asemakaava. Laaditaan käynnistämissopimuksiin perustuvat keskustan seudun asemakaavamuutokset. Käynnistetään Kohmalan yleiskaavanmuutosalueen perusselvitykset teettämällä luontoselvitys ja arkeologinen inventointi. Luovutetaan Sammalistosta Sorvantien eteläpuolisen alueen loput vapaat asuintontit rakentajille.	Asemakaavan suunnittelu on käynnissä. Keskustassa Kauppakatu 6-8:n sopimus ja kaavamuutos olivat valmiina hyväksyttäviksi. Muut kohteet eivät edenneet. Kohmalan alueen perusselvitykset valmistuivat. Sammaliston tontteja luovutettiin, mutta hakijoita oli vähemmän kuin haettavissa olleita tontteja.
Uusien työpaikka-alueiden muodostaminen	Kaakkurintien jatkeen teollisuusalueen asemakaava hyväksytään. Öljytien eritasoliittymän pohjoispuolisen teollisuusalueen asemakaavoitus käynnistetään.	Suunnittelu eteni, mutta kaavaehdotus ei ollut vielä käsittelyssä. Suunnittelua ei ehditty vielä käynnistää.
Kustannustehokkuuden parantaminen	Kiinteistötoimitustaksaa sekä asemakaava- ja tonttijakomuu- tosten laatimistaksaa korotetaan.	Kiinteistötoimitustaksa korotettiin. Asemakaava- ja tonttijakomuu- tosten laatimistaksan korotus valmisteltiin päätöksentekoa varten, mutta käsittely odotti hallintosäännön muutosta.

Maankäyttö yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	4 561 056	0	4 561 056	7 620 595	-3 059 539	167,1
Kulut	-1 203 257	0	-1 203 257	-1 134 173	-69 084	94,3
Toimintakate	3 357 799	0	3 357 799	6 486 422	-3 128 623	193,2
Poistot	-16 202	0	-16 202	-3 202	-13 000	19,8
Netto	3 341 597	0	3 341 597	6 483 220	-3 141 623	194,0

Ruoka- ja siivouspalvelut

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Harjuniityn tuotantokeittiön käyttöönotto toi suuret muutokset keittiöverkostoon ja henkilöstöön. Toimintaa palvelukeittiöissä ohjeistettiin ja reseptiikka muokattiin vastaamaan uutta tuotantotapaa.

Palvelusopimukset päivitettiin vastaamaan nykyistä toimintaa ja organisaatiota. Ruoka – ja siivouspalveluissa lisättiin henkilöstön yhteistyötä.

Strategian toteutuminen

Seudullinen yhteistyö oli vähäistä ja keskittyi pääasiassa hankinta-asioihin. Siivouksen seudullisia vertailukuja päivitettiin.

Henkilöstön kustannustietoisuutta lisättiin käsittelemällä aihetta työpaikkakokouksissa ja kiinnittämällä huomiota ostamisiin.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Määrärahat ylittyivät 100 00€. Elintarvikemäärärahojen ylitys johtui hinnankorotuksista ja lisääntyneistä ruokailijamääristä.

Siivousyksikössä ei jaettu tulospalkkioita, koska varhemaksuja tuli arvioitua enemmän.

Sairauspoissaolot lisääntyivät ja niistä johtuen sijaismäärärahoja kului arvioitua enemmän.

Ruokakuljetusten keskittäminen varikolle alensi merkittävästi kuljetuskustannuksia.

Sijaisten hankinnassa käytettiin vuokratyövoimaa.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Siivous m ² /tunti	176	171	169	173	170
Siivous €/m ² /vuosi	27,81	27,43	28,38	28,50	28,66
Kiinteistönhoito m ² /tunti	964	983	934	0	0
Kiinteistönhoito €/m ² /kk	0,33	0,38	0,4	0	0
Ammattimies/vahtimestaripalvelut	0,2	0,2	0,2	0	0
Kunnossapitokustannukset €/m ² /vuosi	0,6	0,6	0,6	0	0
Ruokapalvelujen ateriamäärät / vuosi	1 710 333	1 716 343	1 730 000	1 800 000	1 798 696
Suoritehinta €/ateria	2,79	2,74	2,78	2,79	2,79
Toiminnan laajuustiedot					
Siivottavat kiinteistöt	86	83	84	84	82
Kiinteistönhoidon kiinteistöt	65	65	66	0	0
Keittiöiden lukumäärä					
- valmistuskeittiöt	16	15	9	8	9
- jakelukeittiöt	24	25	30	17	15
- palvelukeittiöt	24	25		14	15
Ruokapalveluyksikön henkilöstö	72	72	65	65	65
Siivousyksikön henkilöstö	64	64	65	65	65
- yhdistelmätyöntekijät	14	15	16	16	16
Taloyksikön henkilöstö	34	31	32	0	0
Voimavarat					
Siivous järjestetty	84 636	88 151	89 988	91 735	92 798
Kiinteistönhoito järjestetty	133 101	135 441	139 301	0	0

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Ravitsemuksen laadun arviointi ja seuranta	Ravitsemussuositusten mukaisten ravintoainelaskelmien teko on aloitettu.	Ravitsemussuositusten mukaisten ravintoainelaskelmien tekoa ei aloitettu, koska henkilöstöresurssit eivät riittäneet. Ruokalistat asiakasryhmille laaditaan valtakunnallisten ravitsemussuositusten mukaisesti.
Laadunarviointi on käytössä siivouspalveluissa	Siivouspalveluiden laadunarviointikatselmukset on suoritettu kiinteistöissä.	Katselmukset suoritettiin päiväkodeissa ja suurimmaksi osaksi kouluissa, joissa kiinnitettiin huomiota siivottavuuteen. Siivouksen laadun taso pysyi edellisen vuoden tasolla.

Ruoka- ja siivouspalvelut yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	7 620 957	0	7 620 957	7 727 364	-106 407	101,4
Kulut	-7 550 966	0	-7 550 966	-7 654 629	103 663	101,4
Toimintakate	69 991	0	69 991	72 734	-2 743	103,9
Poistot	-23 630	0	-23 630	-23 630	0	100
Netto	46 361	0	46 361	49 104	-2 743	105,9

Aluetuotanto

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Tilaajan kanssa työohjelmasta poimitut työt toteutuivat suunnitelmien mukaisesti sovittujen aikarajojen puitteissa.

Strategian toteutuminen

Omalta osaltaan aluetuotanto pyrki toteuttamaan kaupunkistrategiaa rakentamalla kaduille mm. liikenneturvallisuutta parantavia saarekkeita. Aluetuotannon käytössä olevan kaluston uusimiseen ei konekeskuksella ollut riittävästi määrärahoja. Koulutusta toteutettiin lähes kaikissa yksiköissä. Kunnossapidolle pidettiin useita päiviä kestänyt kuljettajakoulutus.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Käyttötalouden menot jäivät hieman alle budjetoidusta. Tulot toteutuivat miltei kaikissa yksiköissä. Ainoastaan urheilualueilla valmistus omaan käyttöön ei toteutunut suunnitellusti. Investointikohteiden menot toteutuivat pääosin kustannusarvioiden mukaisesti. Ilkantien jätevesiviemärinrakentamiskustannukset ylittyivät suunnitellusta katurakenteessa olleiden vanhojen kaapeleiden ja muiden rakenteiden väistelyn vuoksi.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
katuja rakennetaan, m ²	1 050	540	2 320	2 000	1 200
katuja saneerataan, m ²	5 220	4 560	7 818	0	0
vesijohtoja rakennetaan, m	1 419	607	905	500	667
vesijohtoja saneerataan, m	1 806	961	635	800	15
jätevesiviemäreitä rakennetaan, m	68	225	784	250	1 131
jätevesiviemäreitä saneerataan, m	907	454	644	700	165
sadevesiviemäreitä rakennetaan, m	1 329	626	1 436	600	952
puistoja rakennetaan, ha	0	0	0	0	0
leikkipaikkoja rakennetaan, kpl	0	0	1	0	0
leikkipaikkoja peruskorjataan, kpl	1	0	1	0	0
puistometsiä käsitellään, ha	15	15	15	15	15
rakennuspaikkoja merkitään, kpl	193	186	149	195	141
sijaintikatselmuksia tehdään, kpl	415	235	342	245	217
rajapisteitä maastoon toimituksissa, kpl	666	890	413	850	347
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
katujen hoitokustannukset, €/km	6 011	6 600	6 750	6 200	6 140
puistojen hoitokustannukset, €/m ²	0,62	0,62	0,58	0,6	0,6
Toiminnan laajuustiedot					
katujen määrä, km	231	232	200	232,4	232,5
hoidetut viheralueet, ha	455	455	455	455	456
Voimavarat					
Vakinainen henkilöstö					
- katutuotanto	33	24	24	24	25
- mittaustuotanto	9	8	8	8	8
- puistotuotanto	21	18	9	9	9
- liikuntapaikkatuotanto			9	9	10

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Alueiden hoitotaso pysyy nykyisellään	Valtakunnallisten hoitoluokituksen määrittelemä taso	Hoitotaso pystyttiin pitämään viimevuotisella tasolla.
Työohjelman toteutus	Ohjelmassa määrättyt työt tehdään sovituksessa ajassa ja määrärahojen puitteissa	Ilkantie ylittyi, muut kohteet pysyivät kustannusarviossa.
Ohjelmistojen hyödyntäminen	Saatava vaadittavat tiedot töiden toteuttamiselle (esim. Iris-ohjelma)	Massatietoja ei kohteista vielä saatu.
Kustannustehokkuuden mittaaminen	Osallistutaan seudulliseen projektiin, josta saadaan vertailutietoa.	Seudullinen projekti aloitettiin, työ jatkuu ensi vuonna.

Aluetuotanto yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	5 705 564	0	5 705 564	5 458 285	247 279	95,7
Kulut	-5 631 692	0	-5 631 692	-5 547 127	-84 565	98,5
Toimintakate	73 872	0	73 872	-88 842	162 714	-120,3
Poistot	0	0	0	-12 970	12 970	*****
Netto	73 872	0	73 872	-101 812	175 684	-137,8

Vesihuoltolaitos

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Puhdistamon rakentaminen piti alkaa kesällä 2013. Kullaanvuoren puhdistamon poikkeamisluvasta tehtiin valitus, jonka ELY-keskus ratkaisi niin, että poikkeamislupaa ei myönnetty. Puhtaan veden saannin turvaamiseksi Nokia on mukana seudullisissa hankkeissa, joilla pyritään turvaamaan Tampereen kaupunkiseudun läntisten alueiden veden saanti tulevaisuudessa.

Strategian toteutuminen

Vesihuollon varmuutta oli tarkoitus parantaa rakentamalla Siuron puhdistamolta Kullaanvuorelle lähtevän siirtoviemärin yhteydessä myös vesijohto Koskenmäkeen. Johtoja on rakennettu noin 1,2 km Siuron päässä.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Tulot toteutuivat 93,5 %:sti. Investoinneissa rahaa jäi käyttämättä, koska alkuperäisessä talousarviossa oli varattu Kullaanvuoren saneeraukseen 3 milj.€ ja Siuro-Kullaanvuori siirtolinjaan 700 000 €.

Suoritteet ja mittarit

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritettavatavoitteet					
Veden käyttömaksu, €/m ³	1,37	1,37	1,37	1,44	1,44
Jäteveden käyttömaksu, €/m ³	1,66	1,66	1,66	1,66	1,66
Myyty vesi, 1000 m ³	1 627	1 646	1 668	1 677	1 687
Laskutettu jätevesi, 1000 m ³	1 878	1 887	1 941	1 910	1 918
Liittymissopimukset, kpl	5 840	5 922	5 975	5 912	6 025
Tehokkuus/taloudellisuustavoitteet					
Laskutetun veden osuus verkoston pumpatusta vedestä, %	81	80	84	85	82
Laskutetun jäteveden osuus käsittelystä, %	47	46	42	50	48
Toiminnan laajuustiedot					
Vesijohtoverkosto, km	265	267	268	280	271
Jätevesiviemärit, km	228	229	230	244	234
Sadevesiviemärit, km	59	116	117	124	120
Jätevedenpumppaamot, kpl	56	56	57	59	60
Voimavarat					
Henkilöstö	23	22	25,5	26	26
-vesilaitos			6,5	7	7
-jäteveden puhdistuslaitos			3,5	4	4
-verkosto			12	11	11
-toimisto				4	4

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Jätevedenpuhdistuslaitoksen toteuttaminen	Puhdistamo on rakenteilla	Puhdistamo ei ole rakenteilla, Pirkanmaa ely ei myöntänyt poikkeuslupaa.
Vesihuollon uudelleen organisointi	Vesihuollon toteuttamisvaihtoehtot selvitetty vuoden 2013 kesäkuun alkuun mennessä.	Päätös osakeyhtiön muodostamisesta tehtiin 17.6.2013.
Toiminnan kehittäminen	Tarkistetaan laitosten huolto- ja käyttöohjeet	Vesilaitoksella on tarkennettu huoltotoimenpiteitä.
Vuotovesien vähentäminen viemäriverkostossa	Toteutetaan vuotovesiselvityksen tärkeimpiä toimenpiteitä	21 sadevesikaivoa on korjattu.

Vesihuolto yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	7 513 380	0	7 513 380	7 025 609	487 771	93,5
Kulut	-4 070 868	0	-4 070 868	-4 036 689	-34 179	99,2
Toimintakate	3 442 512	0	3 442 512	2 988 920	453 592	86,8
Poistot	-2 497 540	0	-2 497 540	-2 456 211	-41 329	98,3
Netto	944 972	0	944 972	532 709	412 263	56,4

Tekninen lautakunta yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	41 631 277	0	41 631 277	45 109 013	-3 477 736	108,4
Kulut	-35 806 521	-570 000	-36 376 521	-36 432 336	55 815	100,2
Netto	5 824 756	-570 000	5 254 756	8 676 678	-3 421 922	165,1
Poistot	-11 501 755	0	-11 501 755	-10 437 788	-1 063 967	90,7
Netto	-5 676 999	-570 000	-6 246 999	-1 761 110	-4 485 889	28,2

Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluyksikkö

Palvelusuunnitelman 2013 toteutuminen

Ympäristönsuojeluyksikkö on perustehtäviensä lisäksi osallistunut kaupunkiseudun ohjelmistokehityksen, haja-alueen jätevesien, yhteisten ohjeiden ja määräysten valmisteluun. Haja-asutuksen jätevesineuvontaa on tehty yhdessä KVVY:n kanssa.

Strategian toteutuminen

Tulosalue on osallistunut kaupungin energiatehokkuustoimintaohjelman suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kaupunkiympäristön viihtyvyyden parantamiseen ei ole voitu panostaa riittävästi, koska resurssit on jouduttu käyttämään pääosin lupavalmisteluun ja välttämättömään valvontaan.

Merkittävät poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta

Tarkastusinsinöörin virkaa ei saatu täyttää, joten tarkastuksia ja neuvontaa ei voitu lisätä suunnitellusti. Ympäristönsuojeluyksikössä oli vain yksi viranhaltija viiden kuukauden ajan, minkä vuoksi suunnitelman mukaisia tarkastuksia ja selvityksiä jäi paljon tekemättä.

Rakennusvalvonta

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Myönnettyjä rakennuslupia	483	475	405	350	452
Katselmuksia	1 050	1 101	991	1 300	862
Lvi-tarkastukset	302	338	270	250	280
Myönnettyt luvat; asuntoja	297	336	201	300	283
Valmistuneet asunnot	232	231	247	250	224
Voimavarat					
Vakanssit	3	3	4	5	4

Ympäristönsuojelu

Tunnusluvut	2010	2011	2012	TA 2013	TP 2013
Suoritetavoitteet					
Luonnons alueiden hoitotyöt, hlötyövuotta	0,1	0,1	0,1	0	0
Toiminnan laajuustiedot					
Vesistöjen tarkkailu	24	28	30	30	26
Käsitelty ympäristöluvut	3	5	8	5	3
Käsitelty maa-ainesluvut	1	2	2	2	0
Käsitelty jätevesi-ilmoitukset	59	55	60	60	19
Lautakunnassa käsitelty ympäristöasiat	22	73	40	40	36
Voimavarat					
Vakanssit	2	2	2	2	2

VALTUUSTOON NÄHDEN SITOVA OSUUS

Sitovat tavoitteet	Konkreettinen tavoitetaso	Tavoitteiden toteutuminen
Lupapäätökset valmistellaan hyvin lainsäädännön mukaisesti.	Päätökset pysyvät muutoksenhakuviranomaisissa.	Lupapäätökset on valmisteltu asianmukaisesti, ja päätökset ovat pysyneet hallinto-oikeuksissa.
Lainsäädännön edellyttämiä tarkastuksia lisätään.	Vaikutuksiltaan ja vastuultaan tärkeimmät tarkastukset tehdään.	Ympäristönsuojelun tarkastuksia on vähennetty ja vain välttämättömät on tehty. Rakennusvalvonnan tarkastuksia ei ole voitu lisätä suunnitellusti.
Hyvistä käytännöistä oppiminen	Jokainen tulosalue ottaa käyttöönsä 2-5 dokumentoitua toimintatavan muutosta toiminnan tehokkuuden ja taloudellisuuden jatkuvan parantamisen periaatteen mukaisesti.	1. Kouluttautuminen ja seudullisen yhteistyöverkoston hyödyntäminen lain vaatimiin muutoksiin lisää työn tehokkuutta. 2. Facta- rekisteriohjelman ympäristöosion käyttöönotto

Rakennuslautakunta ja ympäristötoimi yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	391 389	0	391 389	353 902	37 487	90,4
Kulut	-523 287	0	-523 287	-463 571	-59 716	88,6
Toimintakate	-131 898	0	-131 898	-109 669	-22 229	83,1
Poistot	0	0	0	0	0	0
Netto	-131 898	0	-131 898	-109 669	-22 229	83,1

Tekninen keskus yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	42 022 666	0	42 022 666	45 462 915	-3 440 249	108,2
Kulut	-36 329 808	-570 000	-36 899 808	-36 895 906	-3 902	100
Toimintakate	5 692 858	-570 000	5 122 858	8 567 008	-3 444 150	167,2
Poistot	-11 501 755	0	-11 501 755	-10 437 788	-1 063 967	90,7
Netto	-5 808 897	-570 000	-6 378 897	-1 870 780	-4 508 117	29,3

Koko kaupunki yhteensä	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma-%
Tuotot	60 067 079	148 535	60 215 614	64 627 869	-4 412 255	107,3
Kulut	-203 245 698	-2 705 500	-205 951 198	-208 355 764	2 404 566	101,2
Toimintakate	-143 178 619	-2 556 965	-145 735 584	-143 727 895	-2 007 689	98,6
Poistot	-12 152 423	0	-12 152 423	-11 069 539	-1 082 884	91,1
Netto	-155 331 042	-2 556 965	-157 888 007	-154 797 434	-3 090 573	98,0

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	56 971 166	148 535	57 119 701	61 869 461	-4 749 760
Myyntituotot	24 128 957	-50 323	24 078 634	24 316 466	-237 832
Maksutuotot	10 587 451	193 614	10 781 065	11 530 527	-749 462
Tuet ja avustukset	2 565 771	5 244	2 571 015	3 229 002	-657 988
Muut toimintatuotot	19 688 987	0	19 688 987	22 793 466	-3 104 479
Valmistus omaan käyttöön	3 095 913	0	3 095 913	2 758 408	337 505
Toimintakulut	-203 245 698	-2 705 500	-205 951 198	-208 355 764	2 404 566
Henkilöstökulut	-89 043 958	-60 088	-89 104 046	-88 836 545	-267 501
Palkat ja palkkiot	-68 466 101	-48 688	-68 514 789	-68 044 151	-470 638
Henkilösivukulut	-20 577 857	-11 400	-20 589 257	-20 792 394	203 136
Eläkekulut	-16 459 124	-11 400	-16 470 524	-16 777 263	306 739
Muut henkilösivukulut	-4 118 733	0	-4 118 733	-4 015 131	-103 602
Palvelujen ostot	-76 356 541	-1 722 537	-78 079 078	-79 764 357	1 685 279
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 319 797	-307 141	-11 626 938	-11 921 931	294 993
Avustukset	-9 627 943	-515 734	-10 143 677	-10 125 055	-18 623
Muut toimintakulut	-16 897 458	-100 000	-16 997 458	-17 707 877	710 419
Toimintakate	-143 178 619	-2 556 965	-145 735 584	-143 727 895	-2 007 689
Verotulot	119 500 000	0	119 500 000	122 672 445	-3 172 445
Valtionosuudet	38 800 000	0	38 800 000	39 601 516	-801 516
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 246 185	0	-1 246 185	-825 496	-420 689
Korkotuotot	278 900	0	278 900	105 913	172 987
Muut rahoitustuotot	864 190	0	864 190	1 129 346	-265 156
Korkokulut	-1 799 290	0	-1 799 290	-1 574 759	-224 531
Muut rahoituskulut	-589 985	0	-589 985	-485 995	-103 990
Vuosikate	13 875 196	-2 556 965	11 318 231	17 720 571	-6 402 339
Poistot ja arvonalentumiset	-12 152 423	0	-12 152 423	-11 069 539	-1 082 884
Suunnitelman muk. poistot	-12 152 423	0	-12 152 423	-11 069 539	-1 082 884
Satunnaiset erät	0	0	0	2 884 936	-2 884 936
Satunnaiset tuotot	0	0	0	2 884 936	-2 884 936
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	1 722 773	-2 556 965	-834 192	9 535 968	-10 370 160
Poistoeron muutos	168 650	0	168 650	171 624	-2 974
Varausten muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alij.)	1 891 423	-2 556 965	-665 542	9 707 592	-10 373 134

Investointien toteutuminen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Tilatekniikan investoinnit					
Koulu- ja päiväkotirakennukset					
Emäkosken koulun kosteusongelma	20 000		20 000	4 654	15 346
Nokianvirran koulun salaojituksen parantaminen	25 000		25 000	4 317	20 683
Harjuniityn koulu 1-vaihe	4 800 000	-536 000	4 264 000	2 102 487	2 161 513
Harjuniityn koulu 2-vaihe	100 000		100 000	100 000	0
Koulujen turva- ja kuulutusjärjestelmä	50 000		50 000	0	50 000
Nokianvirran koulun vesikaton uusiminen	0	250 000	250 000	135 312	114 688
Päiväkotien pihat	120 000		120 000	134 545	-14 545
Lähdekorven päiväkodin aita	20 000		20 000	20 022	-22
Linnavuoren koulun muutostyöt	50 000		50 000	21 218	28 782
Lauttalan päiväkotia, ilmanvaihtojärj.usiminen	70 000		70 000	76 314	-6 314
Siuron koulu öljysäiliön vaihto	12 000		12 000	0	12 000
Linnavuoren päiväkotia kaukolämpöön liittyminen	20 000		20 000	9 180	10 820
Koulu- ja päiväkotirakennukset yhteensä	5 287 000	-286 000	5 001 000	2 608 049	2 392 951
Perusturvan rakennukset					
Terveyskeskuksen turvallisuuden parantaminen	50 000		50 000	27 351	22 649
Terveyskeskuksen pysäköintijärjestelyt	30 000		30 000	4 389	25 611
Terveyskeskus peruskorjaus terveydenhoitajat	50 000		50 000	40 743	9 257
Vihnukselan lastenkodin ikkunoiden uusiminen	38 000		38 000	39 702	-1 702
Vihnukselan lastenkodin ilmanvaihto	30 000		30 000	0	30 000
Maununkatu 8	0	130 000	130 000	128 754	1 246
Perusturvan rakennukset yhteensä	198 000	130 000	328 000	240 939	87 061
Kulttuuri- ja liikuntarakennukset					
Uimahallin ikkunoiden kunnostusta	12 000		12 000	7 572	4 428
Menkalan kenttä huoltorakennus	70 000		70 000	81 305	-11 305
Menkalan kenttä huoltorakennus tulot	0	0	0	-8 000	8 000
Kahvimyllykoti ilmanvaihdon peruskorjaus	30 000		30 000	6 761	23 239
Kulttuuri- ja liikuntarakennukset yhteensä	112 000	0	112 000	87 638	24 362
Teknisen toimen rakennukset					
ABB-hallin muutostyöt	450 000	41 000	491 000	600 521	-109 521
Energiatehokkuustojen piteet	100 000		100 000	102 029	-2 029
Energiatehokkuustojen piteet tulot	0	0	0	-6 700	6 700
Kiinteistöjen turvajärj. nykyaikaistaminen	30 000		30 000	61 603	-31 603
Kiinteistöjen sisätilaongelmat	45 000	20 000	65 000	69 959	-4 959
Keittiöt kiinteiden laitt. ja kalust. hankintoja	30 000		30 000	25 403	4 597
Virastotalon varavoima	15 000		15 000	19 915	-4 915
Yrittäjäkadun kiinteistöjen purku	0	475 000	475 000	0	475 000
Teknisen toimen rakennukset yhteensä	670 000	536 000	1 206 000	872 730	333 270
Tilatekniikan investoinnit määräraha	6 267 000	380 000	6 647 000	3 824 056	2 822 944
Tilatekniikan investoinnit tuloarvio yhteensä	0	0	0	-14 700	14 700

Investointien toteutuminen	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Infrainvestoinnit					
Katu ja kunnallistekniikka	1 000 000		1 000 000	1 011 308	-11 308
Viimeistelytyöt	75 000		75 000	53 639	21 361
Sammaliston kaava-alue	1 900 000	440 000	2 340 000	2 536 186	-196 186
Linnavuoren kadut	50 000	-30 000	20 000	5 000	15 000
Emäkosken silta	80 000	-60 000	20 000	12 230	7 770
Katuvalot (valaisimien vaihto)	150 000		150 000	41 042	108 958
Katujen päällystäminen	300 000		300 000	284 722	15 278
Tehdassaaren pato	30 000		30 000	36 078	-6 078
Liikenneturvallisuusjärjestelyt	75 000		75 000	73 153	1 847
Siltainvestoinnit	200 000	-40 000	160 000	156 161	3 839
Linnavuoren kevyen liikenteen väylät - alitukset	400 000	30 000	430 000	475 025	-45 025
Tottijärven kaava-alue	108 000		108 000	156 793	-48 793
Yrittäjäkatu	0	50 000	50 000	61 394	-11 394
Yrittäjäkatu tulot	0	0	0	36 800	-36 800
Kerhokadun liittymä	0	25 000	25 000	34 985	-9 985
Yrittäjäkadun liittymä	0	1 000 000	1 000 000	947 528	52 472
Latamiehenkatu	0	95 000	95 000	155 079	-60 079
Katu ja kunnallistekniikka yhteensä	4 368 000	1 510 000	5 878 000	6 077 123	-199 123
Puistorakentaminen					
Hiljanpuiston lähileikkipaikka	30 000		30 000	33 165	-3 165
Hilapuiston lähileikkipaikka	0	19 577	19 577	19 577	0
Kisapuiston monitoimipuisto	0	68 221	68 221	68 509	-288
Puistorakentaminen yhteensä	30 000	87 798	117 798	121 251	-3 453
Ulkoliikuntapaikat					
Ulkokenttien parantaminen / rakentaminen	20 000		20 000	18 714	1 286
Ulkokenttien parantaminen / rakentaminen tulot	0		0	-307	307
Retkeily ja latureitistö	25 000		25 000	13 417	11 583
Uimarantojen perusparannus	10 000		10 000	10 115	-115
Tekonurmikenttä	50 000	240 000	290 000	353 539	-63 539
Tekonurmikenttä tulot (ELY - palloliitto - seura)	-20 000		-20 000	-20 000	0
Ulkoliikuntapaikat yhteensä	85 000	240 000	325 000	375 478	-50 478
Vesihuollon erillisinvestoinnit					
KT-johtojen korjausrakentaminen	550 000		550 000	318 819	231 181
johtojen täydennysrakentaminen ja tonttijohdot	300 000		300 000	522 116	-222 116
Haja-asutusinvestoinnit	100 000		100 000	112 809	-12 809
Vesihuoltolaitoksen laitosinvestoinnit	100 000	130 000	230 000	287 107	-57 107
Kullanvuroen saneeraus	3 000 000		3 000 000	213 753	2 786 247
Siuro - Kullanvuori vesihuoltolinjat	700 000		700 000	231 361	468 639
Siuro - Kullanvuori (valtionosuus tulot)	-200 000		-200 000	0	-200 000
Vesihuollon erillisinvestoinnit yhteensä	4 550 000	130 000	4 680 000	1 685 965	2 994 035
Infrainvestoinnit määräraha yhteensä	9 253 000	1 967 798	11 220 798	8 243 324	2 977 474
Infrainvestoinnit tuloarvio yhteensä	-220 000	0	-220 000	16 493	-236 493

Investointien toteutuminen	Alkuperäinen talousarvio	Talous- arvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Maa- ja vesialueet					
Teke					
Pienet kiinteistöjärjestelyt	34 000		34 000	222 078	-188 078
Maa-alueiden hankinta	500 000	100 000	600 000	912 422	-312 422
Maa-alueiden myynti	-500 000		-500 000	-177 561	-322 439
Teke yhteensä	34 000	100 000	134 000	956 939	-822 939
Maa- ja vesialueet määräraha yhteensä	534 000	100 000	634 000	1 134 500	-500 500
Maa- ja vesialueet tuloarvio yhteensä	-500 000	0	-500 000	-177 561	-322 439
Koneet ja kalusto					
Konekeskus					
Konehankinnat, mm. kuorma-auto	302 000		302 000	259 164	42 836
Konekeskus yhteensä	302 000	0	302 000	259 164	42 836
Perusturva					
Terveyskeskus - hammashoitokoneet	22 000	540	22 540	22 531	9
Kehitysvammahuollon ensikertainen kalustaminen	62 000		62 000	50 882	11 118
Apuvälinelainaamon ensikertainen kalustaminen	62 000		62 000	55 066	6 934
Fysioterapian ensikertainen kalustaminen	40 000		40 000	19 043	20 957
Panoraamakuvauslaite	55 000	-12 540	42 460	38 400	4 060
Fysioterapian kuntosalin ensikert. kalustaminen	25 000		25 000	666	24 334
Th-tilan ensikertainen kalustaminen	10 000		10 000	12 529	-2 529
Elvytyssimuraattori	0	12 000	12 000	10 031	1 969
Perusturva yhteensä	276 000	0	276 000	209 148	66 852
Kasvatus- ja opetus					
Päiväkotien kalusteet	25 000		25 000	26 446	-1 446
Koulujen kalusteet	80 000		80 000	51 498	28 502
Kasvatus- ja opetus yhteensä	105 000	0	105 000	77 944	27 056
Koneet ja kalusto määräraha yhteensä	683 000	0	683 000	546 256	136 744
Osakkeet ja osuudet					
Hallinto					
Osakkeet ja osuudet	0	25 000	25 000	6 530 059	-6 505 059
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	-3 540 488	3 540 488
Hallinto yhteensä	0	25 000	25 000	6 530 059	-6 505 059
Osakkeet ja osuudet määräraha yhteensä	0	25 000	25 000	6 530 059	-6 505 059
Osakkeet ja osuudet tuloarvio yhteensä	0	0	0	-3 540 488	3 540 488
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Määräraha yhteensä	16 737 000	2 472 798	19 209 798	20 278 195	-1 068 397
Tuloarvio yhteensä	-720 000	0	-720 000	-3 716 256	2 996 256
Investoinnit netto	16 017 000	2 472 798	18 489 798	16 561 939	1 927 859

Tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2013		1.1. - 31.12.2012	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	10 053 593,11		9 739 214,66	
Maksutuotot	11 423 455,93		10 190 989,76	
Tuet ja avustukset	3 229 002,40		2 650 889,05	
Muut toimintatuotot	9 060 623,99	33 766 675,43	7 133 680,44	29 714 773,91
Valmistus omaan käyttöön		2 758 408,17		3 983 174,39
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-88 836 544,80		-83 887 784,06	
Palkat ja palkkiot	-68 044 150,90		-64 427 164,40	
Henkilösivukulut	-20 792 393,90		-19 460 619,66	
Eläkekulut	-16 777 263,37		-15 711 532,90	
Muut henkilösivukulut	-4 015 130,53		-3 749 086,76	
Palvelujen ostot	-65 439 650,53		-61 709 044,66	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 711 940,54		-11 465 218,39	
Avustukset	-10 121 607,23		-9 057 551,57	
Muut toimintakulut	-4 143 235,28	-180 252 978,38	-3 336 923,87	-169 456 522,55
Toimintakate		-143 727 894,78		-135 758 574,25
Verotulot		122 672 445,27		115 165 766,15
Valtionosuudet		39 601 516,00		36 453 218,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-825 495,95		-855 247,15	
Korkotuotot	105 913,17		139 006,65	
Muut rahoitustuotot	694 155,50		730 072,76	
Korkokulut	-1 574 759,30		-1 678 971,73	
Muut rahoituskulut	-50 805,32	-825 495,95	-45 354,83	-855 247,15
Vuosikate		17 720 570,54		15 005 162,75
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot		-11 069 538,73		-11 034 969,76
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset tuotot		2 884 936,50		
Satunnaiset kulut		0,00		-12 142 000,00
Tilikauden tulos		9 535 968,31		-8 171 807,01
Poistoeron muutos		171 624,08		361 268,77
Varausten muutos		0,00		37 180,52
Tilikauden ylijäämä (alij.)		9 707 592,39		-7 773 357,72

Rahoituslaskelma

	2013	2012
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	17 721	15 005
Satunnaiset erät	2 885	-12 142
Tulorahoituksen korjauserät	-7 768	9 066
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-20 278	-14 754
Rahoitusosuudet investointimenoihin	-2	183
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	11 486	3 198
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	4 044	556
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	-4
Antolainasaamisten vähennys	0	7
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	8 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 453	-8 303
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-3	-35
Vaihto-omaisuuden muutos	15	27
Saamisten muutos	-58	108
Korottomien velkojen muutos	571	840
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-929	2 640
RAHAVAROJEN MUUTOS	3 114	3 196
RAHAVARAT 31. 12.	22 754	19 640
1. 1.	19 640	16 444
	3 114	3 196

Nokian kaupungin tase 31.12.2013

VASTAAVAA	31.12.2013	31.12.2012
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	153 376,19	167 458,79
Aineelliset hyödykkeet	151 632 408,71	149 115 497,84
Maa- ja vesilauuet	20 675 614,36	19 654 364,10
Rakennukset	71 775 564,50	74 440 636,18
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 624 045,37	48 500 013,44
Koneet ja kalusto	2 640 164,21	2 989 791,73
Muut aineelliset hyödykkeet	38 484,55	38 484,55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	3 878 535,72	3 492 207,84
Sijoitukset	17 828 874,80	14 839 304,06
Osakkeet ja osuudet	17 658 124,57	14 668 553,83
Muut lainasaamiset	170 750,23	170 750,23
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	169 614 659,70	164 122 260,69
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	47 440,54	48 460,94
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 238,10	4 472,85
Muut toimeksiantojen varat	160 200,80	145 373,08
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	211 879,44	198 306,87
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	292 364,79	307 024,30
Saamiset	7 829 756,10	7 771 473,55
Pitkäaikaiset saamiset	498 151,04	558 089,92
Lainasaamiset	498 151,04	558 089,92
Lyhytaikaiset saamiset	7 331 605,06	7 213 383,63
Myyntisaamiset	4 124 387,29	3 970 743,88
Lainasaamiset	1 162,21	1 389,48
Muut saamiset	1 662 952,73	2 007 513,36
Siirtosaamiset	1 543 102,83	1 233 736,91
Rahoitusarvopaperit	6 385 583,40	6 157 825,82
Osakkeet ja osuudet	29 197,86	29 197,86
Muut arvopaperit	6 356 385,54	6 128 627,96
Rahat ja pankkisaamiset	16 368 661,15	13 481 987,01
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	30 876 365,44	27 718 310,68
VASTAAVAA YHTEENSÄ	200 702 904,58	192 038 878,24

VASTATTAVAA	31.12.2013	31.12.2012
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	83 853 598,46	83 853 598,46
Edellisten tilikausien yli- / alijäämät	16 782 479,80	24 555 837,52
Tilikauden yli- / alijäämä	9 707 592,39	-7 773 357,72
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	110 343 670,65	100 636 078,26
POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 307 223,79	1 478 847,87
Vapaaehtoiset varaukset	545 122,07	545 122,07
POISTOERO JA VAPAAEHT VARAUKS	1 852 345,86	2 023 969,94
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	12 142 000,00	12 142 000,00
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	12 142 000,00	12 142 000,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	47 320,37	37 341,89
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 837,20	5 071,95
Muut toimeksiantojen pääomat	340 647,24	340 207,27
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	392 804,81	382 621,11
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	41 679 655,63	43 033 656,82
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	37 175 000,00	37 425 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	4 504 655,63	5 608 656,82
Lyhytaikainen	34 292 427,63	33 820 552,11
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	7 750 000,00	7 850 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	1 104 001,19	1 103 342,96
Saadut ennakot	621 032,96	1 344 907,59
Ostovelat	4 627 996,20	4 951 191,30
Muut velat	5 063 668,91	6 115 872,90
Siirtovelat	15 125 728,37	12 455 237,36
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	75 972 083,26	76 854 208,93
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	200 702 904,58	192 038 878,24

Konsernituloslaskelma

	1.1. - 31.12.2013	1.1. - 31.12.2012
Toimintatuotot	71 584 301,45	66 752 750,40
Toimintakulut	-211 470 247,99	-203 575 402,41
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	19 561,48	-38 947,06
Toimintakate	-139 866 385,06	-136 861 599,07
Verotulot	122 522 667,55	115 007 877,24
Valtionosuudet	40 205 195,83	42 653 095,23
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	189 596,89	309 104,82
Muut rahoitustuotot	518 876,53	556 185,81
Korkokulut	-2 173 091,00	-2 483 671,19
Muut rahoituskulut	-220 946,98	-218 712,78
Vuosikate	21 175 913,76	18 962 280,06
Poistot ja arvonalentumiset:		
Poistot	-14 274 281,77	-14 289 648,46
Tilikauden yli- ja alipariarviot	-683,43	-23 181,11
Arvonalentumiset		-7 751,67
Satunnaiset erät	-43 966,54	-12 141 688,57
Tilikauden tulos	6 856 982,02	-7 499 989,75
Tilinpäätössiirrot	-32 294,28	1 138 162,23
Vähemmistöosuudet	-31 461,84	-45 328,69
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	6 793 225,90	-6 407 156,21

Konsernin rahoituslaskelma (1000 eur)

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	21 176	18 962
Satunnaiset erät	-44	-12 141
Tulorahoituksen korjauserä	-4 578	9 130
Toiminnan rahavirta yhteensä	16 554	15 951
 Investointien rahavirta		
Investointimenot	-24 930	-21 019
Rahoitusosuudet investointi menoihin	-1	230
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	7 964	3 264
Investointien rahavirta yhteensä	-16 967	-17 525
Toiminnan ja investointien rahavirta	-413	-1 574
 Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		-4
Antolainojen vähennykset		7
 Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 433	30 962
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 910	-25 897
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3	-143
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	-114	-41
 Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja varojen muutokset	-16	-66
Vaihtomaisuuden muutos	125	-1
Saamisten muutos	390	-3 715
Korottomien velkojen muutos	609	73
Rahoituksen rahavirta yhteensä	514	1 175
 RAHAVAROJEN MUUTOS	101	-399
 Rahavarat 31.12	23 998	23 897
Rahavarat 1.1.	23 897	24 296
RAHAVAROJEN MUUTOS	101	-399

Konsernitase	31.12.2013	31.12.2012
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet:		
Aineettomat oikeudet	490 199,29	538 507,11
Muut pitkävaikutteiset menot	352 390,84	299 196,94
Ennakkomaksut	83 882,47	38 725,17
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	926 472,60	876 429,22
Aineelliset hyödykkeet:		
Maa- ja vesialueet	21 816 883,24	20 884 958,97
Rakennukset	106 820 995,62	111 391 583,25
Kiinteät rakenteet ja laitteet	52 791 963,46	48 704 336,36
Koneet ja kalusto	4 230 634,49	5 015 739,28
Muut aineelliset hyödykkeet	72 569,74	76 106,26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 780 060,83	4 304 937,29
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	190 513 107,38	190 377 661,42
Sijoitukset:		
Osakusyhtiöosuudet	96 252,17	201 819,28
Muut osakkeet ja osuudet	7 677 582,05	1 201 229,56
Muut lainasaamiset	170 750,23	170 750,23
Muut saamiset	73 842,40	73 990,08
Sijoitukset yhteensä	8 018 426,85	1 647 789,15
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	365 777,17	544 472,52
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	4 238,10	5 348,21
Muut toimeksiantojen varat	160 200,80	145 373,08
Toimeksiantojen varat yhteensä	530 216,07	695 193,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus:		
Aineet ja tarvikkeet	661 174,71	796 695,36
Keskeneräiset tuotteet	12 529,45	23 766,10
Muu vaihto-omaisuus	615,80	766,60
Ennakomaksut		847,59
Vaihto-omaisuus yhteensä	674 319,96	822 075,66
SAAMISET		
Pitkäaikaiset saamiset:		
Lainasaamiset	498 151,04	558 089,92
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset (ly)	6 592 750,55	6 045 837,71
Lainasaamiset (ly)	2 738 890,36	3 920 409,55
Muut saamiset (ly)	2 210 034,79	2 761 963,98
Siirtosaamiset (ly)	2 130 481,39	1 636 067,07
Saamiset yhteensä	14 170 308,14	14 922 368,23
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	29 197,86	29 617,67
Joukkovelkakirjalainasaamiset	169 309,14	165 424,40
Muut arvopaperit	6 356 385,54	6 128 627,96
Rahoitusarvopaperit yhteensä	6 554 892,54	6 323 670,03
Rahat ja pankkisaamiset	17 442 873,92	17 573 242,84
VASTAAVAA YHTEENSÄ	238 830 617,46	233 238 430,35

	31.12.2013	31.12.2012
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	83 853 598,46	83 853 598,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	7 387,66	7 498,49
Arvonkorotusrahasto	14 003,08	14 213,16
Muut omat rahastot	125 498,86	126 804,34
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	15 855 480,33	22 441 467,57
Tilikauden yli-/alijäämä	6 793 225,91	-6 407 156,19
Oma pääoma yhteensä	106 649 194,30	100 036 425,84
VÄHEMMISTÖOSUUDET	322 096,34	305 571,42
POISTOERO JA VAPPAEHT.VARAUK.		
Poistoero	1 652 345,24	1 881 196,19
Vapaaehtoiset varaukset	5 221 009,22	4 988 441,56
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	1 586,61	2 530,85
Muut pakolliset varaukset	13 222 282,22	12 953 919,40
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	47 320,37	38 165,85
Lahjoitusrahastojen pääomat	126 237,52	145 446,48
Muut toimeksiantojen pääomat	658 775,00	836 218,85
Toimeksiantojen pääomat yhteensä	832 332,88	1 019 831,18
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen:		
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	66 580 897,05	67 140 635,55
Lainat julkisyhteisöiltä	4 538 065,68	5 662 533,05
Lainat muilta luotonantajilta	1 177 177,32	170 740,51
Saadut ennakot	778,20	1 055,67
Liittymismaksut ja muut velat	2 886,63	415 982,26
Siirtovelat	438 305,74	
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	72 738 110,62	73 390 947,04
Lyhytaikainen:		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (ly)	9 175 460,08	9 327 542,95
Lainat julkisyhteisöiltä (ly)	1 111 259,28	1 115 950,46
Lainat muilta luotonantajilta (ly)	17 230,72	20 381,80
Saadut ennakot (ly)	728 707,30	1 438 977,63
Ostovelat (ly)	6 276 187,69	6 877 952,77
Liittymismaksut ja muut velat (ly)	1 710 100,31	2 880 823,81
Siirtovelat (ly)	19 172 714,65	16 997 937,62
Lyhyt aikainen vieras pääoma yhteensä	38 191 660,03	38 659 567,04
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	238 830 617,46	233 238 430,53

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelmanmukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO -periaatteen mukaisesti hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen hankintamenoon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Verotuloihin on vuonna 2013 kirjattu ylimääräinen noin yhden miljoonan euron erä verrattuna vuoteen 2012. Kirjaus johtui verotilityslain muutoksesta, jolloin tilitysnopeus parani.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Yhteisyhteisö Kiinteistö Oy Tuuliharjun Pysäköinti ei ole mukana yhdistelyssä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaisia sisäisiä katteita pysyvissä vastaavissa ei ole ollut.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöistä Kuntien Hankintapalvelut Oy on yhdistelty pääomaosuus-menetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Nokian Vuokrakodit Oy:n rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoisia varauksia ei ole jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen velovelkaan.

Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Luottamustoimi	6 112	105 673	367 160	466 390
Hallintokeskus	84 985	38 505	201 553	165 318
Perusturvalautakunta	9 726 353	9 324 558	40 563 161	38 698 048
Kasvatus- ja opetuslautakunta	6 385 820	4 976 603	6 476 841	5 789 316
Vapaa-aikalautakunta	970 144	876 343	968 092	152 589
Tekninen lautakunta	10 233 296	7 746 970	16 950 184	14 430 734
Vesihuoltolaitokset	6 056 610	6 306 207	5 753 954	6 002 797
Rakennus- ja ympäristöltk	303 356	339 915	303 356	339 890
Yhteensä	33 766 676	29 714 774	71 584 301	66 768 578

Verotulojen erittely		
	2013	2012
Kunnan tulovero	111 836 943,49	106 158 148,37
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 149 352,04	2 832 478,97
Kiinteistövero	6 686 149,74	6 175 138,81
Verotulot yhteensä	122 672 445,27	115 165 766,15

Valtionosuuksien erittely		Kaupunki		Konserni	
		2013	2012	2013	2012
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus		48 794 501,00	46 830 968,00	48 794 501,00	46 830 968,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus		-2 555 088,00	-2 391 072,00	-2 555 088,00	-2 391 072,00
Järjestelmämuutoksen tasaus		-794 232,00	-794 232,00	-794 232,00	-794 232,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet		-5 843 665,00	-7 192 446,00	-5 843 665,00	-7 192 446,00
Yksikköhintarahoitukseen perustuva valtionosuus				603 679,83	6 199 877,23
Valtionosuudet yhteensä		39 601 516,00	36 453 218,00	40 205 195,83	42 653 095,23

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Satunnaiset tuotot				
- Pirkanmaan Liiton Pikespo Invest Oy:n osakkeiden				311,46
- Pirkon purkautumisesta aiheutunut myyntivoitto	2 884 936,50			
Satunnaiset tuotot yhteensä	2 884 936,50	0,00	0,00	962 727,85
Satunnaiset kulut				
- Pakollinen varaus Häpesuon puhdistukseen		12 142 000,00		12 142 000,00
- Pirkon purkautumisesta aiheutunut myyntitappio			43 966,54	
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	12 142 000,00	43 966,54	12 449 956,18

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Tampereen ympäristökuntien talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmistojen yhtenäistämistyön lisäksi päädyttiin yhtenäistämään poistosuunnitelma. Kv 16.06.08 §54 uusi poistosuunnitelma , käyttöön vuoden 2008 alusta.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu pysyvien vastaavien hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000€, on kirjattu vuosikuluksi.

Ensikertaisen kalustamisen osalta ei noudateta rakennusten poistoaikaa vaan kaluston.

Arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Tietokoneohjelmistot	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3 vuotta
Tutkimus- ja kehittämismenot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	3 vuotta
Konserniliikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Rakennukset		
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Hallinto- ja laitusrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Muut rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Rakennusten peruskorjaukset	Tasapoisto	10-30 vuotta
Vanhana ostetut rakennukset	Tasapoisto	5-20 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet, torit, puistot	Menojäännöspoisto	15 %
Sillat, laiturit, uimalat	Menojäännöspoisto	15 %
Muut maa- ja vesirakenteet	Menojäännöspoisto	20 %
Johtoverkostot ja –laitteet		
Vedenjakeluverkosto	Menojäännöspoisto	8 %
Viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	8 %
Kaukolämpöverkko	Menojäännöspoisto	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	Menojäännöspoisto	15 %
Puhelin- ja tietoliikenneverkko, keskusasema ja alakeskukset	Menojäännöspoisto	20 %
Maakaasuverkko	Menojäännöspoisto	15 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	Menojäännöspoisto	20 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet		
Sähkö-, vesi- ja lämpölaitosten laitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	Tasapoisto	15 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Kuljetusvälineet		
Rautaiset alukset	Tasapoisto	15 vuotta
Puiset alukset ja uivat työkoneet	Tasapoisto	8 vuotta
Kuljetusvälineet ja autot	Tasapoisto	5 vuotta
Kuorma-autot	Tasapoisto	10 vuotta
Muut liikennevälineet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut koneet ja kalusto		
Liikkuvat työkoneet	Tasapoisto	5 vuotta
Raskaat koneet	Tasapoisto	10 vuotta
Kevyet koneet	Tasapoisto	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	Tasapoisto	5 vuotta
Laitoskoneet ja –laitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Mittauslaitteet ja optiset instrumentit	Tasapoisto	3 vuotta
Atk-laitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Soittimet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukaan	

Poistojen ja keskimääräisten korvausinvestointien vastaavuus

	2012	2013	2014	2015	2016
Poistonalaiset investoinnit	13 836 985,23	12 771 401,76	19 130 800,00	19 433 000,00	15 692 430,00
Rahoitusosuudet	183 060,50	-1 793,02	925 000,00	0,00	460 000,00
Invest. Omahankintamenot	13 653 924,73	12 773 194,78	18 205 800,00	19 433 000,00	15 232 430,00
Suunnitelman mukaiset poistot	11 034 969,76	11 069 538,73	8 743 256,00	8 988 068,00	9 239 733,00
Viiden vuoden keskiarvo					
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot				9 815 113,10	
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno				15 859 669,90	
Ero				-6 044 556,80	
poikkeama-%				-38 %	

Nokian kaupungin investointitasoa on alennettu viime vuosina noin 15 miljoonan tasoon. Taso on kehittyvälle ja kasvavalle kunnalle hyvin tiukka. Investointitason pudottaminen aikaisempien vuosien yli 20 miljoonan tasosta on johtanut siihen, että ero poistojen tasoon on pienentynyt. Esimerkiksi vuonna 2009 ero oli vielä 59 %. Investointitaso tulee kuitenkin olemaan myös tulevaisuudessa poistotasoa suurempi väestön kasvun vuoksi.

Väestönkasvu edellyttää uusinvestointeja mm. varhaiskasvatuksessa ja koulutoimessa sekä uusien asuntoalueiden infrastruktuurissa.

Poisto-ohjelma on yhtenevä muiden Tampereen kehyskuntien kanssa (pl. Pirkkala).

Pakollisten varausten muutokset				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Eläkevaraus 1.1.	0,00	0,00	2 530,85	3 426,22
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-944,24	-895,37
Eläkevaraus 31.12.	0,00	0,00	1 586,61	2 530,85
Potilasvahinkovastuuvaraus 1.1.	0,00	0,00	778 118,28	762 826,08
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00	273 424,13	15 292,20
Potilasvahinkovastuuvaraus 31.12.	0,00	0,00	1 051 542,41	778 118,28
Muut pakolliset varaukset 1.1.	12 142 000,00	0,00	12 175 801,12	34 910,23
Lisäykset tilikaudella	0,00	12 142 000,00	0,00	12 142 000,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	0,00	-5 061,31	-1 109,11
Muut pakolliset varaukset 31.12.	12 142 000,00	12 142 000,00	12 170 739,81	12 175 801,12

Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja tappiot				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitto	4 903 400,59	3 037 906,36	4 903 400,59	3 037 906,36
Osakkeiden myyntivoitot	3 697,83	2 077,77		2 077,77
Muu pysyv.vastaavien myynti	10 403,23	36 000,00	15 583,67	1 003 773,81
Myyntivoitot yhteensä	4 917 501,65	3 075 984,13	4 918 984,26	4 043 757,94
Muut toimintakulut				
Muiden pysyvien vastaavien myyntitappiot	34682,34		37 832,34	325 207,70
Myyntitappiot yhteensä	34682,34		37 832,34	325 207,70

Rahoitustuotot ja kulut		
	2013	2012
Osinkotuotot ja osuuspääomat		
Pirkanmaan sair.hoitopiiri	159 303,09	159 303,09
Muut	13 190,17	20 435,48
Ketolanmäki osingot	197 062,25	193 179,25

Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet				
	Aineettomat hyödykkeet			Yhteensä €
	Tietokone- ohjelmistot	Muut pit- kävaikuttei- set menot	Ennakko- maksut ja kesk.er.h.	
Poistamaton hankintameno 1.1.2013	3 201,83	164 256,96	0,00	167 458,79
Lisäykset tilikauden aikana	3 000,00	133 760,41	0,00	136 760,41
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	3 205,94	147 637,07	0,00	150 843,01
Arvonlennukset ja niiden palautukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.2013	2 995,89	150 380,30	0,00	153 376,19
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	2 995,89	150 380,30	0,00	153 376,19
Olennaiset lisäpoistot				
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00		0,00

	Aineelliset hyödykkeet							
	Maa- ja vesi- alueet, Liittymis- maksut	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennakko- maksut ja kesk.er.h.	Yhteensä €	
Poistamaton hankintameno 1.1.2013	19 654 364,10	74 440 636,18	48 500 013,44	2 989 791,73	38 484,55	3 492 207,84	149 115 497,84	
Lisäykset tilikauden aikana	1 198 811,32	1 365 989,69	6 774 899,84	546 255,84		3 711 997,94	13 597 954,63	
Rahoitusosuudet tilikaudella		1 280,00	-16 493,02				-15 213,02	
Vähennykset tilikauden aikana	177 561,06						177 561,06	
Siirrot erien välillä		190 489,69	3 135 180,37			-3 325 670,06	0,00	
Tilikauden poisto		4 220 271,06	5 802 541,30	895 883,36			10 918 695,72	
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00	
Poistamaton hankintameno 31.12.2013	20 675 614,36	71 775 564,50	52 624 045,37	2 640 164,21	38 484,55	3 878 535,72	151 632 408,71	
						3 878 535,72		
						0,00		
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	20 675 614,36	71 775 564,50	52 624 045,37	2 640 164,21	38 484,55	3 878 535,72	151 632 408,71	
Olennaiset lisäpoistot								
Erittely olennaisista lisäpoistoista	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	

Pysyvien vaastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet							
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Osakkuus- yhteisö osakk. ja -osuudet	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä €	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä €
Tilit	1201	1203	1205	1207	1212	1238		
Hankintameno 1.1.2013	3 454 679,11	10 323 351,26	22 100,00	12 000,00	856 423,46	14 668 553,83	170 750,23	170 750,23
Lisäykset	25 000,00				6 505 058,95	6 530 058,95		0,00
Vähennykset	10 000,00	3 492 171,25			38 316,96	3 540 488,21		0,00
Siirrot erien välillä						0,00		0,00
Hankintameno 31.12.2013	3 469 679,11	6 831 180,01	22 100,00	12 000,00	7 323 165,45	17 658 124,57	170 750,23	170 750,23
Arvonlennukset						0,00		
Arvonkorotukset						0,00		
Kirjanpitoarvo 31.12.2013	3 469 679,11	6 831 180,01	22 100,00	12 000,00	7 323 165,45	17 658 124,57	170 750,23	170 750,23

Maa- ja vesialueet	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Kiiteistöjen liittymismaksut	569 402,69	505 091,88	1 021 970,77	957 789,57
Muut maa- ja vesialueet	20 106 211,67	19 149 272,22	20 794 912,47	19 839 364,49
Maa- ja vesialueet yhteensä	20 675 614,36	19 654 364,10	21 816 883,24	20 797 154,06

Saamisten erittely		
	2013	2012
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Lainasaamiset		
Myyntisaamiset	64 674,88	
Saamiset yhteisyhteisöiltä		
Lainasaamiset	481 252,96	529 378,24
Saamiset kuntayhtymiltä		
Myyntisaamiset	66 134,63	1 302,00
Siirtosaamiset	32 264,09	313 025,10
Saamiset yhteensä	644 326,56	843 705,34

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	159 303,09	159 303,09	153 478,14	161 650,45
Kelan korvaus työterveyshuollosta	841 175,44	394 235,56	960 112,02	512 415,15
Ulkopuolisen rahoituksen jaksotus	32 264,09		150 809,19	219 490,64
Lääkäreiden koulutuskorvaukset			17 720,76	20 617,56
Muut tulojäämät	510 360,21	680 198,26	821 618,40	819 697,35
Tulojäämät yhteensä	1 543 102,83	1 233 736,91	2 103 738,52	1 362 488,40
Menoennakot				
Etukäteen maksetut maksut			26 742,87	21 337,78
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 543 102,83	1 233 736,91	2 130 481,39	1 755 208,93

Rahoitusarvopaperit		
	2013	2012
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankinta-arvo	133 854,47	99 608,28
Kirjanpitoarvo 31.12.	29 197,86	29 197,86
Erotus	104 656,61	70 410,42
Muut rahastosijoitukset		
Jälleenhankinta-arvo	6 373 672,31	6 721 401,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 356 385,54	6 128 627,98
Erotus	17 286,77	592 773,33

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erittely				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Peruspääoma 1.1.	83 853 598,46	83 853 598,46	83 853 598,46	83 853 598,46
Peruspääoma 31.12.	83 853 598,46	83 853 598,46	83 853 598,46	83 853 598,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 1.1.			7387,66	0
Siirrot pääomaan tilikaudella			0	7498,49
Siirrot pääomasta tilikaudella			0	0
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.12.			7387,66	7498,49
Arvonkorotusraho 1.1.			14 003,08	297 683,87
Siirrot rahastoon tilikaudella			0,00	0,00
Siirrot rahastosta tilikaudella			0,00	-283 470,71
Arvonkorotusraho 31.12.			14 003,08	14 213,16
Muut rahastot				
Oppisopimustoiminnan kehittämisraho 1.1.			0,00	330 712,90
Vähennykset			0,00	-330 712,90
Oppisopimustoiminnan kehittämisraho 31.12.			0,00	0,00
Vahinkoraho 1.1.			0,00	55 432,94
Vähennykset			0,00	-55 432,94
Vahinkoraho 31.12.			0,00	0,00
Stipendirafo 1.1.			0,00	14 961,31
Vähennykset			0,00	-14 961,31
Stipendirafo 31.12.			0,00	0,00
Pirkon kehittämisraho 1.1.			0,00	433 790,56
Siirrot rahastoon tilikaudella			0,00	0,00
Siirrot rahastosta tilikaudella			0,00	-433 790,56
Pirkon kehittämisraho 31.12.			0,00	0,00
Lainanlyhennysrahastot 1.1.			10 107,05	34 996,13
Siirrot rahastoon tilikaudella			0,00	7 000,00
Vähennykset			0,00	-29 202,39
Lainanlyhennysraho 31.12.			10 107,05	12 793,74
Rakennusraho 1.1.			47 992,09	46 644,56
Vähennykset			0,00	-1 470,00
Rakennusraho 31.12.			47 992,09	45 174,56
Rahastopääomat 1.1.			68 111,77	69 844,37
Lisäykset			59,60	65,06
Vähennykset			-640,74	-1 073,39
Rahastopääomat 31.12.			67 399,72	68 836,04
Muut rahastot yhteensä			125 498,86	126 804,34
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	24 555 837,52	20 254 000,44	22 441 467,57	18 635 049,66
Siirto edelliseltä tilikaudelta	-7 773 357,72	4 301 837,08	-6 407 156,19	4 094 617,09
Lisäykset			38 902,99	
Vähennykset			-217 734,04	-288 199,18
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	16 782 479,80	24 555 837,52	15 855 480,33	22 441 467,57
Tilikauden ylijäämä	9 707 592,39	-7 773 357,72	6 793 225,91	-6 407 156,19
Oma pääoma yhteensä	110 343 670,65	100 636 078,26	106 649 194,30	100 748 520,07

Erittely poistoeron muutoksista		
	2013	2012
Kertynyt poistoero 1.1.2013	1 478 847,87	1 840 116,64
Poistoeron lisäys/Linnavuori-Kullaavuori siirtoviemäri		37 180,52
Kauden poistoero		
Rakennukset/Paloasema	-67 207,96	-67 207,96
Aineettomat hyöd./Valtatie 3:n katutyöt	-101 442,33	-331 233,20
-Nokian kaupungin osuus valtion työstä		
Kiint. rakenteet ja -laitteet/	-2 973,79	-8,13
Linnavuori-Kullaavuori siirtoviemäri		
Kertynyt poistoero 31.12.2013	1 307 223,79 €	1 478 847,87 €

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai pitemmän ajan kuluttua		
	2013	2012
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta	6 150 000,00	3 300 000,00
Lainat muilta kotimaisilta	4 682 094,85	8 686 311,92
Lainat muilta lainanantajilta		500 000,00
	10 832 094,85	12 486 311,92

Pakolliset varaukset				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Eläkevaraukset	0,00	0,00	1 586,61	2 530,85
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovastuuvaraus (ky)	0,00	0,00	1 051 542,41	778 118,28
Muut pakolliset varaukset	12 142 000,00	12 142 000,00	12 170 739,81	12 175 801,12
Muut pakolliset varaukset yhteensä	12 142 000,00	12 142 000,00	13 222 282,22	12 953 919,40

Vieras pääoma		
	2013	2012
Velat tytäryhteisöille	Lyhytaik.	Lyhytaik.
Ostovelat	92,55	84,93
Velat kuntayhtymille, joissa jäsenenä		
Ostovelat	79 401,92	156 314,14

Sekkilimiitti		
	2 013	2 012
Konsernitilin saldo 31.12.	3 956 317,30	10 489 226,99

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Valtionosuusennakko	80 079,00		508 942,67	535 609,76
Menojäämät				
Jaksotetut palkat	664 404,58		968 391,69	3 490 102,46
Lomapalkkavelka	11 197 491,44	10 612 637,22	14 043 474,45	10 612 637,22
Sosiaalikulut	1 611 373,26	1 310 520,68	1 635 841,90	1 310 520,68
Korkojaksotukset	376 444,59	428 558,31	610 627,72	661 364,32
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri	627 041,56		622 487,40	
Muut menojäämät	568 893,94	103 521,15	782 948,82	387 207,86
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	15 125 728,37	12 455 237,36	19 172 714,65	16 997 442,29

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Leasingvastuiden yhteismäärä				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Leasing- ja muut vastuut	3 065 093,60	2 138 110,43	3 863 168,40	2 972 779,57

Vastuusitoumukset				
	Kaupunki		Konserni	
	2013	2012	2013	2012
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	33 597 989,48	33 597 989,48		
Jäljellä oleva pääoma	28 323 655,95	28 111 912,23		
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	5 887 352,83	5 887 352,83	6 628 656,08	4 441 629,38
Jäljellä oleva pääoma	3 199 177,75	2 800 777,03	4 006 245,90	3 607 845,18

Muut vastuusitoumukset		
	2013	2012
Jäljellä oleva rahastosijoitussitoumus Tamseed Ky	5 541,67	5 950,71
Tasku Ky	0,00	5 856,00
Kuntien takauskeskus		
Kunnan osuus Kuntien takauskeskuksen takausvastuusta	140 983 681,10	119 750 007,48
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	94 551,38	84 599,62

Sopimusvastuut		
	2013	2012
Maankäyttösopimuksista aiheutuvat velvoitteet		
Sammaliston maankäyttösopimus		2 056 515,00
CityPrisma	4 100 000,00	

Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä		
	2013	2012
Hallintokeskus	30	31
Tekninen keskus	338	331
Kasvatus- ja opetuskeskus	903	880
Vapaa-aikakeskus	48	49
Perusturvakeskus	739	700
Yhteensä	2 058	1 991

Henkilöstökulut		
	2013	2012
Palkat ja palkkiot	69 261 883,66	65 556 863,81
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	16 777 263,37	15 711 532,90
Muut henkilösivukulut	4 015 130,53	3 749 086,76
Henkilöstökorvaukset	-1 217 732,76	-1 129 699,41
Jaksotukset		
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	88 836 544,80	83 887 784,06
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	534 573,36	543 439,15

Palkat ja sivukulut sisältävät jaksotukset.

Tilintarkastajan palkkiot		
	2013	2012
Tilintarkastuspalkkiot	24 644,02	
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan avustaminen	12 692,87	
Muut palkkiot	5 160,19	
Palkkiot yhteensä	42 497,08	

Omistukset muissa yhteisöissä

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuus- ja yhteisyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Nokian Vuokrakodit Oy	Nokia	100 %	100 %	3 519	28 821	200
Siuron Liiketalo Oy	Nokia	79 %	79 %	56	9	2
Verte Oy	Nokia	59,5 %	60,4 %	156	39	6
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Nokian Vesi Oy	Nokia	100 %	100 %			
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	Tampere	4,28 %	4,28 %	6 918	9 979	284
Pirkanmaan liitto	Tampere	6,10 %	6,10 %	89	49	-2
Tampereen kaupunkiseudun ky	Tampere	8,80 %	8,80 %	22	23	5
Sastamalan koulutusky	Sastamala	2,59 %	2,59 %	485	270	4
Osakkuusyhteisöt						
Kuntien Hankintapalvelut Oy	Pirkkala	22,1	22,1	81	21	20
Yhdistelemättömät Yhteisyhteisöt						
Kiint. Oy Tuuliharjun Pysäköinti Oy	Nokia	50 %	50 %			

Eriytetyt tilinpäätökset**Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma**

	2013	2012
Liikevaihto	6 473 742,25	6 619 352,05
Liiketoiminnan muut tuotot	20 967,45	36 917,36
Valmistus omaan käyttöön	530 899,73	513 768,34
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 211 382,14	-1 207 645,63
Palvelut	-1 194 023,48	-1 259 663,08
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 092 382,18	-1 113 101,92
Henkilösivukulut	-299 036,17	-294 700,05
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 456 211,44	-2 434 869,39
Liiketoiminnan muut kulut	-239 865,43	-214 926,81
Liikelylijäämä	532 708,59	645 130,87
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	2 515,72	3 829,91
Korkokulut	-182 115,14	-220 972,92
Korvaus peruspääomasta	-435 190,00	-435 190,00
Muut rahoituskulut	-184,14	-305,71
YLIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	-82 264,97	-7 507,85
Poistoerojen lisäys / vähennys	2 973,79	-37 172,39
Vapaaehtoisten varausten lisäys	0,00	37 180,52
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	-79 291,18	-7 499,72
Sijoitetun pääoman tuotto, %	2,4	2,8
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,2	1,5
Voitto %	-1,3	-0,1

Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

	2013	2012
Toiminnan rahavirta		
Liikelyljäämä	532 708,59	645 130,87
Poistot ja arvonalentumiset	2 456 211,44	2 434 869,39
Rahoitustuotot ja kulut	-614 973,56	-652 638,72
	2 373 946,47	2 427 361,54
Investoinnin rahavirta		
Investointimenot	-3 342 382,74	-2 021 728,20
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	13 000,00
	-3 342 382,74	-2 008 728,20
Toiminnan ja investoinnin rahavirta	-968 436,27	418 633,34
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	1 200 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 200 000,00	-1 080 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos	8 310,73	20 960,69
Saamisten muutos	232 237,10	-264 703,67
Korottomien velkojen muutos kunnalta	2 361 923,93	-787 003,52
Korottomien velkojen muutos muilta	-434 035,49	492 113,16
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	968 436,27	-418 633,34
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta 1000 €	-2 827	-4 509
Investointien tulorahoitus, %	71,0	120,8
Pääomanmenojen tulorahoitus, %	52,3	78,6

Vesihuoltolaitoksen tase

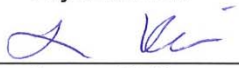
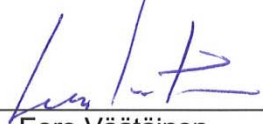
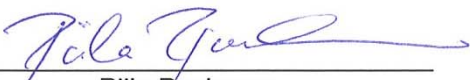
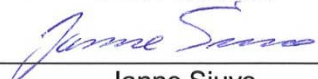
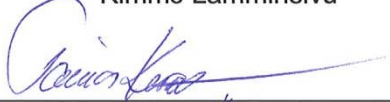
VASTAAVAA	2013	2012
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	869,22	28 439,09
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteistöjen liittymismaksut	50 141,46	50 141,46
Rakennukset	1 454 300,90	1 598 146,34
Kiinteät rakenteet ja laitteet	27 638 287,87	26 238 202,52
Koneet ja kalusto	181 702,56	216 155,09
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	812 028,75	1 120 074,96
PYSYVÄT VASTAAVAT	30 137 330,76	29 251 159,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	126 655,89	134 966,62
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 359 765,95	1 588 453,05
Muut saamiset	3 570,00	7 120,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 489 991,84	1 730 539,67
VASTAAVAA YHTEENSÄ	31 627 322,60	30 981 699,13
VASTATTAVAA	2013	2012
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	14 503 791,51	14 503 791,51
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-279 245,26	-430 292,38
Tilikauden ylijäämä	-79 291,18	158 546,84
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	14 145 255,07	14 224 546,25
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoerot	34 198,60	37 172,39
Vapaaehtoiset varaukset	545 122,07	545 122,07
POISTOERO JA VAP.EHT.VARAUKSET YHTEENSÄ	579 320,67	582 294,46
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 340 000,00	2 690 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	3 325 000,00	4 175 000,00
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	350 000,00	350 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä	850 000,00	850 000,00
Ostovelat	302 443,17	630 179,33
Korottomat velat kunnalta	9 153 676,34	6 791 752,41
Muut velat	208 624,37	255 061,26
Siirtovelat	373 002,98	432 865,42
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-16 902 746,86	16 174 858,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-31 627 322,60	30 981 699,13
Omavaraisuus, %	-46,6	47,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	-241,2	230,8
Kertynyt alijäämä, 1000 €	-359	-272
Lainakanta 31.12. 1000 €	6865	8065

Allekirjoitukset

Tilinpäätös tilikaudelta 1.1.-31.12.2013

Nokiassa, 31. päivänä maaliskuuta 2014

NOKIAN KAUPUNGINHALLITUS

Arja Laitinen
Leena Kallio
Jarmo Kork
Anneli Lehtonen
Leo Lähde
Eero Väättä
kaupunginjohtaja
Piila Paalanen
Janne Siuvo
Roope Lehto
Kimmo Lamminsivu
TAINA KORANEN

Tilintarkastajan merkintä:

Edellä oleva tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpito-tavan mukaisesti.

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Nokiassa, 16.5.2014

BDO Audiator Oy, JHTT-yhteisö

Hanna Kuhanen
tilintarkastaja, JHTT, KHT

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi
www.audiator.fi

BDO Auditor Oy
Vattuniemenranta 2
00210 Helsinki

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2013

Nokian kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Nokian kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2013. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liite-tiedot.

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konsernijohto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisien virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Nokialla 16. toukokuuta 2014

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hanna Kuhanen'.

Hanna Kuhanen
JHTT, KHT

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista sekä tositelajeista

	Pääkirja		
	Päiväkirja		
	Tasekirja		
	Laskutusjärjestelmien tulosteet		
	Palkkalaskennan tulosteet		
	Saatava- ja velkareskonttien tulosteet		
	Käyttöomaisuuslaskennan tulosteet		
	Konsernitilinpäätöksen yhdistely- ja eliminointitulosteet		
	Varastokirjanpidon tulosteet		
Tositelajit			
ALKUSA	Nrosarja	1	Alkusaldot
BUD	Nrosarja	2	Talousarvio
BUDL	Nrosarja	3	Lisämäärärahat
BUDKS	Nrosarja	5	Käyttösuunnitelma
MUIST1	Nrosarja	10	Muistio, ulkoinen RD
MUIST2	Nrosarja	14	Muistio, ulkoinen RD
MUISRO	Nrosarja	15	Muistio, ulk.Rondo
MUISIS	Nrosarja	20	Muistio, sis. RD
MUISRS	Nrosarja	25	Muistio, sis. Rondo
KOMTOS	Nrosarja	34	Käyttöomaisuus
YMR10	Nrosarja	100	MR Laskulaji 10
PANKKI	Nrosarja	101	Pankin tiliote
PALKAT	Nrosarja	102	Palkat
YMR11	Nrosarja	110	MR Laskulaji 11
VARAST	Nrosarja	111	Sonet varasto
EFFSOS	Nrosarja	113	Effica sos.toimi
KONE2	Nrosarja	116	Kone ja kuljetus
VESI	Nrosarja	118	Vesikanta
YMR12	Nrosarja	120	MR Laskulaji 12
YMR13	Nrosarja	130	MR Laskulaji 13
YMR14	Nrosarja	140	MR Laskulaji 14
YMR15	Nrosarja	150	MR Laskulaji 15
YMR16	Nrosarja	160	MR Laskulaji 16
YMR17	Nrosarja	170	MR Laskulaji 17
YMR18	Nrosarja	180	MR Laskulaji 18
YMR19	Nrosarja	190	MR Laskulaji 19
YMR21	Nrosarja	210	MR Laskulaji 21
YMR23	Nrosarja	230	MR Laskulaji 23
YMR24	Nrosarja	240	MR Laskulaji 24
YMR25	Nrosarja	250	MR Laskulaji 25
YMR35	Nrosarja	350	MR Laskulaji 35
YMR40	Nrosarja	400	MR Laskulaji 40
YMR41	Nrosarja	410	MR Laskulaji 41
YMR42	Nrosarja	420	MR Laskulaji 42
YMR43	Nrosarja	430	MR Laskulaji 43
YMR44	Nrosarja	440	MR Laskulaji 44
YMR45	Nrosarja	450	MR Laskulaji 45
YMRMAN	Nrosarja	511	Manuaalisuoritukset
YMRVII	Nrosarja	521	Viitesuoritukset
YMR53	Nrosarja	530	MR Laskulaji 53
YMRHYV	Nrosarja	531	Hyvityslaskujen kuittaus
YMR54	Nrosarja	540	MR Laskulaji 54
YMRK	Nrosarja	541	Tileistä poisto
YMR58	Nrosarja	580	MR Laskulaji 58
YMR68	Nrosarja	680	MR Laskulaji 68
YMR69	Nrosarja	690	MR Laskulaji 69
YMR70	Nrosarja	700	MR Laskulaji 70
YMR72	Nrosarja	720	MR Laskulaji 72
YMR73	Nrosarja	730	MR Laskulaji 73
YMR80	Nrosarja	800	MR Laskulaji 80
OSTOT	Nrosarja	801	Ostolaskut
YMR81	Nrosarja	810	MR Laskulaji 81
YMR82	Nrosarja	820	MR Laskulaji 82
OMAKSU	Nrosarja	899	Ostomaksut
YMR99	Nrosarja	990	MR Laskulaji 699

NOKIAN KAUPUNGIN HYVINVOINTITILINPÄÄTÖS 2013

1. HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN NOKIAN KAUPUNGISSA

Vuosittain valmistettava hyvinvointitilinpäätös on ensisijaisesti kaupungin luottamushenkilöille ja henkilöstölle suunnattu yhteenveto nokialaisten hyvinvoinnin tilasta. Vuonna 2011 voimaan tullut terveydenhuoltolaki velvoittaa kunnat seuraamaan asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista on raportoitava valtuustolle vuosittain, ja lisäksi on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus. Nokian kaupunginvaltuusto hyväksyi vuoden 2014 talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä vuosien 2013–2016 laajan hyvinvointikertomuksen seurantamittarit.

Hyvinvoinnin edistäminen on vuonna 2013 valmistuneen Nokian kaupungin onnistumissuunnitelman eli kaupunkistrategian, **Hyvinvoiva Nokia 2016**, tavoite ja punainen lanka. Onnistuminen hyvinvointityössä edellyttää eteenpäin menoa joka tasolla. On kehitettävä hyvinvointirakenteita, selkiytettävä kaikkien toimijoiden perustehtävää sekä tehtävä yhteistyötä. Onnistumissuunnitelman hyväksymisen jälkeen on ollut valmisteilla lastensuojelulain sekä uuden ikäihmisten lain mukaisten hyvinvointiohjelmien päivitys. Molemmat ohjelmat on tarkoitus saattaa onnistumissuunnitelma – formaattiin, jotta ne olisivat linjassa hierarkisesti korkeimman tason asiakirjan kanssa ja jotta niistä tulisi sekä helpommin luettavia että käytettäviä.

Kaikki toimialat kattava hyvinvointi organisaatio vahvistui vuoden 2013 aikana merkittävästi, kun hyvinvointiryhmien toiminta vakiintui. Hyvinvointiryhmän kokoonpanoa laajennettiin ja sen ohjaukseen on alettu hiljalleen siirtää muita kunnan teemaryhmiä. Myös hyvinvointitietoa tuottavien järjestelmien kehittäminen on edistynyt: sähköinen hyvinvointikertomus on työkaluna tullut tutuksi ja perinteisestä talousarviokirjasta on tulossa hyvinvointisuunnitelma ja tilinpäätöksestä hyvinvointitilinpäätös. Kunnan vuosikellon mukaisten asiakirjojen kehittäminen vaatii tiedolla johtamisen omaksumista sekä palvelu- ja tulosaluekohtaisten mittareiden kehittämistä siten, että ne vielä paremmin kertovat hyvinvoinnin tilasta suoritteiden sijaan.

Nokian kaupunki on ollut vuodesta 2012 lähtien mukana Terveempi Pohjois-Suomi 2 – hankkeen Pirkanmaan osahankkeessa, jota koordinoi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri. Hankkeen tavoitteena on ollut tukea kuntien hyvinvointirakenteita ja johtamista sekä ohjata sähköisen hyvinvointikertomuksen valmistamista hankekunnissa. Maakunnallinen hanke päättyy vuoden 2014 kesäkuussa, mutta työ jatkuu niin Pirkanmaal- la kuin Nokialla, koska jälkimmäisessä on hyvinvointistrategia ja maakunnassa alueellisen koordinaation on päättänyt ottaa jatkossakin vastuulleen sairaanhoitopiiri.

2. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN RAKENTEET

Terveydenhuoltolain yksi keskeinen sisältö liittyy hyvinvointirakenteiden ja johtamisen kehittämiseen kun- nissa. Laki velvoittaa nimeämään terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutahot. Lisäksi lakiin sisältyy yhteistyön tekemisen velvoite eri toimialojen kesken. Nokia kaupungissa on lain mukainen hyvinvointiorga- nisaatiorakenne (kuva 1.).

Kuva 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet Nokialla.

Kaupunginjohtajan johtoryhmä toimii Nokialla hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmänä. Hyvinvointiryhmän kokoonpanoa laajennettiin talousjohtajan päätöksellä (§ 10 14.3.2013). Samassa päätöksessä on määritetty hyvinvointiryhmän tehtävät:

- valmistella hyvinvoinnin ja terveydenedistämisen asiat omalta osaltaan johtoryhmälle,
- valmistella hyvinvointikertomus yhdessä johtoryhmän kanssa,
- kehittää ja koordinoida omalta osaltaan toimialojen kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen hyviä käytäntöjä,
- tuottaa tietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista sekä palvelujärjestelmän toimivuudesta,
- koordinoida kaupungin sisäisten hyvinvoinnin teemaryöryhmien työtä

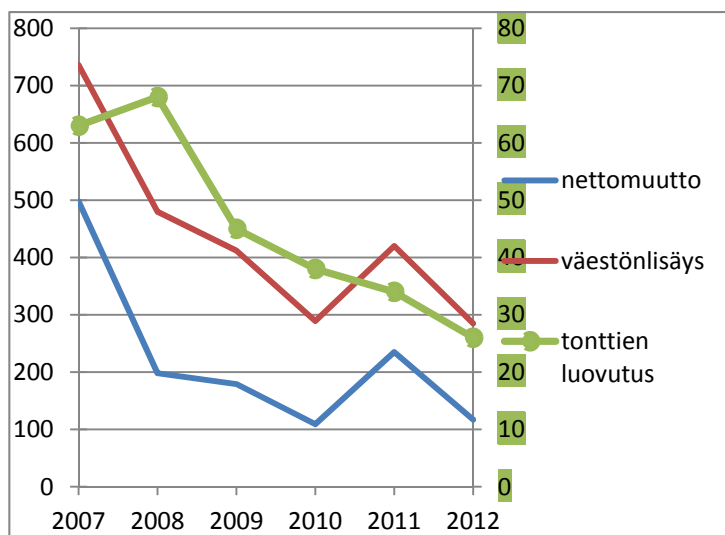
3. HYVINVOINTITIEDON TARKASTELUA

Nokian kaupungilla on käytössään sähköinen hyvinvointikertomus, jonne on koottu valtuustokaudella 2013–2016 seurattavat mittarit. Valtuuston hyväksymiin laajan kertomuksen mittareihin on lisätty kaksi poliisitilastoa: katurivallisuusindeksi ja kotihälytysten määrä perheväkivallan osalta. Hyvinvointitilinpäätöksen tarkastelu on ryhmitelty sähköisen hyvinvointikertomuksen mukaisesti kuuteen eri indikaattoripakettiin. Indikaattoritaulukot on liitetty hyvinvointitilinpäätöksen loppuun. Kaikki indikaattoritiedot eivät ole sähköisen kertomukseen päivittyneet, vaan käytössä on edelleen SOTKANetistä¹ saatavilla olevat vuosien 2011 tai 2012 arvot. Vuonna 2013 tehdyn kouluterveyskyselyn tuloksia on tarkasteltu nyt käsillä olevassa tilinpäätöksessä laajemmin, koska tulokset ovat ajankohtaisia. Myös poliisin tilastotieto ja ikäihmisten indikaattoritiedot ovat pääosin ajantasaisia.

¹ Indikaattoritietopankki SOTKANet on Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) tietopalvelu, joka sisältää keskeisiä kuntatasoisia tilastotietoja väestön terveydestä ja hyvinvoinnista. Lisätietoja www.sotkanet.fi

3.1 Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima (Paketti 1)

Vuoden 2013 lopussa Nokian kaupungin väkiluku oli väestörekisterikeskuksen tietojen mukaan 32 677. Kuviossa yksi on esitetty kuvaajia nettomuuton, väestönlisäyksen ja tonttien luovutuksen kehityksestä vuosina 2007–2012. Vuoteen 2009 asti Nokialla oli tavoitteena noin 300 asukkaan vuosittainen kasvu. Esitettyjen lukujen valossa tavoite on saavutettu ja vuoden 2010 jälkeen kasvatavoitetta ei ole enää määritelty. Ilman vuosien 2006 ja 2007 merkittävää nettolisäystä, kasvu olisi ollut maltillisempaa.

Kuvio 1. Nettomuutto, väestönlisäys ja tonttien luovutus Nokialla vuosina 2007-2012. Lähde: Nokian kaupunki.

Nokian väestön ikärakenteeseen perustuva huoltosuhte on kasvussa. Vuonna 2011 vastaava lukema oli 56,1. Huoltosuhteen korkeus selittyy kunnan lapsivoittoisuudella, joka on seurausta kaupungin harjoittamasta tonttipolitiikasta. Tulevina vuosina vanhempien ikäluokkien koko kasvaa työikäisen luokan pienentyessä. Huoltosuhdelukema on verrattain korkea myös muissa Tampereen kehyskunnissa (Lempäälä, Kangasala, Pirkkala, Ylöjärvi) seutukunnan keskimääräisen huoltosuhteen ollessa alhaisempi.

Työllisten määrä oli vuonna 2008 Nokialla 45,7 %, laski vuoden 2009 loppuun tultaessa 42,3 % ja oli vuonna 2010 43 %. Vuoden 2011 lopussa työllisten määrä oli 43,9 %. Pirkanmaan työttömyys oli yleisesti kasvussa vuonna 2013. Nokialla työttömyys oli joulukuussa 2013 15,0 % (työttömiä 2353), mikä on 339 työtöntä enemmän kuin vuoden alussa.² Vaikeasti työllistyvien 15–64 –vuotiaiden osuus on nousussa vuodesta 2009 lähtien, mutta pysyi samana vuosina 2011 ja 2012.

Korkea-asteen koulutuksen saaneita oli Nokialla 15 vuotta täyttäneistä vuonna 2012 27,6 %, kun muiden Tampereen kehyskuntien osuus vaihteli 39,1 % (Pirkkala) ja 29 % (Ylöjärvi) välillä. Vastaavasti keskiasteen koulutuksen saaneita oli Nokialla vuonna 2012 15 vuotta täyttäneistä 41,8 %. Tampereen seutukunnan alueella keskiasteen koulutuksen saaneita on keskimäärin 40,8 %. Kaiken kaikkiaan Nokian kaupungin väestön koulutustaso on noussut merkittävästi vajaassa kymmenessä vuodessa, mutta on edelleen maan keskitasoa alhaisempi.

² Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimiston tiedote 25.2.2014.

3.2 Kaikki ikäryhmät (Paketti 2)

Äänestysaktiivisuus on Nokialla ollut perinteisesti hieman maan keskitasoa korkeampi. Viime kuntavaaleissa äänesti 60,7 % äänioikeutetuista, mikä oli vähemmän kuin 2008 (64 %), mutta enemmän kuin 2004 (59,8 %). Lasten ja nuorten osallisuutta on pyritty edistämään järjestämällä lasten parlamentin täysistunto syksyisin ja nuorten vaikuttajafoorumi keväällä.

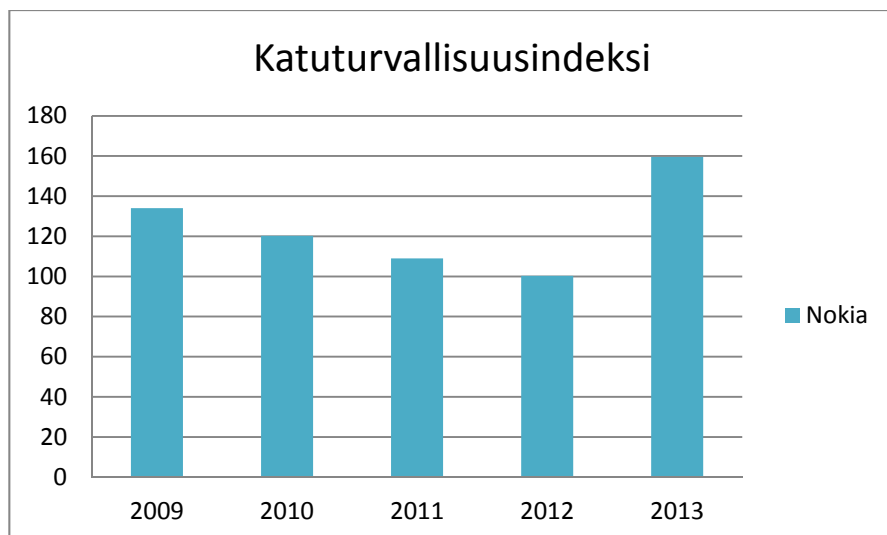
Vuoden 2012 hyvinvointikertomuksessa kuntajohdon terveydenedistämisaktiivisuus määriteltiin yhdeksi keskeisistä kehittämiskohteista. Edellisessä Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen kyselyssä kuntajohdon pistemäärä oli 29,2 (2011). TEAviisarissa mitattavista neljästä kokonaisuudesta Nokialla on edelleen kehitettävää osallisuudessa, jonka pistemäärä on 75 (Tampereen seutukunnan pistemäärä 91 ja koko maassa 80). Pistemäärän kasvattaminen osallisuudessa edellyttää palautteen aiempaa parempaa keräämistä eri toimialoilla sekä siitä raportoimista vuosittain keskeisissä asiakirjoissa.

Asunnottomien yksinäisten määrä on Nokialla vähentynyt tasaisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Asunnottomien määrä on Nokialla selvästi vähäisempi kuin koko maassa keskimäärin. Indikaattorin osoittama lukema, asunnottomien yksinäisten määrä tuhatta asukasta kohden, on myös selvästi parempi kuin Tampereen seutukunnan keskimäärä.

Riittävä toimeentulo luo perustan aineelliselle hyvinvoinnille, vaikka hyväkään ansiotaso ei takaa subjektiivista hyvinvointia. Toisaalta pienituloisuus voi rajoittaa mahdollisuuksia tavanomaisena pidettyyn elämään. Nokialla pienituloisuusaste on vajaan kymmenen vuoden tarkastelujaksolla hieman noussut, mutta on edelleen vähäisempää kuin Tampereen seutukunnan alueella ja maassa keskimäärin. Pienituloisia kotitalouksia Nokialla on kuitenkin hieman enemmän kuin muissa Tampereen kehyskunnissa. Myös lasten pienituloisuusaste ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien yksinhuoltajakotitalouksien määrät ovat olleet nousussa Nokialla viime vuosina. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien yksinhuoltajakotitalouksien osuus toimeentulotukea saavista talouksista nousi vuodessa noin 63 %.

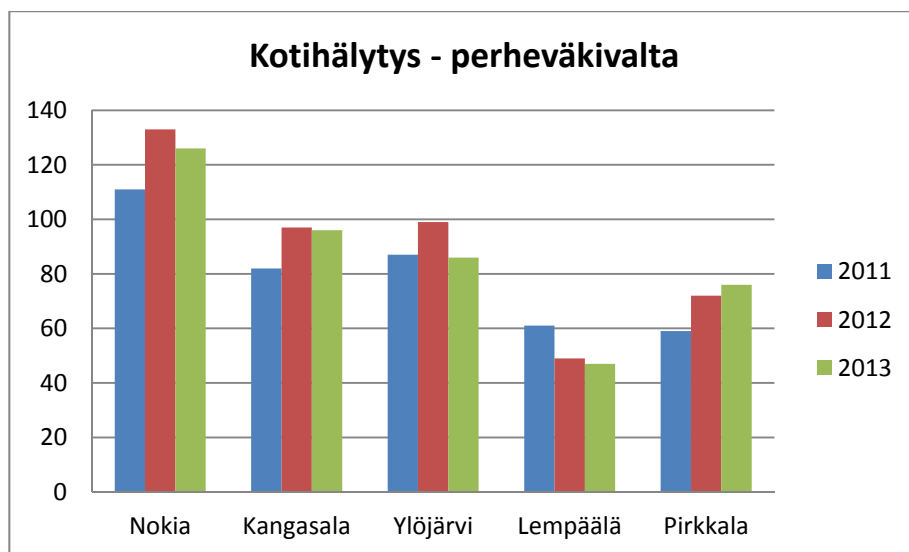
Turvallisuus ja sen kokeminen on merkittävä osa hyvinvointia ja yksilön kokemaa turvattomuuden tunne on aito ja oikea riippumatta siitä, mikä sen aiheuttaa. Huomioitavaa on, että turvallisuuden tunne ei ole sidoksissa tilastoissa esitettäviin turvallisuustilannetta kuvaaviin lukuihin. Turvallisuuden tunteesta kertovat muutamat kouluterveyskyselyn mittarit. Nokian yläkoulujen 8. ja 9. luokan oppilaista 20 % ilmoitti kokeneensa fyysistä uhkaa vuoden 2013 aikana. Lukiolaisista fyysistä uhkaa ilmoitti vuoden aikana kokeneensa 13 % ja ammattioppilaitoksen opiskelijoista vielä useampi, 24 prosenttia. Aikuisten osalta vastaavia turvallisuuden tunteeseen liittyviä tietoja ei ole saatavilla. Seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat yleisiä nuorten arjessa. Kouluterveyskyselytulosten perusteella seksuaalista väkivaltaa oli koko maan tasolla kohdannut ammattiin opiskelevista tytöistä vuonna 2013 jopa kolmas osa. Nokialla lukema on vielä tätäkin korkeampi, 51 prosenttia, poikien osuuden ollessa 12 %. Tyttöjen kokemukset ovat hälyttävän korkeita ja vaativat toimenpiteitä. Myös lukiossa tytöt (18 %) ilmoittivat kohdanneensa seksuaalista väkivaltaa poikia (10 %) enemmän.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä väheni Pirkanmaalla 6,65 prosentilla eli yli 200 rikoksella vuodesta 2012. Vuonna 2011 rikosten määrä lisääntyi voimakkaasti voimaan tulleen lakimuutoksen seurauksena ja rikosten lisääntyminen jatkui myös vuonna 2012. Nyt tapahtunut väheneminen voi olla seurausta vuosittaisesta vaihtelusta, mutta suuntaus vaikuttaa joka tapauksessa positiiviselta. Turvallisuustilanteen paranemisesta Nokialla kertoo myös katuturvallisuusindeksi, joka on ryöstöjen pahoinpitelyjen, vahingontekojen sekä liikennejuopumusten painotetun lukumäärän suhde väestön määrään. Mitä suurempi indeksin arvo on, sitä turvallisemmat ovat kadut liikkuu. Katuturvallisuusindeksin myönteiseen kehitykseen ja siis turvallisuustilanteen paranemiseen on vaikuttanut Nokialla erityisesti yleisten paikkojen pahoinpitelyjen väheneminen. Pirkanmaan katuturvallisuusindeksi oli vuonna 2013 97,81.

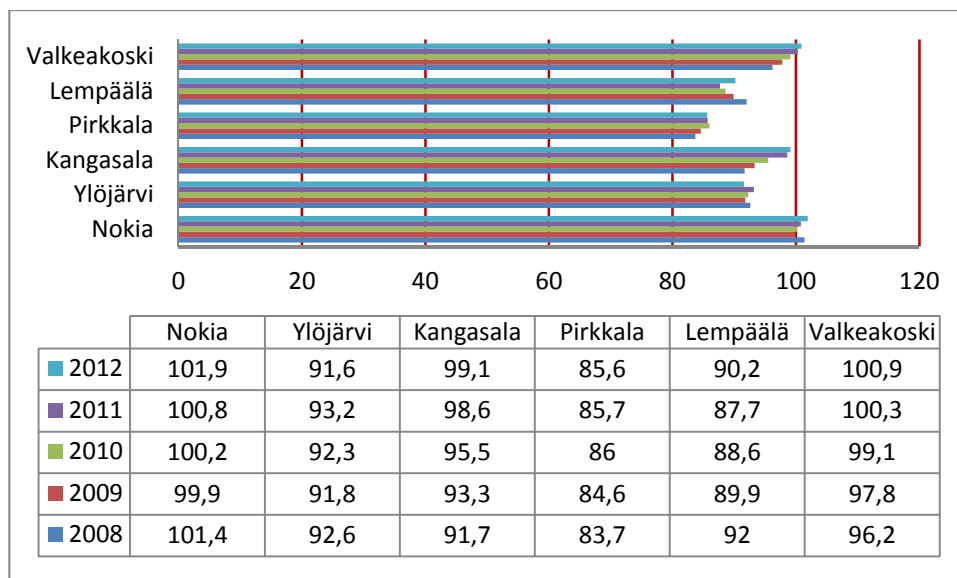
Kuvio 2. Katuturvallisuusindeksi vuosina 2009–2013 Nokialla. Lähde: Poliisi.

Kuviossa kolme on esitetty poliisin kotihälytystehtäviin liittyvien tehtävien määrää Tampereen kehyskunnissa. Nokialla perheväkivaltaan liittyvien tehtävien määrä väheni ensimmäistä kertaa viiteen vuoteen hiukan, edellisvuoteen nähden -5,26 %. Kokonaismäärä on siitä huolimatta Pirkanmaan poliisilaitoksen julkaisemien tilastojen kolmanneksi korkein Tampereen ja Sastamalan jälkeen. Nokian kaupunki on vuoden 2014 alussa käynnistänyt perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisy suunnitelman laatimisen yhteistyössä poliisin, seurakunnan ja kolmannen sektorin järjestön kanssa.

Kuvio 3. Poliisin hälytystehtävät perheväkivallan osalta Tampereen kehyskunnissa 2011–2013. Lähde: Poliisi.

Ikävakioitu sairastavuusindeksi on pysynyt samalla tasolla Nokialla kuin vuonna 2011 (100,8), Nokian väestö on kuitenkin sairaampaa kuin Suomessa keskimäärin (= 100). Lukema on Tampereen kehyskunnista korkein. Vertailun vuoksi kuvioon neljä on otettu mukaan Valkeakoski, joka on Nokian tapaan teollisuuspaikkakunta. Yksilön terveydentilaan vaikuttavat myös sosioekonomiset taustatekijät, kuten koulutus, ammattiasema ja tulot. Sosioekonomisen aseman vaikutus on erityisen merkittävä työikäisen väestön kohdalla, kun taas esimerkiksi eläkeikäisten kohdalla merkitys on vähäisempi. Väestön terveydentilaa voidaan tarkastella myös lääkkeiden käytön avulla. Lääkkeiden käyttöä ikäryhmittäin kuvaavia indikaattoritietoja on käsitelty jäljempänä.

Kuvio 4. Kelan ikävakioitu sairastavuusindeksi.

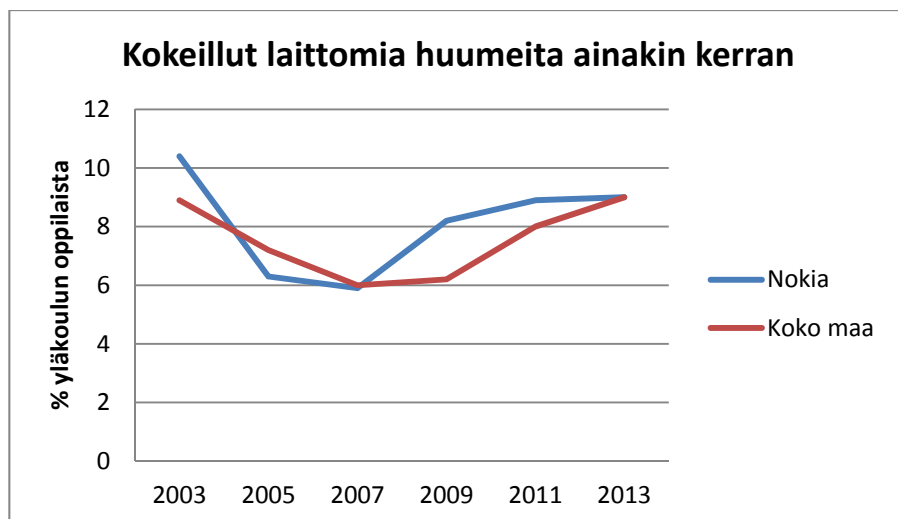
Lähde: SOTKANet, sähköinen hyvinvointikertomus.

3.3 Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet (Paketti 3)

Vuoden 2013 kouluterveyskysely toteutettiin ensimmäistä kertaa samanaikaisesti koko maassa. Edellinen kysely on vuodelta 2011. Koska valtakunnallista kyselyä on uudistettu, ei kaikista valtuuston hyväksymistä laajan hyvinvointikertomuksen indikaattoreista ole saatavilla tuoretta seurantatietoa. Nokialla kouluterveyskysely on toteutettu 8. ja 9. luokkien oppilaille, lukion 1. ja 2. vuoden sekä ammatillisen oppilaitoksen ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoille.

Yläkoululaisten kouluterveyskyselyn tuloksissa oli aiempaa enemmän ilonaiheita. 8. ja 9. luokkien oppilaiden vanhemmat tiesivät aiempaa paremmin lastensa viikonloppuiltojen viettopaikan ja keskusteluyhteys vanhempien kanssa parani. Koulun fyysisiin työoloihin oltiin tyytyväisempiä ja oppilashuollon palveluiden koettiin toimivan paremmin. Myös kiusaamisen koettiin vähentyneen ja oppilaat kokivat tulevansa kuulluksi koulussa paremmin. Terveystottumuksista aamupalan syöminen ja koululounaan syöminen myös lisääntyivät ja humalahakuinen juominen vähentyi.

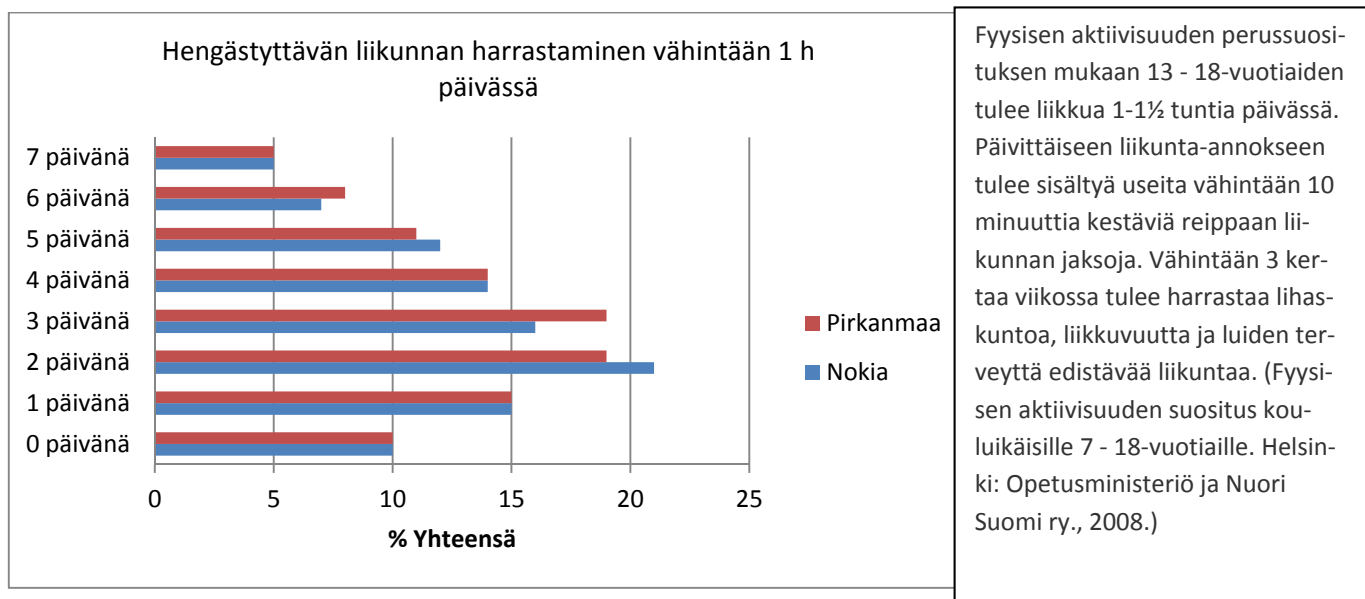
54 % kyselyyn vastanneista yläkoululaisista piti koulunkäynnistä hyvin paljon tai melko paljon. Yleisesti koettiin kuitenkin työilmapiirin heikentyneen. Huolestuttavana tietona on merkille pantava myös se, että laittomien huumeiden kokeilut ovat yläkoululaisten oman ilmoituksen mukaan lisääntyneet hieman. Kokeilut ovat yleisempiä pojilla (11 % vastanneista) kuin tytöillä (7 % vastanneista). 17 % vastanneista ilmoitti hyväksyvänsä marihuanan polttamisen ”silloin tällöin”. 98 % vastasi kuitenkin, että ei ole koskaan kokeillut tai käyttänyt heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

Kuvio 5. Laittomien huumeiden kokeilut 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa Nokialla.

Lähde: Kouluterveyskysely 2003-2013, THL.

Päivittäin tupakoivien yläkoululaisten määrä on sen sijaan laskenut. Edellisten, vuonna 2009 ja 2011, tehtyjen kyselyjen mukaan yläkoululaista tupakoi päivittäin 16,6 %, vuoden 2013 tulosten perusteella 14,0 %. Luku on edelleen kuitenkin korkeampi kuin koko maan keskiarvo 13 %.

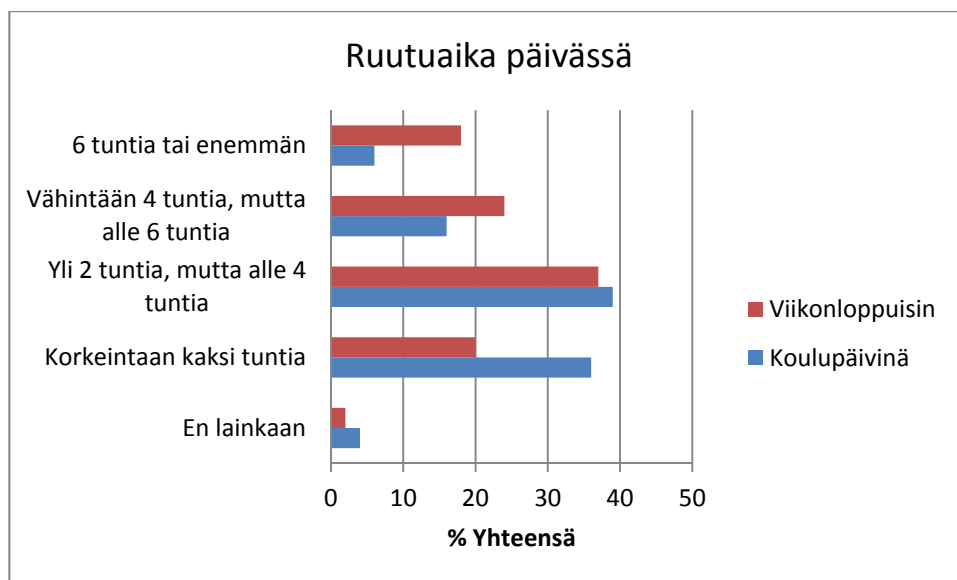

Kuvio 6. Hengästyttävän liikunnan harrastaminen 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa Nokialla ja Pirkanmaalla.

Lähde: Kouluterveyskysely 2013 (Nokian kuntaraportti).

Kouluterveyskyselyssä on kysytty kymmenen vuoden aikavälillä joka kerta sama liikunnan harrastamiseen liittyvä kysymys. Pitkän tarkastelujakson perusteella näyttää siltä, että vähän liikkuvien osuus olisi Nokialla hieman vähentynyt, mikä on positiivinen uutinen. Nokian kaupungin liikuntatoimi on vuodesta 2012 lähtien järjestänyt 12-17 -vuotiaille tarkoitettuja maksuttomia vapaa-ajan liikunnan harrastusmahdollisuuksia ja sekä ala- että yläkouluissa on vuodesta 2013 lähtien ollut meneillään Liikkuva koulu – hanke.

Tarkempaa tietoa asiasta saadaan edellä esitetystä kuviosta kuusi. Huolestuttavaa vuoden 2013 tuloksissa on se, että 10 % ei oman ilmoituksensa mukaan harrasta liikuntaa lainkaan ja vain 5 % harrastaa liikuntaa fyysisen aktiivisuuden perussuosituksen mukaan. Tiedossa on, että elämäntavan yleinen passivoituminen vaikuttaa lasten ja nuorten arkeen ja liikkumiseen voimakkaasti. 22 % kouluterveyskyselyyn vuonna 2013 vastanneista yläkoululaisista ilmoitti, että ei koskaan kävele kouluun keväällä ja syksyllä, vaan kulkee esimerkiksi mopolla tai autolla. Talvella kokonaan kävelemättömien osuus oli 17 %. Myös istumiskulttuuriin olisi kiinnitettävä huomiota aiempaa enemmän kotona ja kouluissa.

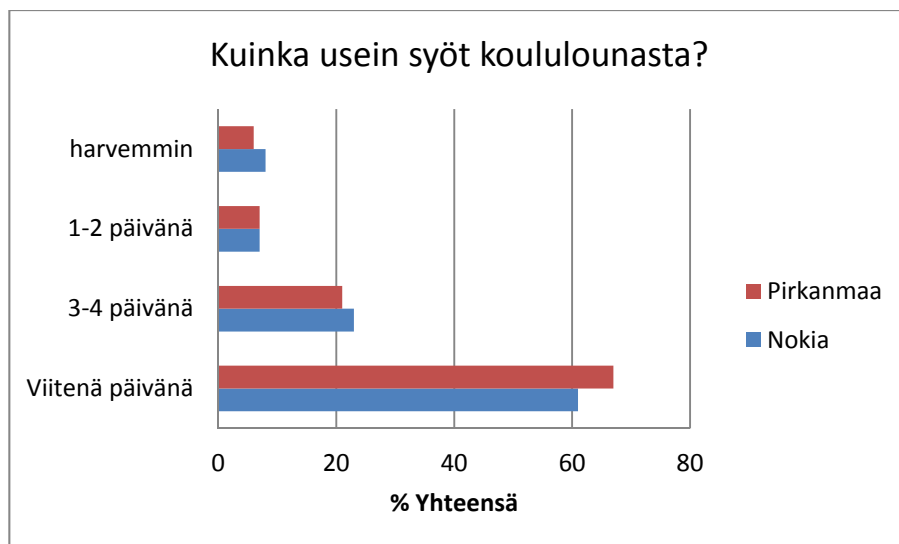
Kuvio 7. Television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin käytetty aika viikossa yläkoulun 8. ja 9. Luokan oppilaiden keskuudessa Nokialla.

Lähde: Kouluterveyskysely 2013, THL (Nokian kuntaraportti).

Noin 60 % yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaista vietti vuonna 2013 ”ruudun” ääressä koulupäivinä yli kaksi tuntia. Noin joka viides vastanneista ilmoitti netissä vietetyn ajan aiheuttavan ongelmia opiskelussa. Vajaa kolmasosa ilmoitti nukkuvansa arkisin alle kahdeksan tuntia yössä ja vain noin viidennes yläkoululaisista menee oman ilmoituksen mukaan arkisin nukkumaan klo 22.00 mennessä. 62 % vastasi, että ei ole pelannut rahapelejä viimeksi kuluneen vuoden aikana lainkaan.

Koululounaan syöminen on parantunut yläkoululaisten keskuudessa kahden vuoden tilanteeseen verrattuna. Vajaa neljäkymmentä prosenttia ei tästä huolimatta edelleenkään syö ilmaista lounasta päivittäin. Vuonna 2011 vastaava osuus oli 49 prosenttia. Kouluterveyskyselyssä kysyttiin myös mielipidettä kouluruoan laadusta. Kouluruokaa piti laadultaan hyvänä joka viides vastanneista yläkoululaisista. Maultaan hyvänä ruokaa piti 28 prosenttia. Vähän yli puolet vastaajista ilmoitti syövänsä koululounaan lisäksi myös muuta ja 17 % mielestä koululounasta ei ole riittävästi tarjolla.

Kuvio 8. Päivittäisen koululounaan syöminen 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa Nokialla ja Pirkanmaalla. Lähde: Kouluterveyskysely 2013, THL (Kuntakohtaiset tulokset).

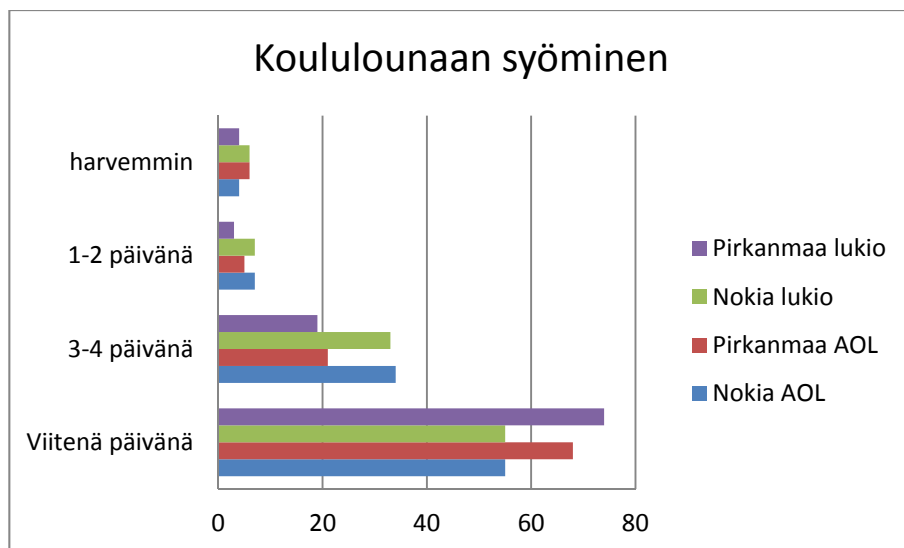
Kasvatus- ja perheneuvonnan palveluiden peittävyys on Nokialla parantunut indikaattoritiedon valossa. Kun vuonna 2011 osoitin näytti 90, on vuoden 2012 lopussa lukema 116. Lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli vuonna 2013 319 lasta, kun lastensuojeluselityksiä tehtiin 388. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä alle 20-vuotiaissa nousi vuoden 2009 tasolle, mutta on edelleen hieman maan ja Tampereen seutukunnan keskitasoa alaisempi.

3.4 Nuoret ja nuoret aikuiset (Paketti 4)

Vuoden 2013 kouluterveyskyselyssä oli parin vuoden takaisin tuloksiin verrattuna myös lukion osalta useita ilonaiheita. Oppilashuollon palveluiden koettiin parantuneen kokonaisuutena, liikunnan harrastaminen lisääntyi, kiusatuksi tuleminen vähentyi ja kuulluksi tuleminen lisääntyi. Ammattioppilaitoksen kohdalla ilonaiheita olivat läheisten ystävyssuhteiden paraneminen, kokemus koululääkäriin ja kuraattoriin vastaanotolle pääsemisen helpottumisesta sekä liikunnan harrastamisen lisääntyminen ja tupakoinnin väheneminen.

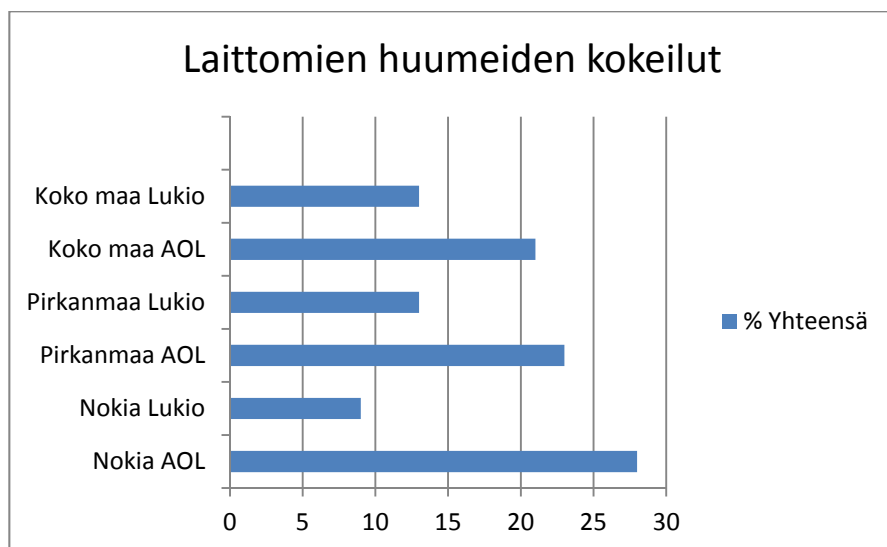
Vähän liikkuvien osuus on selvästi vähentynyt lukiolaisten kohdalla, laskua on viisi prosenttiyksikköä. Tulos on myös maan keskiarvoa parempi. Ammattioppilaitoksen opiskelijoiden kohdalla parannusta on tapahtunut, mutta edelleen yli puolet (53 %) opiskelijoista lukeutuu vähän tai ei lainkaan liikuntaa vapaa-ajallaan harrastavien ryhmään. Erityisen huolestuttavaa on se, että ensimmäistä ja toista vuotta opiskelevista tytöistä kolmannes ilmoitti, ettei harrasta hikiliikuntaa yhtään tuntia viikossa. Ylipaino on lisääntynyt sekä lukion että ammattioppilaitosten opiskelijoiden keskuudessa.³ Ylipainoisia on ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista joka kolmas ja lukiossa vastaavasta ikäluokasta noin joka viides. Kouluruoan päivittäinen syöminen on molemmissa oppilaitoksissa selvästi maan ja Pirkanmaan keskitasoa vähäisempää.

³ Kouluterveyskyselyn indikaattori ilmaisee painoindeksiin perustuvan ylipainoisten osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa.

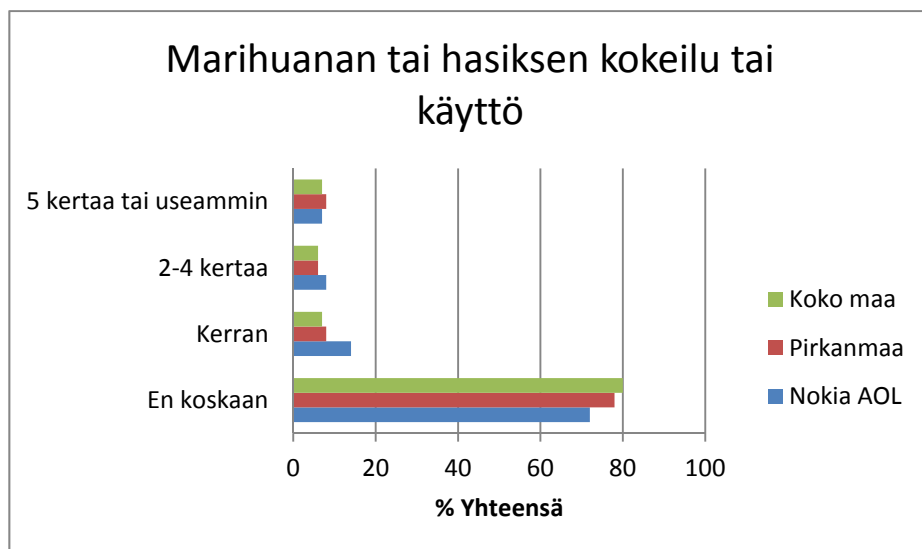
Kuvio 9. Koululounaan syöminen lukion ja ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa vuonna 2013. Lähde: Kouluterveyskysely, THL (Kuntakohtainen raportti).

Koettu terveydentila heikkeni ammattioppilaitoksen opiskelijoiden osalta. Nokian tulokseen näyttäisi vaikuttavan erityisesti tyttöjen kokemus, kun 38 % vastasi kokevansa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. Tytöistä 62 % ilmoitti kärsivänsä viikoittain sekä päänsärystä ja niska- ja hartiakivuista. Yleisesti opiskelijat kokivat myös ammattioppilaitoksen työilmapiirin heikentyneen, kuulluksi tulemisen oppilaitoksessa vähentyneen ja opiskeluun liittyvien vaikeuksien lisääntyneen. Päivittäinen tupakointi ja humalahuinen juominen ovat vähentyneet muutamassa vuodessa sekä ammattiopiston että lukion opiskelijoiden keskuudessa. Lukion opiskelijoista vastasi tupakoivansa 7 % ja ammattioppilaitoksen opiskelijoista reilu puolet. Nokialla tupakoivien tyttöjen osuus on ammattioppilaitoksen opiskelijoista selvästi korkeampi kuin maassa keskimäärin. 65 % Nokialla opiskelevista tytöistä ilmoitti tupakoivansa päivittäin, kun koko maan keskimääräinen osuus oli vuonna 2013 37 %. Laittomien huumeiden kokeilut ovat vähentyneet lukion opiskelijoiden keskuudessa 2000 -luvun alkuvuosista ja ovat Nokialla harvinaisempia kuin vastaavan ikäluokan keskuudessa koko maassa ja Pirkanmaalla.

Kuvio 10. Laittomien huumeiden kokeilut lukion ja ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa Nokialla, Pirkanmaalla ja koko maassa vuonna 2013. Lähde: Kouluterveyskysely, THL (Kuntakohtaiset tulokset).

Huolestuttavana asiana on edelleen pidettävä huumeekokeilujen yleisyyttä ammattioppilaitoksen opiskelijoiden keskuudessa, siitä huolimatta, että kokeilut ovat edelliseen kyselyyn verrattuna vähentyneet. Myös huumausaineisiin suhtautumisessa on selvästi eroa. Kun Nokian ammattioppilaitoksessa 42 % vastanneista ilmoitti hyväksyvänsä marihuanan polttamisen silloin tällöin, oli vastaava prosenttiosuus Pirkanmaalla 32 % ja koko maassa 29 %. Marihuanan tai hasiksen kokeilujen ja käytön osalta näyttää siltä, että se olisi tyttöjen keskuudessa poikia yleisempää. Tytöistä noin joka viides ilmoitti kokeilleensa kerran, 2-4 kertaa 9 % ja 5 kertaa tai useammin kokeilleita tai käyttäneitä tyttöjä oli 4 %. Poikien kohdalla samat prosenttiosuudet olivat 10 %, 6 % ja 10 %.

Kuvio 11. Marihuanan tai hasiksen kokeilu tai käyttö koko maassa, Pirkanmaalla ja Nokialla 2013 ammattioppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa. Lähde: Kouluterveyskysely, THL (Kuntakohtaiset tulokset).

5 % kyselyyn vastanneista ammattioppilaitoksen opiskelijoista ilmoitti lisäksi käyttäneensä viimeisen 30 päivän aikana heroïinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita, mikä on kolme prosenttiyksikköä enemmän kuin koko maassa tai Pirkanmaalla keskimäärin. 16 % vastanneista arvioi huumausaineiden hankkimisen olevan Nokialla erittäin helppoa ja 43 % arvioi sen olevan melko helppoa.

Nuorisotakuu tuli voimaan täysimääräisenä 1.1.2013. Nokialla tiivistettiin takuuseen liittyviä toimia perustamalla laajapohjainen nuorisotakuutyöryhmä, jossa on mukana edustaja kaikista takuun toteuttamisen kannalta merkittävistä toimijoista perusopetuksesta yrittäjiin.

Koulutustakuun toteutus onnistui hyvin peruskoulunsa 2013 keväällä päättäneiden osalta. Yksikään nuori ei jäänyt vaille jatkopaikkaa, vaan yhteyshaussa paikatta jääneet ohjattiin nivelvaihtelyllä vapaana oleviin jatkokoulutuspaikkoihin tai muihin toimenpiteisiin. Paikallisesti kerättyä tilastotietoa koulutuksen ulkopuolelle jääneistä 17–24-vuotiaista ei ole olemassa, mutta suurella osalla nuorista, jotka ohjautuvat Nuorten Ohjauspiste Kellarin asiakkuuteen, on taustalla vain peruskoulu tai peruskoulu ja keskeytynyt toisen asteen tutkinto.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien osalta tilanne oli haastavampi. Kokonaistyöttömyys kasvoi sekä valtakunnallisesti että paikallisesti. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimistoissa tapahtuneet organisaatiomuutokset vaikeuttivat varsinkin alkuvuodesta 2013 nuorten ohjaamista palveluihin. Vuonna 2013 Nokialla oli työttömänä keskimäärin 267 nuorta kuukaudessa. Nuorten miesten työttömyys oli lähes kaksinkertainen naisiin.

verrattuna. Yli kolme kuukautta työttömänä oli keskimäärin 35,7 % alle 25-vuotiaista kuukaudessa. Vuonna 2012 vastaava luku oli 31,2 %. Nuorten työttömien määrä kasvoi kolmanneksella vuodesta 2012.⁴

Nuorten Ohjauspiste Kellarissa toimivat perusturvan Aapo – hanke ja Starttipaja ja vapaa-aikakeskuksen etsivä nuorisotyö. Kellarin asiakkaana oli 247 työtöntä tai opintonsa keskeyttäneitä nuorta, jotka tarvitsivat tukea ja ohjausta liittyen erilaisiin elämäntilanteisiin.⁵

Kaupungin palveluiden osalta kohtuullisen hyvin toimivat siirtyminen perusopetuksesta toiselle asteelle ja erityistä tukea tarvitsevien nuorten ohjauspalvelut Kellarissa. Työpajatoimintojen osalta palvelussa ilmeni kehittämistä sekä resurssien että toiminnan sisältöjen osalta. Koko palveluverkon osalta polut eri toimintojen välillä eivät toimineet kaikilta osin, eivätkä ne tästä syystä palvelleet nuorten siirtymistä eteenpäin elämässään parhaalla mahdollisella tavalla. Kehitettävää ilmeni sekä kaupungin omien palveluiden että muiden nuorisotakuun toteuttamiseen liittyvien palvelujen osalta.

3.5 Työikäiset (Paketti 5)

Työikäisten hyvinvointia kuvaavaa kuntatasoista ja ajantasaista indikaattoritietoa on työttömyys, päihde- ja sairaustietoa lukuun ottamatta vähän. Työikäisten ja pienten lasten sekä heidän perheitensä koskevan tiedon keräämisen tarpeesta on keskusteltu Nokian hyvinvointiryhmässä vuoden 2013 aikana.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25–64 – vuotiaiden osuus nousi Nokialla hieman vuonna 2012. Myös nuorempien, 18–24 -vuotiaiden toimeentulotukea saa pitkäaikaisesti saavien osuus on viiden vuoden tarkastelujaksolla noussut, mutta pysyi vuonna 2012 Nokialla vuoden 2011 tasolla. Alkoholin myynti asukasta kohden on Nokialla laskenut vuoden 2012 aikana samoin kuin poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja rikkomukset.

Mielenterveysperusteisesti päivärahaa saavien työikäisten osuus on Nokialla ollut pidempään laskussa. Sen sijaan erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettujen kokonaismäärä on kasvussa. Hyvinvointitilinpäätöksessä käytettävä indikaattori ilmaisee erityiskorvattavaan (75 %) diabeteslääkitykseen oikeutettujen 40–64 -vuotiaiden osuuden ikäryhmästä prosentteina vuoden 2012 lopussa. Luku käsittää erityiskorvausrekisterissä olevat diabeetikot, jotka voivat sairastaa kumpaa diabetestyyppiä tahansa, mutta valtaosa sairastaa tyyppin 2 eli niin sanotun aikuisiän tautimuotoa. Tyyppin 2 diabetesta edeltää usein metabolin oireyhtymä, jonka taustalla on sekä perimä että elämäntavat: liikapaino ja liikunnan puute. Diabeteksen hoidossa on tapahtunut muutos aiempaan siten, että lääkitys aloitetaan sairauden toteamisen jälkeen heti, kun aiemmin lähdettiin ensin tekemään elintapamuutoksia. Liikuntatoimi on yhteistyössä terveydenhuollon kanssa kuitenkin valmistellut vuodesta 2013 lähtien liikkumislähetteen käyttöönottamista ja laatinut liikuntapolun, jossa kuvataan elintapa- ja liikuntaneuvontaan ohjautumisen mahdollisuudet. Työ saatetaan loppuun vuoden 2014 aikana. Ruokatottumuksilla vaikutetaan omaan hyvinvointiin merkittävästi. Ruokatottumukset myös heijastuvat moniin sairauksiin ja ylipainoon. Esitettyjen mittareiden valossa ravitsemusasian edistäminen on yksi Nokian keskeisistä hyvinvointihaasteista käynnissä olevalla valtuustokaudella.

3.6 Ikäihmiset (Paketti 6)

Työikäisten hyvinvoinnissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat monin tavoin heidän tuleviin elinvuosiinsa. Vaikka pohjaa hyvälle ikääntymiselle luodaan jo varhain, voidaan siihen vaikuttaa myös myöhemmässä elämänavaiheessa toimintakykyä ja aktiivisuutta edistävillä palveluilla. Sosiaali- ja terveysministeriö on ikäihmistien palveluiden laatusuosituksessa asettanut hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palveluiden paran-

⁴ TEM työvälistystietojärjestelmä.

⁵ Par Ent - ja Party – tilastointijärjestelmät.

tamiseksi palvelurakenteelle seuraavat valtakunnalliset tavoitteet yli 75-vuotiaiden osalle vuoteen 2017 mennessä:

- asuu kotona 91–92 %
- saa säännöllistä kotihoitoa 13–14 %
- saa omaishoidon tukea 6-7 %
- on tehostetussa palveluasumisessa 6-7 %
- on vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa hoidossa terveyskeskuksen vuodeosastoilla 2-3 %

Nokiolla 75 vuotta täyttäneistä asui kotona vuoden 2013 lopussa 91,6 %. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli vuonna 2013 12,3 %. Omaishoidon tukea sai 75 vuotta täyttäneistä asiakkaista vuonna 2013 3 %. Tehostetussa palveluasumisessa oli vuoden 2013 lopussa 6,9 % ja vanhainkodeissa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksessa 75 vuotta täyttäneistä 1,5 %. Kaiken kaikkiaan tilanne näyttää määrällisten tavoitteiden valossa Nokiolla hyvältä, mutta väestö ikääntyy voimakkaasti tulevien vuosien aikana. Siksi tarvitaan myös ikääntyvien hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää ennakoivaa suunnittelua ja palveluita.

4. LAAJAN KERTOMUKSEN MITTARIT (Nokian kaupunginvaltuusto 9.12.2013)

Muutossarakkeessa **myönteinen** suunta on merkitty vihreällä, **kielteinen** punaisella, mikäli **ei ole tapahtunut merkittävää muutosta** on väri keltainen. Valkoinen muutossarake kertoo ajantasaisen tiedon puuttumisesta tai siitä ettei indikaattoria ole arvoitettu.

Kunnan rakenteet, talous ja elinvoima (Paketti 1)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Väestö 31.12. (2012)	32354		382330	5426670
Huoltosuhde, demografinen (2012) *	57,9		50,8	54,3
Väestöennuste 2030 (2012)	39494		442155	5847680
Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta (2012)	5			
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1000 asukasta (2012)	20,4		41,4	49,2
Lapsiperheet, % perheistä (2012)	45		40,7	39,5
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä (2012)	16,8		20,5	20,4
Yhden hengen asuntokunnat, % asuntokunnista (2012)	36,1		42,5	41,5
Työlliset, % väestöstä (2012)	43,1		44,0	43,1
Koulutustasomittain (2011) *	331		371	340

* **Demografinen huoltosuhde** ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65 vuotta täyttäneitä on sataa 15–64 -vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

* **Koulutustasomittain** ilmaisee väestön koulutustason. Väestön koulutustasoa osoittava mittain kuvaa väestöryhmän koulutustasoa koulutuspituudella. Esimerkiksi koulutustasoluku 246 osoittaa, että teoreettinen koulutusaika henkeä kohti on 2,5 vuotta peruskoulun suorittamisen jälkeen.

Kaikki ikäryhmät (Paketti 2)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % (2012)	60,7		58,3	58,2
Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioidu (2012) *	101,9		-	-
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta (2012)	6,7		7,2	7,5
Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot (2011) *	24,2		-	28,5
Asunnottomat yksinäiset / 1 000 asukasta (2012)	0,2		1	1,5
Kunnan yleinen pienituloisuusaste (2011)	11		15,7	15
Terveystiedonvälittäjäaktiivisuus (TEA) kunnan strategisessa johtamisessa, pistemäärä (2013) ⁶	89,5		82,0	72,0
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä (2012)	16,8		20,5	20,4

* **Gini-kerroin** ilmaisee tarkasteltavan alueen asuntokuntien käytettävissä olevien rahatulon jakautumista. Gini-kertoimen arvot esitetään usein myös sadalla kerrottuna, jolloin kertoimen maksimiarvo on 100. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisempi tulonjako on.

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet (Paketti 3)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Ei yhtään läheistä ystävää, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista (2013)	7			
Keskivaikea tai vaikea masentuneisuus, % 8.- 9.-luokan oppilaista (2011)	14,2		12,5	12,8
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8.- ja 9. luokan oppilaista (2013)	15,0			
Vanhemmuuden puutetta, % 8.- ja 9.luokan oppilaista (2011)	21,7		21,4	22,3
Ahtaasti asuvat lapsiasutuskunnat, % kaikista lapsiasutuskunnista (2012)	27,7		28,1	29,2
Lasten pienituloisuusaste (2011) *	10,3		14,8	14,9
Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat vuoden aikana / 1000 alle 18-vuotiaasta (2012)	116		82,3	73,7
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokkalaista (2013)	7			
Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2013)	19			
Huostassa olleet 0 - 17-vuotiaat viimeisimmän sijoi-	1		1,2	1,1

* **Lasten pienituloisuus aste** ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaitten henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista alle 18-vuotiaista henkilöistä.

* **Kokenut fyysistä uhkaa-indikaattori** ilmaisee ryöstön, ryöstön yrityksen, vahingoittamisuhkailun tai kimppuun käymisen uhriksi joutuneiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kyseeseen vastanneista ko. ikäluokassa.

⁶ Lukema on keskiarvo neljästä kokonaisuudesta: sitoutuminen, johtaminen, seuranta ja tarveanalyysi, osallisuus.

tustiedon mukaan, % vastaavanikäisestä väestöstä (2011)				
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista (2013)	32			
Pelaa rahapelejä viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2011)	27		20	20,4
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2013) *	20,0			
Tupakoi päivittäin, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista (2013)	14			
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaisista (2013)	39			
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet yksinhuoltajakotitaloudet, % toimeentulotukea saaneista kotitalouksista (2012)	3,1			
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0-14-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä (2012) *	10,5		9,8	10,8
Kodinhuoltoapua vuoden aikana saaneita lapsiperheitä, % lapsiperheistä (2011)	0		3	1,6
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettuja 0-15 -vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	0,6		0,4	0,5
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) perusopetuksessa, pistemäärä (2011)	68		68	66
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) liikunnan edistämiseksi, pistemäärä (2012)	36		50	62
Terveystiedon edistämisen aktiivisuus (TEA) perusterveydenhuollossa, pistemäärä (2012) *	45		62	60
Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 0 - 17-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012) *	3,5			
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista (2013)	14			
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8.- ja 9.-luokan oppilaista (2013)	9,0			

* **Rikoksista syyllisiksi epäillyt-indikaattori** ilmaisee rikoksista syyllisiksi epäiltyjen 0-14-vuotiaiden osuuden tuhatta 10-14-vuotiaasta kohti. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Rikoksista epäiltyjen lukumäärä on eri asia kuin syylliseksi todettujen lukumäärä.

* **TEA-indikaattori** on pistemäärä asteikolla 0 - 100. Pistemäärä on terveydenedistämisen aktiivisuuden ulottuvuuksia kuvaavien pistemäärien keskiarvo. Ulottuvuuskohtaiset pistemäärät on saatu pisteyttämällä kunnan toimintaa kuvaavat tosiasialuonteiset tiedot suhteessa oletettuun hyvään käytäntöön.

* **Lastensuojelun avohuollon tukitoimet** käsittävät lapsen ja nuoren tukiasumisen, toimeentulon, koulunkäynnin ja harrastamisen turvaamisen sekä muut tarpeen vaatimat tukitoimet. Avohuollon tukitoimiin kuuluvat myös perheen tuki ja kuntoutus.

Nuoret ja nuoret aikuiset (Paketti 4)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	7,0		-	
Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	5,0			
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisistä (2012)	1		0,8	0,9
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013) *	18		-	
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	26			
Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	24			
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2011)	10,8		9,7	11,2
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	36		-	
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18-24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	2,8		3,1	2,9
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 15-24 -vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä (2012)	1,9		1,5	1,2
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	1,0			
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	24		-	
Vanhemmuuden puutetta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2009)	15,8		-	21,8
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	25,0		-	
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	18		-	
Tupakoi päivittäin, % lukion 1.	7		-	

* Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi-indikaattori ilmaisee terveydentilansa keskinkertaiseksi, melko huonoksi tai huonoksi kokevien lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuuden prosentteina kyselyyn vastanneista ko. ikäluokassa. Vastaavia tuloksia ammatillisen oppilaitoksen osalta ei ole saatavissa vuonna 2011, koska oppilaitos ei ole kunnan oma. Tuloksen ammatillisen oppilaitoksen osalta on erikseen pyydetty vuodelta 2013.

ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)				
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta (2012)	18,3		13,8	12,4
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	9,0		-	
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2013)	28			
Alioikeuksissa tuomitut 15 vuotta täyttäneet henkilöt / 1 000 vastaavanikäistä (2011)	15		14,3	13,9
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15–17-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä (2012)	117,8		113,9	111,4

Työikäiset (Paketti 5)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25-64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä (2012)	17,1		20,3	18,7
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	7,8		7	8,3
Vaikeasti työllistyvät, % 15 - 64-vuotiaista (2012)	4,4		-	4,1
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	1,7			
Päihdehuollon laitoksissa hoidossa olleet 25–64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä (2012)	2,6			
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettuja 40–64 -vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	6,5		5,7	5,7
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta (2012)	2,9		3,2	2,4
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin sepelvaltimotaudin vuoksi oikeutettuja 40 - 64-vuotiaita, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	1,9		1,6	2
Ulkomaan kansalaiset, % väestöstä (2012)	1,4		2,8	3,6
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennetrikot / 1000 asukasta (2012)	58,4		60,5	80,2
Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 %:n alkoholina, litraa (2012)	6,7		7,7	7,7
Tapaturmaindeksi, ikävakioitu	101,4		-	100

* Ikävakioitu tapaturmaindeksi kuvaa tapaturmien takia sairaalahoitoon olleiden osuutta 0 - 79-vuotiaasta väestöstä. Ikävakioitu indeksi kuvaa sitä osaa alueiden välisistä eroista, joka ei johdu ikärakenteiden erilaisuudesta (koko maa=100).

(2009) *				
Päihdehuollon avopalveluissa asiakkaita / 1000 asukasta (2012)	10,9		6	8,9

Ikäihmiset (Paketti 6)

Indikaattori	Nokia		Tampereen seutukunta	Koko maa
	Arvo	Muutos		
Dementiaindeksi, ikävakioitu (2009)	104,5		-	100
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettuja 65 vuotta täyttäneitä, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012)	63,6		63,1	63,2
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (2013)	91,6			
Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä (2012) *	1,8		2,1	2,8
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (2013)	12,3			
Vanhainkodeissa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 75 vuotta täyttäneet 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä (2013)	1,5 %			
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12., % vastaavanikäisestä väestöstä (2013)	6,9			
Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (2013)	3,0			
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä (2011)	0,6		0,8	0,8
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä/ 10 000 vastaavanikäistä (2012) *	202,4			

* Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioeläkkeitä. Täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä.

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTK	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
10 Kaupunginhallitus				
	100	Luottamustoimet		
		1000	Luottamustoimet	
			1000	Luottamustoimet
				1000 Kaupunki
				1001 Valtuusto
				1010 Tilintarkastus
				1011 Hallitus
				1012 Vaalit
				1013 Aluepelastuslaitos
				1014 Pirteva
				1015 Väestönsuojelu
	140	Hallintokeskus		
		1400	Hallintopalvelut	
			1400	Hallinto
				1410 Asiantuntijat
				1411 Ystävyyssunnat
				1412 Kuntayhteistoiminta
				1413 Tiedotus
				1414 Tietohallinto
				1415 Seutuhallinto
			1420	Kaupungin kanslia
				1420 Kanslia
				1421 Historiat
				1423 Puhelinkeskus
				1424 Tulostamo
			1430	Henkilöstöpalvelut
				1430 Henkilöstöhallinto
				1431 Henkilöstöetuudet
				1432 Muu henkilöstöpalvelu
			1440	Talouspalvelut
				1440 Talouspalvelut
		1500	Elinkeino ja kehittäminen	
			1500	Elinkeino ja kehittäminen
				1500 Elinkeinojen kehittäminen
30 Perusturvakeskus				
	300	Perusturvalautakunta		
		3000	Lähipalvelut	
			3010	Vastaanottotoiminta
				3010 Terveystuollon aluevastaanotto
				3011 Ensiapupoliklinikka
			3020	Hammashuolto
				3020 Hammashuolto

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTK	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
			3030 Mielenterveys ja päihdetoimint	
				3030 Psykiatria
				3031 Päihdehuolto
			3040 Sairaanhoidon tukipalvelut	
				3040 Röntgen
				3041 Fysioterapia
			3050 Sairaankuljetus	
				3050 Sairaankuljetus
		3100 Perhepalvelut		
			3100 Terveysneuvonta	
				3100 Terveysneuvonta
			3110 Lastensuojelu	
				3110 Avohuolto
				3111 Lastenkoti
				3112 Perhehoito
				3113 Sijaishuollon ostopalvelut
			3120 Perhekeskus ja erityistyönteki	
				3120 Perhekeskus ja erityistyönteki
			3130 Ulkomaalaistyö	
				3130 Ulkomaalaistyö
			3140 Aikuissosiaalityö	
				3140 Aikuissosiaalityö
				3141 Toimeentulotuki
				3142 Elatusturva
			3150 Työllisyys- ja kuntoutustoimin	
				3150 Työllisyys- ja kuntoutus
		3200 Vanhuspalvelut		
			3200 Kotihoito	
				3200 Kotihoito
			3210 Päiväkeskustoiminta	
				3210 Päiväkeskustoiminta
			3220 Palveluasuminen	
				3220 Palveluasuminen
			3230 Omaishoidontuki yli 65v	
				3230 Omaishoidon tuki yli 65 v
			3240 Pitkäaikainen laitoshoido	
				3240 Vihnuskoti
			3250 Arviointi- ja kuntoutusosasto	
				3250 Arviointi- ja kuntoutusosasto
		3300 Erityispaalvelut		
			3310 Erikoissairaanhoito	
				3310 Erikoislääkäripoliklinikka
				3311 Leikkausosasto
				3312 Terveyskeskus, osasto 1
				3313 Välinehuolto

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTK	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
				3314 Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
				3315 Muu ostopalvelu
			3320 Vammaispalvelut	
				3320 Subjektiivinen vammaispalvelu
				3321 Määrärahasidonnainen vammais-
				palvelu
				3322 Kehitysvammapalvelut
			3330 Omaishoidontuki alle 65v	
				3330 Omaishoidontuki alle 65 v
			3390 Perusturvan hallinto	
				3390 Perusturvan hallinto
				3391 Kiinteistöhuolto
				3393 Perusturvan avustukset
				3399 Perusturvalautakunta
40 Kasvatus- ja opetuskeskus				
	400 Kasvatus- ja opetuslautakunta			
		4000 Kasv.ja opetuskesk.hallinto		
			4000 Opetuskesk.hallinto	
				4000 Kasv.-ja opetuskeskus,hallinto
				4001 Kasvatus- ja opetuslautakunta
				4002 Muu oppilashuolto
		4100 Perusopetus		
			4100 Perusopetus+alakoulu	
				4110 Alhoniityn koulu
				4111 Kankaantaan koulu
				4112 Koskenmäen koulu
				4115 Myllyhaan koulu
				4116 Kartanon koulut
				4117 Siuron koulut
				4118 Taivalkunnan koulu
				4119 Tervasuon koulu
				4120 Tottijärven koulu
				4121 Vahalahden koulu
				4125 Alakoulun hallinto
				4140 Kaakkurin yhtenäiskoulu
			4170 Perusopetus+yläkoulu	
				4170 Emäkosken yläaste
				4171 Nokianvirran yläaste
				4175 Yläkoulun hallinto
		4200 Lukio		
			4200 Lukio	
				4200 Nokian lukio

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTK	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
		4300 Pirkan opisto		
			4300 Kansalaisopisto	
				4300 Kansalaisopisto,yleishallinto
				4311 Kansalaistaidot,kielet,kulttuu
				4312 Käytönnön taidot,hyvinvointi
			4320 Visuaaliset ja ilmaisutaiteet	
				4313 Visuaaliset taiteet
				4314 Tanssi,teatteri ja muut taiteet
				4315 Myyntikoulutus
				4316 Hankkeet
			4350 Musiikkiopisto	
				4350 Musiikkiopiston yleishallinto
				4351 Musiikin taiteen perusopetus
				4352 Vapaatavoitteinen musiikki
		4400 Varhaiskasvatus		
			4400 Päiväkodit	
				4401 Alhoniityn päiväkoti
				4403 Kankaantaan päiväkoti
				4404 Kartanon päiväkoti
				4405 Puropuiston päiväkoti
				4406 Koskenmäen päiväkoti
				4407 Kynninkadun päiväkoti
				4408 Lauttalan päiväkoti
				4409 Linnavuoren päiväkoti
				4410 Lähdekorven päiväkoti
				4411 Menkalan päiväkoti
				4412 Myllyhaan päiväkoti
				4413 Pajakadun päiväkoti
				4414 Siuron päiväkoti
				4415 Tervasuon päiväkoti
				4416 Tottijärven päiväkoti
				4417 Tyttölän päiväkoti
				4418 Puropuiston vuoropäiväkoti
				4419 Viholan päiväkoti
				4421 Orvokin päiväkoti
				4422 Sammaliston päiväkoti
				4424 Harjuniityn päiväkoti
				4430 Erytispäivähoito
				4440 Päivähoidonhallinto
			4600 Perhepäivähoito	
				4640 Perhepäivähoito
			4700 Leikkitoiminta	
				4700 Leikkitoiminta
			4800 Päivähoidon yht.toiminnot	
				4801 Lastenhoidon tuet

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTk	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
52 Vapaa-aikakeskus				
		500 Kulttuurilautakunta		
		5000 Kulttuuritoimi		
		5000 Kulttuuritoimi		
				5000 Kulttuurin hallinto
				5001 Vapaa-aikalautakunta
				5010 Kulttuurin tapahtumat
				5040 Kerhola
				5060 Taidetalo
				5070 Knuutila ja museot
				5080 Tapsan Tahdit
		5100 Kirjastotoimi		
		5100 Kirjastotoimi		
				5100 Pääkirjasto
				5110 Lähikirjastot
		5600 Liikuntatoimi		
		5600 Liikuntatoimi		
				5600 Liikuntatoimen hallinto
				5620 Palloiluhalli
				5630 Urheilualueet
				5640 Uimahalli
				5650 Jäähalli
				5660 Terveysten edistäminen
		5700 Nuorisotoimi		
		5700 Nuorisotoimi		
				5700 Nuorisotoimen hallinto
				5710 Kasvatuksellinen ohjaus
				5720 Sosiaalinen nuorisotyö
				5730 Nuorten osallisuus ja vaikuttami-
				nen
60 Tekninen keskus				
		600 Tekninen lautakunta		
		6000 Teken hallinto		
		6010 Teken johto ja hallinto		
				6010 Teken hallinto
				6011 Tekninen lautakunta
				6020 Pysäköinninvalvonta
		6100 Varikko		
		6100 Varikko		
				6110 Teken varasto
				6120 Konekeskus
		6200 Tilatekniikka		
		6200 Kiinteistöhallinto		
				6210 Kiinteistöhallinnon hallinto
				6220 Kiinteistöhuolto

Nokian kaupungin organisaatiohierarkia

TOIMIELIN	LTK	TULOSALUE	TULOSYKSIKKÖ	KUSTANNUSPAIKKA
				6230 Rakennusten kunnossapito
		6300 Kunnallistekniikka		
			6300 Kunnallistekniikka	
				6310 Kunnallistekniikka
		6400 Maankäyttö		
			6410 Kaavoitus	
				6410 Kaavoitus
			6420 Kartta- ja tonttiyksikkö	
				6420 Kartta- ja tonttiyksikkö
		6500 Tilatuotanto		
			6510 Siivoustuotanto	
				6530 Siivouspalvelut
				6540 Ruokapalvelut
		6600 Aluetuotanto		
			6600 Katutuotanto	
				6610 Rakentaminen
				6620 Katujen kunnossapito
			6700 Mittaustuotanto	
				6640 Mittaustuotanto
			6800 Puistotuotanto	
				6650 Puistotuotanto
			6900 Liikuntapaikkatuotanto	
				6660 Urheilualueet
		7000 Vesihuolto		
			7000 Vesihuoltolaitos	
				7000 Vesilaitos
				7010 Vesilaitos
				7020 Jätevesilaitos
				7030 Hulevesi
				9700 VesilaitosRahoitus
	700 Rakennus- ja ympäristölautakun			
		7200 Rakennus- ja ympäristölautakun		
			7200 Ympäristönsuojelu	
				7210 Ympäristönsuojelu
				7220 Luonnonsuojelualueet
			7400 Rakennusvalvonta	
				7410 Rakennusvalvonta
				7420 Rakennus- ja ympäristölautakunta
90 Rahoitus				
	900 Rahoitus			
		9000 Rahoitus		
			9000 Rahoitus	
				9000 Rahoitus